

.tr

Yunus Emre
Enstitüsü

TÜRKÇE YAZ OKULU

118 ÜLKEDEN 1000

ÖĞRENCİYİ AĞIRLADI

*Turkish summer
school hosted
1000 students
from 118 countries*

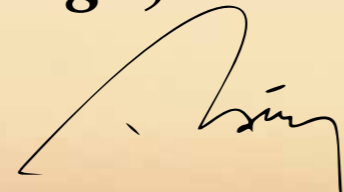

İSTANBUL'UN YENİ, DÜNYANIN EN BÜYÜK HAVALİMANI HİZMETİNİZDE.

Cumhuriyetimizin zaferi kutlu olsun.

*“Bu sadece bir havalimanı değil,
bir zafer anıtıdır.”*

Recep Tayyip ERDOĞAN
Türkiye Cumhurbaşkanı

HİZMETE
AÇILDI

www.igairport.com
www.istanbulhavalimani.aero

[f](#) [t](#) [@](#) [v](#) [in](#) /igairport

18

KAPAK / COVER

TÜRKÇE YAZ OKULU 118 ÜLKEDEN 1000
ÖĞRENCİYİ AĞIRLADITurkish summer school hosted 1000
students from 118 countries

USTADAN SIRLAR / MASTER SECRETS

44

USTADAN SIRLAR / MASTER SECRETS

EFSANELERİ VE KAHRAMANLARIYLA: DONDURMA

Legends and heroes of 'ice cream'

48

YEŞİL MAVİ TÜRKİYE / BLUE GREEN TURKEY

MEZOPOTAMYA OVASI'NDAN SERİN TAŞLARINA...

City in the Mesopotamia plain made of cool stones...

MARDİN

ZANAAT / CRAFT

66

ZANAAT / CRAFT

BURSA'NIN ZANAATKÂRLARI TEKNOLOJİYE
YENİLMİYOR

Craftsmen in Bursa keep up with the technology

YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ TÜRKİYE'NİN KÜLTÜR DERGİSİ Magazine of Culture of Turkey

Yunus Emre Enstitüsü Başkanı

President of Yunus Emre Institute

Prof. Dr. Şeref Ateş

Genel Yayın Yönetmeni

Executive Editor

Şenol Selçuk Turan

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Editor in Chief

Dr. Mehmet Yalçın Yılmaz

Editörler

Editors

Ceyda Obruk

Büyüamin Demir

Yönetim Yeri

Management Location

Anafartalar Mah. Atatürk Bulvarı No:11 Ulus, Ankara

İletişim

Contact

E-posta: iletisim@yee.org.tr

Tel: +90 312 309 11 88

Faks/fax: +90 312 309 16 15

/yeeorgtr /yeeorgtr

/yeeorgtr /user/yeeorgtr

/+yeeorgtr/videos /yeeorgtr

Baskı-Cilt

Printing and Binding

Soylu Matbaa Yayın Kırtasiye San.Tic.Ltd.Şti

Maltepe Mah. Litros Yolu sk. 2. Matbaacılar Sitesi No:
ZB23 34010 Zeytinburnu/İstanbul

Tel: 0 212 544 34 34

S2 Uluslararası Medya ve Stratejik Araştırmalar Ltd. Şti.

Yayın Grubu Başkanı

President

Ahmet Utku

Finans Koordinatörü

Finance Coordinator

Hakan Çetin

Editöryal Koordinatör

Deputy Editorial Coordinator

Nagehan Aydın

nagehanaydin@hossajans.com.tr

Sorumlu Müdür

Manager

Özden Yorgancı

ozdenyorganci@hossajans.com.tr

Görsel Editör

Visual Editor

Ebru İnal

ebruinal@hossajans.com.tr

İngilizce

English

Hoss Ajans

Katkıda Bulunanlar

Contributors

Selin Akgün, Ferhat Makasçı, Beril Şen,

Ela Demirciler, Tarık Er

Tasarım

Design

www.hossajans.com.tr

HOSSAJANS

S2 Uluslararası Medya ve Stratejik Araştırmalar Ltd. Şti.

Via Green, Mustafa Kemal Mah. 2079. Sok. No: A/44 Eskişehir Yolu,
Çankaya/ANKARA

Tel: +90 312 417 14 15 / 417 14 20

Faks: +90 312 417 14 94

www.hossajans.com.tr / www.s2medya.com.tr

Tr dergisinde yayımlanan yazı, fotoğraf ve çizimlerden yayıncının izni olmadan ve kaynak belirtilmeden tam ya da parça alınılabilir.

No teks, photographs or illustrations from 'tr' Magazine may be reproduced either in full or summary

Without acknowledging the source and without prior permission from the Publisher.

ISSN 2149-3170

Prof. Dr. Şeref ATEŞ
Yunus Emre Enstitüsü Başkanı

DEĞERLİ .TR OKUYUCULARI

VALUED .TR MAGAZINE READERS

4
5

Enstitümüz tarafından her yıl yaz aylarında düzenlenen Türkçe Yaz Okulu programı kapsamında bu yıl 118 ülkeden, 1000 öğrencimizi ağırladık. Dünyanın dört bir yanından gelen öğrencilere Türk kültürünü yakından tanıma ve Türkçelerini geliştirme fırsatı sunan Türkçe Yaz Okulu programı Türkiye genelinde 27 ilde 29 üniversitenin ev sahipliğinde gerçekleştirildi, öğrenciler Türkiye'yi il il gezdi ve Türkçe bilgilerini Anadolu'nun kültürü ile harmanladı.

Gençler, bir aylık eğitim sürecinde yaşayarak gördüler ki; dünyamızın tüm coğrafyalarından gelen gençler bir arada eğitim alıp ortak paylaşımlarda bulunabiliyorlarmış. Bizler dünyamızı güzelleştirmek için iz bırakmak üzere gençleri davet ettik. Yunus Emre Enstitüsünün tek amacı tüm renkleriyle dünya kültürlerinin eşit ve adil olarak ekrana yansıtılmasını sağlamaktır. Dünyada barış için el ele fikrine inanarak Türkiye'ye 118 ülkeden gelerek tüm eğitimlere aktif bir şekilde katıldıkları için bizler de misafirlerimize teşekkürü borç biliyoruz. Türkiye'nin tanınırlığını sağlamak amacıyla Enstitünün yürüttüğü kültürel diplomasi faaliyetlerinin en seçkin unsurlarından biri haline gelen Türkçe Yaz Okulu programını her yıl artan heyecan ve motivasyonla düzenlemeye devam edeceğiz.

Yunus Emre Vakfı, Türk dilinin, kültürünün, tarihinin, sanatının ve kültürel mirasının tanıtılması amacıyla kuruldu. Bu amaçla binlerce kültürel etkinlik dünyanın her yerinde yurt dışındaki Enstitülerimiz tarafından düzenleniyor. Ancak bu faaliyetleri ülkemizde somut verilerle ziyaretçilerimize anlatma noktasında yetersizlikler söz konusuydu. Biz de Ankara'daki ziyaretçilerimize Enstitümüzün neler yaptığını ilişkin somut veriler sunmak istedik. Bunun üzerine yaptıklarımızı somutlaştırıp âdeta sıkıştırarak bir odada topladık. Bu sayede bir saatte anlatıp tam olarak ifade edemediğimiz faaliyetlerimizi on dakikada özetleyebiliyoruz. Dergimizde yer alan Kültür Durakları haberimiz de bu süreci okuyucumuzun ilgisine sunuyor.

.TR dergimiz, yukarıda paylaştığımız haberlerin dışında bu sayısında da birbirinden renkli konuları sayfalarında okuyucusu ile buluşturuyor. Bizler de .TR dergisi olarak okuyucularımızın keyifle okuyacağı bir sayı daha ulaştırmanın gururunu yaşıyoruz.

Bir sonraki sayıda görüşmek dileğiyle...

Selam ve muhabbetlerimle.

We hosted 1000 students from 118 countries within the scope of the Turkish Summer School program organized by our institute every year in summer months. Turkish Summer School program that offers to students from all over the world the opportunity to improve their Turkish and to know Turkish culture was conducted in 27 provinces and hosted by 29 universities. The students visited Turkey's many provinces and blended their Turkish language with Anatolian culture.

Young people, in a month of education, saw by living that young people from all parts of our world can get education together and share. We invited young people to leave a good mark in the way of beautifying our world. The only aim of Yunus Emre Institute is to ensure that all cultures are reflected on the screen equally and fairly. Believing in the idea of hand-in-hand for peace in the world and coming to Turkey from 118 countries; we also owe our guests a debt of gratitude for their participation to all the training in an active way. We will continue to organize with enthusiasm and motivation increasing every year the Turkish summer school program that has been becoming

one of the most prominent elements of cultural diplomacy activities of the Institute.

The Yunus Emre Foundation was established to promote the Turkish language, culture, history, art and cultural heritage. For this purpose, thousands of cultural events are organized by our institutes abroad. However, there were deficiencies in explaining these activities to our visitors with concrete data in our country. We wanted to provide concrete data on what our Institute is doing to our visitors in Ankara. So we downsized our works and gathered them in a room. Thus, we can summarize our activities in ten minutes, which we cannot fully express in one hour. The news about our Culture Stations in the magazine presents this process to our readers.

Our .TR magazine brings together readers with colorful topics in this issue, in addition to the news we have shared above. We as .TR magazine are proud to present another issue to our readers.

Hope to see you in the next issue...

Best regards...

TAŞINABİLİR MATEMATİK MÜZESİ ETİYOPYA'DA

Mobile mathematics museum visits Ethiopia

TR Yunus Emre Enstitüsü, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı himayelerinde başlatılan Türkiye Akademik ve Bilimsel İş Birliği Projesi (TABİP) kapsamında gerçekleştirdiği "Taşınabilir Matematik Müzesi" projesi ile bilim diplomasisi alanındaki çalışmalarına devam ediyor.

Dünyanın pek çok noktasında Türkiye'yi tanıtmaya amaçlı kamu ve kültür diplomasisi faaliyetleri yürüten Yunus Emre Enstitüsü, uluslararası bilimsel ve akademik iş birliklerini geliştirmek amacıyla başlattığı TABİP kapsamında hazırlanan müze ile Türkiye'nin bilimsel birikimini yurt dışına taşımaya devam ediyor. Bu yılın Şubat ve Mart aylarında Türkiye'deki geçici barınma merkezlerinde koruma altına alınan Suriyeli çocuklarla buluşan müze, 6-18 yaş arası 45 bin çocuğa ulaştıktan sonra, rotasını Bosna Hersek ve Macaristan'a çevirmişti.

Binlerce genç ve yaratıcı bireye matematiğin soyut dünyası dışında yepyeni bir boyutunu görme imkânı sağlayan Taşınabilir Matematik Müzesi'nin sıradaki durağı ise Etiyopya oldu.

EN Within the framework of the Turkish Academic and Scientific Cooperation Project (TABİP) launched under the auspices of the Presidency, Yunus Emre Institute continues its cultural diplomacy activities via the "Mobile Mathematics Museum". Conducting public and cultural diplomacy activities in various parts of the world for the promotion of Turkey, Yunus Emre Institute continues to promote Turkey's scientific accumulation abroad with the museum set up within the framework of the TABİP project which is designed to develop international scientific and academic cooperation. In the last February and March, the museum that met with the Syrian children living in temporary accommodation centres in Turkey, after reaching 45 thousand children aged between 6-18 years, had moved to Bosnia-Herzegovina and Hungary. Ethiopia was the next stop of the Mobile Mathematics Museum that gives an opportunity for thousands of young and creative individuals to see a totally new dimension of mathematics beyond its abstract world.

Taşınabilir Matematik Müzesi Afrikalı gençlerle buluştu

Bu yıl dokuzuncusu Etiyopya'da bulunan Mekelle Üniversitesinde düzenlenen Afrika Üniversite Oyunları'nda Yunus Emre Enstitüsü ve Tales Matematik Müzesi iş birliği ile sergilenmeye başlanan Taşınabilir Matematik Müzesi, etkinliğin ilk gününde büyük ilgi gördü. Gün boyunca yüzlerce ziyaretçiyi ağırlayan müze, 18 Afrika ülkesinden katılım sağlamış olan üniversite öğrencilerinin matematiğe dokunmalarını sağladı.

Rektör Prof. Kindeya: Bu müze bir cazibe merkezi

Taşınabilir Matematik Müzesi'ni ziyaret edenler arasında Mekelle Üniversitesi Rektörü Prof. Hiwot Kindeya da vardı. Gün boyunca müzeyi birkaç kez ziyaret eden Kindeya, "Etkinliğin en çok ilgi gören standı kesinlikle burası. 9. Afrika Üniversite Oyunlarının cazibe merkezi Taşınabilir Matematik Müzesi oldu." ifadelerini kullandı. Mekelle Üniversitesi Rektör Yardımcıları Dr. Abdulkadir Kedir ve Dr. Ababe Ebeju ile çok sayıda dekan ve enstitü direktörü de Taşınabilir Matematik Müzesi'ni ziyaret edenler arasındaydı.

Taşınabilir Matematik Müzesi Etiyopya'yı dolaşacak

Projenin Etiyopya ayağının koordinasyonunu sağlayan ve aynı zamanda Mekelle Üniversitesinde Rektör Danışmanı olarak görev yapan Prof. Dr. Macit Koç ise "Müzemizin Etiyopya'da gördüğü ilgiden son derece memnunuz. Afrika Üniversite Oyunlarının ardından müzemiz Etiyopya'nın çeşitli şehirlerindeki okullarda öğrencilerle buluşacak." diye konuştu. Koç, taşınabilir müzenin daha sonra kalıcı hale getirilerek bir okula bağışlanacağını da sözlerine ekledi.

Mobile Mathematics Museum met with African youngs

During the Ninth African University Games organized this year in Mekelle University in Ethiopia; there was great interest in The Mobile Mathematics Museum that put in display jointly by Yunus Emre Institute and Thales Mathematics Museum in its first day. Hosting hundreds of visitors during the day, the museum allowed the university students from 18 African countries to touch mathematics.

Rector Prof. Kindeya: This museum is a center of attraction

Among the visitors of the Mobile Mathematics Museum was the Rector of Mekelle University Prof. Hiwot Kindeya. Visiting the museum several times during the day, Kindeya said: "This is definitely the most attractive stand of the event. The Mobile Mathematics museum became the center of attraction of the Ninth African University Games." Vice-Rectors of Mekelle University Dr. Abdulkadir Kedir and Dr. Ababe Ebeju as well as many deans and institute directors were also among those who visited the Mobile Mathematics Museum.

Mobile Mathematics Museum will travel around Ethiopia

Prof Dr. Macit Koc, Advisor to the Rector of Mekelle University who also coordinated the Ethiopian leg of the project, said: "We are very happy with the level of interest in our museum in Ethiopia. Our museum will meet with various schools in Ethiopia after the African University Games." Koç also added that the mobile museum will be made permanent and donated to a school.

YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ İLE Yİ DIAN ARASINDA İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLÜ İMZALANDI

Yunus Emre Institute and Yi Dian signs a cooperating protocol

TR Yunus Emre Enstitüsü Başkanı Prof. Dr. Şeref Ateş, "Misafirimiz Olun" projesi kapsamında Türkiye'ye gelen Çinli gazeteciler ve sosyal medya temsilcileri ile İstanbul'da bir araya geldi.

Ziyaretle ilgili değerlendirmelerde bulunan Başkan Ateş, Fetullahçı Terör Örgütü'nün (FETÖ) 15 Temmuz darbe girişiminin ardından uluslararası arenada Türkiye algısının olumsuz etkilendiğine değindi. Bu algının olumlu hale dönüştürülmesi amacıyla 2017 yılında "Misafirimiz olun, gerçeği birlikte yazalım" sloganıyla yeni bir proje başlatıldığını aktaran Prof. Dr. Ateş, bu kapsamda özellikle hedef ülkelerden toplumun kabul ettiği sosyal medya fenomenleri, medya temsilcileri, akademisyenler gibi topluma etki eden grupların Türkiye'de ağırlandığını kaydetti. Bu ziyaretlerin ciddi etkisi olduğunu belirten Ateş, "Çin'de 2017 sonlarında Türkiye, 'terör, PKK, IŞİD, Suriye' gibi konularla birlikte geçerken, proje kapsamındaki 5 seyahatin neticesinde şimdi 'İstanbul, romantizm, Kapadokya, güçlü devlet' gibi içerikler var. Projenin çıktılarını somut şekilde görmek mümkün." dedi. Çin'den gelen heyetle yapılan toplantının ardından, Başkan Ateş ile Yi Dian-Zixun PR Direktörü Liu Wei, protokol imzaladı. Protokol, Türkiye turizmi, tarihi, kültürü, sanatı için tanıtım çalışmaları yapılması, Çin ve Türk medyaları arasındaki iş birliğinin desteklenmesi, iki ülkeden etkili insanların karşılıklı ağırlanması ve iki ülkenin avantajları dâhilinde iş birlikleri yapılmasını içeriyor.

EN Yunus Emre Institute President Prof. Dr. Şeref Ateş met in Istanbul with the Chinese journalists and social media representatives who came to Turkey within the scope of the "Be our guest" project.

While making evaluations about the visit, President Ateş mentioned that after The July 15 Coup Attempt by Fetullahist Terrorist Organization (FETO), the perception on Turkey in the international arena affected negatively. Saying that in order to transform this situation into positive, a new project was started in 2017 with the motto "Let's be our guest and write the truth together", Prof. Dr. Ateş noted that, in this context, especially a group of social media phenomenons accepted in the society of the destination country, media representatives, academics were hosted in Turkey. Stating that these visits had a serious impact such that "in the final days of 2017 in China, Turkey was mentioned with terror, PKK, IŞİD and Syria, after the 5 visits in the context of the Project, now this situation changed to contents such as 'Istanbul, romance, Cappadocia, a strong state'. It is possible to see the output of the project in concrete form". Following the meeting with the delegation from China, President Ateş and Yi Dian-Zixun PR Director Liu Wei signed the protocol. Protocol involves the promotional activities for the tourism, history, culture and arts in Turkey, supporting the cooperation between the media in China and Turkey, hosting mutually the important and effective people from the two countries and making business associations within the advantages of the two countries.

TÜRKÇE, TAYLAND'DA RESMİ DERS OLDU

Turkish language becomes a formal lesson in Thailand

TR Kuala Lumpur Yunus Emre Enstitüsü ile Tayland'ın Pattani kentinde eğitim veren "Integrated Islamic School" arasında Türkçenin okul müfredatına alınması için protokol imzalandı.

Malezya'nın başkenti Kuala Lumpur'da imzalanan protokole göre Integrated Islamic School'da öğrenim gören 442 öğrenci Türkçe dersi alacak. Protokol ile ilgili değerlendirmelerde bulunan Enstitü Müdürü Dr. Ömer Altun, Tayland'da ilk defa Türkçenin bir okulda ders olarak okutulmasına vesile olmaktan mutluluk duyduklarını belirterek, "Pattani kentinde eğitim veren Integrated Islamic School'da Türkçe dersi zorunlu ders olarak okutulacak. Ülkede ilk defa Türkçe resmî ders olarak öğretilecek." dedi.

Yunus Emre Enstitüsü ile Darulnaim Teknoloji Koleji arasında Nisan 2018'de imzalanan protokolle Türkçe Malezya'nın başkenti Kuala Lumpur'da da müfredata girmişti.

EN Between Kuala Lumpur Yunus Emre Institute and "Integrated Islamic School" that gives education in the city of Pattani in Thailand; a protocol was signed to take Turkish Language into school curricula.

According to the protocol signed in Kuala Lumpur, the capital of Malaysia, 442 students will receive Turkish Language education at Integrated Islamic School. Making evaluations about the protocol, manager of the Institute Dr. Ömer Altun stated that they were very happy to contribute approving the Turkish Language as a lesson in Thailand for the first time and said, "In Integrated Islamic School gives education in the city of Pattani Turkish language lesson will be given as a compulsory lesson. For the first time in the country, Turkish Language will be taught as a formal lesson." Via the protocol signed on April 2018 between Yunus Emre Institute and Darulnaim Technology College, Turkish language entered into curriculum in the capital of Malaysia, Kuala Lumpur.

TÜRK OKÇULUĞU MALEZYA'DA MÜFREDATA GİRİYOR!

Turkish archery enters the curriculum in Malaysia!

TR Yunus Emre Enstitüsü ile Okçular Vakfı'nın iş birliğinde hayata geçirilen Kemankeş Projesi kapsamında, dünya genelinde büyük ilgi gören Türk okçuluğu Malezya tarafından müfredata alınıyor.

Başta okçuluk olmak üzere ata sporlarının milli, tarihi, sportif, sanatsal, kültürel ve eğitim nitelikleriyle kavranması için çalışmalar yürüten Okçular Vakfı ile dünyanın genelindeki 156 irtibat noktasıyla Türkiye'nin birikimini ve değerlerini dünyaya sunan Yunus Emre Enstitüsü'nün, Türk okçuluğunu dünyaya tanıtmak amacıyla Kasım ayında başlattığı Kemankeş Projesi meyvelerini vermeye başladı. Türk okçuluğu ile ilgili çeşitli ülkelerde yapılması planlanan eğitim, kültür ve sportif etkinliklerle ülkeler arasındaki dostluk ve kültür bağlarını da güçlendirmeyi hedefleyen proje kapsamında ilk aşamada Almanya, Bosna-Hersek, Fas, Filistin, İran, Japonya, Katar, Kazakistan, KKTC, Lübnan, Malezya, Mısır, Polonya, Sırbistan, Sudan ve Ürdün'deki Yunus Emre Enstitülerinde 550 kursiyere 36 saatlik temel eğitim verildi. Bu kişiler arasından seçilen 40 sporcu İstanbul'da geleneksel Türk okçuluğu eğitimi aldı. Yunus Emre Enstitüsü Başkanı Prof. Dr. Şeref Ateş, Enstitü olarak Okçular Vakfı'nın mükemmel çalışma stiline yanısıra Türkiye'deki yaygın çalışmalarını dünyayla buluşturduklarını dile getirdi. Kursların ikinci etabının başlamak üzere olduğunu söyleyen Ateş, çok yoğun bir ilgiyle karşılaştıklarını ve kurslara yüzlerce kişinin müracaat ettiğini anlattı.

EN The Turkish archery will be included in a school curriculum in Malaysia as a result of the Archers Project carried out by the Yunus Emre Institute and the Archers Foundation in the scope of Kemankeş Turkish Archery Project.

The Kemankeş Project has started to yield fruits, which was launched last November in order to promote the Turkish archery worldwide by the Archers Foundation which works for the promotion of the ancestral sports, especially archery, with their national, historic, sportive, artistic and cultural aspects, and by Yunus Emre Institute which promotes Turkey's accumulation and values. 156 contact points across the world. Aiming at strengthening friendship and cultural ties among countries by organizing educational, cultural and sportive activities in various countries in connection with the Turkish archery; in the scope of the Project, in the first phase, 550 trainees were given 36 hour basic training in the branch offices of Yunus Emre Institutes in Germany, Bosnia-Herzegovina, Morocco, Palestine, Iran, Japan, Qatar, Kazakhstan, TRNC, Lebanon, Malaysia, Egypt, Poland, Serbia, Sudan and Jordan. 40 selected sports people among those trainees were given traditional Turkish archery training in Istanbul. Yunus Emre Institute President Prof. Dr. Şeref Ateş said that they had introduced to the world both the works of the Archers Foundation in Turkey and their excellent working methods. He said that the second phase of the courses is about the begin and that there is a big interest in the courses and hundreds of people already applied to them.

JAPON ÇOCUK FİLINGER ARTIK GÖNÜLLÜ BİR TÜRKİYE ELÇİSİ

Japanese child Filinger now becomes a volunteer ambassador of Turkey

TR Fetullahçı Terör Örgütü'nün (FETÖ) 15 Temmuz darbe girişimine şahit olan 8 yaşındaki Japon çocuk, Yunus Emre Enstitüsü'nün gösterdiği ilgi ve sevgi sayesinde gönüllü Türkiye elçisi oldu. 15 Temmuz gecesi, ailesi ile birlikte Japonya'dan Macaristan'a yaptıkları seyahatleri sırasında aktarma için bekledikleri Atatürk Havalimanı'nda saatlerce mahsur kalan ve yaşadıkları dolayısıyla travma geçiren Filinger Damjan, Enstitü ile tanıştıktan sonra Türkçeye ve Türk insanına ilgi duymaya başladı. Macaristan'ın başkenti Budapeşte ziyareti kapsamında Mobil Matematik Müzesi'nde gerçekleştirilen etkinliğe katılmak üzere büyük heyecan duyan ancak mobil müzenin Türkiye'den geldiğini ve Türk öğretmenler eşliğinde gezildiğini öğrenen Damjan, matematik sevgisine rağmen 15 Temmuz'da yaşadığı travmayı hatırlayarak programı dışarıdan takip etti. Durumu fark eden Enstitü çalışanları Filinger ile özel olarak ilgilendi. Bu sayede Türkiye ve Türk insanı ile ilgili görüşleri değişmeye başlayan küçük çocuk, Türkçeye de ilgi duymaya başladı. Japonlar ve Türklerin tarihi dostluğu hakkında bilgi sahibi olmaya başlayan Filinger'in Türk kültürüne olan ilgisi daha da arttı ve kendi çabalarıyla araştırma yapmaya başladı. İki kültür arasındaki benzerlikleri fark ettikçe araştırmalarını çeşitlendiren küçük çocuk, arkadaşlarıyla bu bilgileri paylaşmaya başladı. Macaristan'da Japon dili ve Edebiyatı bölümünde öğretim üyesi olan baba Ono Hisayoshi ise oğlu Filinger'in 15 Temmuz'da yaşadığı travmanın Yunus Emre Enstitüsü'nde adeta bir Türkiye aşkına dönüştüğünü aktardı.

EN Witnessing the Fetullahist Terrorist Organization's (FETO) 15 July Coup Attempt, 8-year-old Japanese boy became a volunteer ambassador of Turkey with the interest and affection of Yunus Emre Institute. At the July 15 night, trapped with his family while travelling from Japan to Hungary and waiting for the transfer in the Ataturk Airport, Filinger Damjan who suffered trauma because of the things they experienced, began to be interested in Turkish and Turkish people after meeting with the Institute. In the scope of Budapest visit, Damjan, who was very excited to attend the event held at the Mobile Math Museum and learning that the mobile museum came from Turkey and accompanied by Turkish teachers, in spite of his affection of mathematics, he followed the program from the outside since he remembered the trauma he experienced at July 15. Noticed by the employees of the Institute, they showed special interest in Filinger. So, the kid's views about Turkey and the Turkish people began to change and he has become interested in learning Turkish. Filinger started to learn by himself more about the historic friendship between the Japanese and Turks and he has become more interested in the Turkish culture. As he became more aware of the similarities between the two cultures, he diversified his research and started to share the information he learnt with his friends. The father, Ono Hisayoshi, a lecturer of Japanese Language and Culture in Hungary, said that the trauma that Filinger experienced on 15 July 2016 has now turned into a passion for Turkey via the Yunus Emre Institute's interest.

PROF. ATEŞ: “KÜLTÜR DURAKLARINI YAYGINLAŞTIRACAĞIZ”

TR Yunus Emre Enstitüsü Başkanı Prof. Dr. Şeref Ateş, Enstitünün tüm dünyaya yayılan kültürel faaliyetlerinin kapsam ve etkilerinin, somutlaştırılarak anlatılabilmesine olanak sağlayan Kültür Durakları projesinin başlangıç aşamasını ve gelişimini dergimize anlattı.

Kültür Durakları fikri nasıl ortaya çıktı?

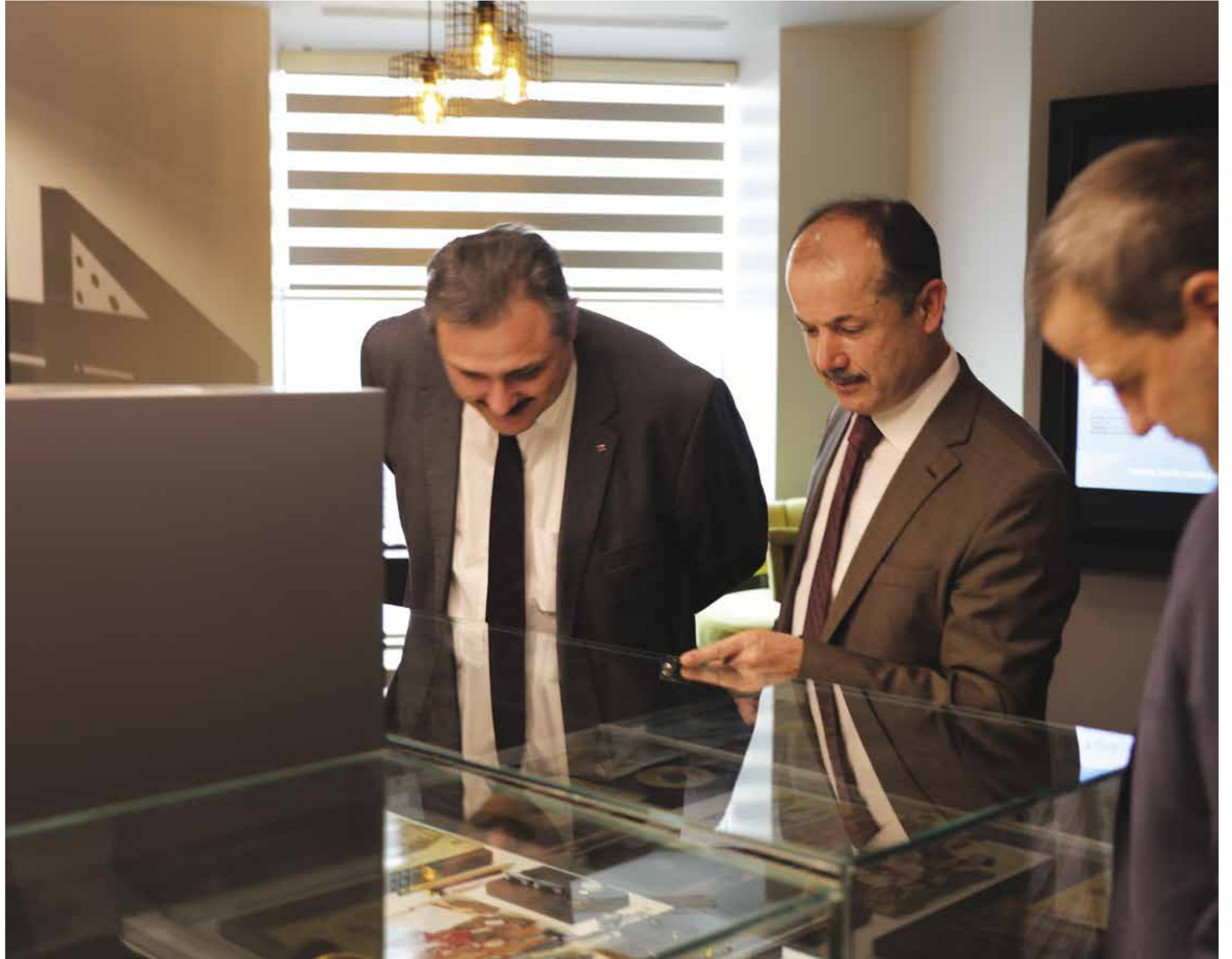
Yunus Emre Vakfı, Türk dilinin, kültürünün, tarihinin, sanatının ve kültürel mirasının tanıtılması amacıyla kuruldu. Burada bir kavramı açmak isterim. 'Kültür' kelimesi aslında sıralanan diğer kelimeleri de kapsamaktadır. Tanım sayısını tam olarak tespit etmek mümkün olmamakla birlikte 300'e yakın tanımlı yapılmış kültürün. En kısa tanımı ise, 'kültür her şeydir.' Biz ziyaretçilerimize nelerle uğraştığımızı sözlü olarak ifade ederiz. Ama bu ifade tarzının, somut hale getirilmedikçe,

Prof. Dr Ateş: “We will spread the culture stations all around”

EN President of Yunus Emre Institute Prof. Dr. Şeref Ateş explained us the initial phase and development of the Culture Stations Project, which enabled the explanation by objectifying of contents and effects of the Institute's cultural activities spreading all over the world.

How did the Culture Stations idea come out?

Yunus Emre Foundation was established to promote the Turkish language, culture, history, art and cultural heritage. I want to clarify this concept here. The word 'culture' includes many other words that can be a list. It is not possible to determine the exact number of definitions, but it is close to 300 definitions to define the 'culture'. The shortest definition is that 'culture is everything'. We spoke verbally about what we have been doing to our visitors. But we have seen

kişilerin kafasında tam olarak karşılık bulamadığını gördük. Bunun üzerine yaptıklarımızı somutlaştırıp âdeta sıkıştırarak bir odada topladık. Bu sayede bir saatte anlatıp tam olarak ifade edemediğimiz faaliyetlerimizi on dakikada özetleyebiliyoruz.

Kültür Duraklarını oluştururken neleri hedeflediniz?

Değişik zamanlarda yurt dışı temsilciliklerimizde üretilmiş birçok yazılı ve görsel malzemenin Enstitü merkezinde de değerlendirilmesi daha da doğrusu yapılan bu işlerin görünürlüğüne Ankara'da ulaşılabilmesi fikri bizim için tetikleyici bir unsur oldu. Meşhur bir söz vardır, 'marifet iltifata tabidir; müşterişiz meta zayıdır' diye. Yurt dışı temsilciliklerimiz karşılaştıkları birçok engelle rağmen bir eser ortaya koyuyor ve kendilerini ziyaret eden birkaç kişi haricinde alkışlanmıyorlar. Her şeyden önce kendi Merkezleri tarafından alkışlanmak zahmet çeken mesai arkadaşlarımızın en doğal hakkı diye düşündük. Bu hakkı teslim etmek bizim için önemli bir görevdi. Kültür Duraklarını oluşturarak bu görevi tam manası ile ifa ettik diyebilirim. Buraya kadar anlattıklarım, 'marifet iltifata tabidir' cümlesinin karşılığı idi. Şimdi ikinci kısmı, yani 'müşterişiz meta zayıdır' bölümünü açayım; kanunun bize emrettiği ve sahada icra ettiğimiz işlerin iki tip müşterisi var. Birincisi muhatap olduğumuz ülke vatandaşlarıdır ki zaten yurt dışı temsilciliklerimiz bu gruba bir plan dahilinde hizmet veriyor. İkinci grup müşterimiz ise yapılan işlerin sahipleri diyebileceğimiz ülkemizin tüzel ve gerçek kişileri. Vakfımıza bütçe ayıran devlet, faaliyetlerimize sponsor olan kuruluşlar ve nihayet vergisini kullandığımız Türk halkı bizim ikinci grup müşterimizdir. Birinci grup bizi çok iyi tanır zira yaptığımız işleri ya onlarla yapıyoruz ya da onları bir şekilde haberdar ediyoruz. İkinci gruba ise kendimizi hakkı ile tanıtamadık. Bu nedenle vergisini kullandığımız halktan paydaş diyebileceğimiz kuruluşlara değin ne yap-

that this form of expression, if not made concrete, does not exactly correspond to the minds of the people. Then, we embodied what we have done on this concept and collected them in a room. In this way, we are able to summarize our activities in ten minutes, which we cannot fully express in an hour.

What did you aim at creating the Cultural Stations?

The idea that many written and visual materials produced abroad at different times should be evaluated in the center of the Institute, or more accurately, the fact that these works should have been visible also in Ankara triggered us. There is a famous saying, "Ingenuity wants its concerns. The art that shown no concern is nothing." Despite the many obstacles they face, our representatives in foreign countries are putting out a work and they are not applauded except for a few people who visit them. First of all, we think that our colleagues who worked hard should be applauded by their Centers. Giving them their due is an important task for us. I can say that we have fulfilled this task by creating cultural stations. What I have told you so far was the counterpart of the "ingenuity wants its concerns." Now I want to clarify the second part, "The art that shown no concern is nothing" section; there are two types of clients of our business that law has ordered us to perform. The first type is the citizens of the country we are dealing with, and our foreign representatives serve in this group in accordance with a plan. The second group client consists of the legal and real persons of our country who are the owners of the Works we do. The government allocates budget for our foundation, the organizations that are sponsor to our activities and finally the Turkish people whose taxes we use are our second group clients. The first group knows us very well, because we do work with them or we make

tiğimizi tam olarak anlatma gereği ortaya çıktı. Böyle olunca vergi veren halkın, 'paramı nerelerde kullanıyorlar?', sanat ve zanaat ehlinin, 'ben yurt dışında sanat ve zanaatımı nasıl ve kimin aracılığı ile tanıtırım?', paydaş kurumların, 'şu kültür, sanat ve bilim dalında yardıma ihtiyacım var kiminle muhatap olmalıyım?' ve nihayet vakfa para aktaran devlet erkinin, 'somut olarak yaptığımız işler nelerdir?' sorularına cevap vermemiz gerekiyordu. Kültür Durakları bu sorularının tamamına yazılı, görsel ve istatistiki verileri ile cevap verebilecek nitelikte hazırlandı.

Kültür Duraklarını ziyaret edenler neyle karşılaşılıyor?

Kültür Duraklarını ziyaret edenler bu güne kadar yaptığımız ve gelecekte yapacağımız işlerle somut olarak yüz yüze gelecekler. Yunus Emre Enstitüsünün 2009 yılından itibaren günümüze kadarki sürecini kapsayan, yazışma, evrak, arşiv vb. işlerde kullanılmış tarihi değere sahip materyallerin sergilendiği Kültür Durakları Müzesi, fuaye ve sergi alanı olarak düzenlenmiştir. Çeşitli birimlerden ve kültür merkezlerinden toplanan materyaller Enstitünün görünen yüzü olan kurumsal kimliğin öne çıkarılması açısından önemlidir.

Kültür Duraklarında bulunan Tanıtım Ekranı, Bilgi Ekranı ve Afis Ekranı bölümleri ziyaretçi açısından neyi ifade ediyor?

Gönül isterdi ki yurt dışında yaptığımız her bir afişi, her bir serginin birkaç önemli malzemesini büyük bir müzede, daha geniş imkânlarda sergileyelim. Yakın gelecekte bu da olacaktır inşallah. Fakat mevcut imkânlarda dijital ortam bu dar odayı adeta bir külliyeye çevirmemize fırsat verdi. Bu soru vesilesi ile bir faaliyetimize de kısaca değinmek isterim. Biz bir yıldır geçmiş yılların bütün yazılı ve görsellerini tasnif ettiğimiz gelişmiş bir arşiv programına ciddi

them aware. We could not promote ourselves to the second group. For this reason, it became clear that we had to explain exactly what we were doing to the stakeholders whose money we use. In this way, the people who pay taxes ask 'where do they use my money', craftsmen asks 'with whom do I introduce my arts and crafts abroad? Our shareholder institutions say ask "I need help in those branches of culture, art, craft and science: who must I deal with?" and finally we had to answer to the questions of the government who transferred the donations to us. Culture Stations were prepared to respond to these questions with written, visual and statistical data.

What do visitors meet at the Culture Stations?

Visitors to the Cultural Stations will face with what we have done and will do in the future. The Culture Stations Museum exhibiting the materials which have been used in the works like writings, documents, archives having historical value since 2009 at Yunus Emre Institute, has been designed as foyer and exhibition area. Materials collected from various units and cultural centers are important in terms of putting forward the institutional identity, which is the apparent face of the Institute.

What does the Presentation Screen, Information Screen and Poster Screen sections at the Culture Stations mean for visitors?

I would like to show each poster we made abroad, a few important pieces of each exhibition in a big museum, in a wider means. I hope this will happen in the near future. But with the available means, digital media gave us the opportunity to transform this limited means to vast opportunities. By the way, I would also like to briefly talk about an activity. We have been devoting a considerable amount of human resources to an advanced archive program, which we have been

sayıda insan kaynağı ayırıp yoğun mesai harcayarak yüklemeye yaptık. Bu arşivi peyderpey iyileştirmeye devam ediyoruz. Bu arşiv ile Kültür Duraklarında bulunan Bilgi Ekranı arasına özel bir yazılım ve güzel bir görsel tasarımla işlemleri tamamlanmış verileri yansıttık. Böylece ziyaretçilere, hatta Enstitümüzü yüksek lisans ve doktora konu olarak çalışan araştırmacılara arşivimizi açmış olduk. Burada mesai saatleri içerisinde diledikleri gibi çalışma yapabilirler. Tanıtım Ekranında da yine özgün bir iş çıktı. Dünyanın değişik yerlerinde açmış olduğumuz Enstitüler ve Türkoloji Temsilciliklerinin gösterildiği durağan olmayan bir ekran oluşturduk. Bu ekranda temsilciliklerimizi belirten baloncuklara tıkladığınızda ilgili temsilciliğimizle ilgili özet bilgiye ve kısa tanıtım filmine ulaşıyorsunuz. Tanıtım filmi denince aklınıza uzun filmler gelmesin. 3.5 dakikayı aşmayacak şekilde muhatap ülke vatandaşlarının anlatımı ile Yunus Emre Enstitüsü temsilciliğimizin anlatıldığı eğlenceli filmler bunlar... Bunların çekimleri devam ediyor hâlen. Afiş ekranı bölümünü ayrıca oluşturmak istedik çünkü yılda bine yakın faaliyet yapıyoruz ve bunların her birinin özgün afişleri var.

classifying all the written and visuals of the past years for a year and we continue to improve this archive. We reflect the completed data from this archive to an Information Display at the Culture Stations with special software and a beautiful visual design process. Thus, we have opened our archives to the visitors, even our researchers who work about our Institute as as graduate and doctorate. They can work as they wish during working hours here. An original work also appeared on the Presentation Screen. We have created a non-stationary display of the institutes and Turkology representatives we have opened in different parts of the world. When you click on the bubbles that represent our representatives on this screen, you reach the summary information and brief introduction film about them. Do not think they are long promotion films. These are the funny movies not exceeding 3.5 minutes that the speakings of the citizens of the correspondent country about the Yunus Emre Institute representatives... Movie shootigs of them are still resuming. We needed to create the banner screen section because we operate many activities close to a thousand in a year and each of them has original banners.

Bugüne kadar birçok ziyaretçiyi Kültür Duraklarında misafir ettiniz. Ne tür tepkiler aldınız?

Yukarıda da ifade ettiğim gibi ziyaretçilerimize eskiden uzun uzun yaptıklarımızı anlatırdık ama gözlerindeki o soru işaretinin kalkmadığını da fark ederdik. Biraz somutlaştırmak için bilgisayar ekranımızı çevirir ve arşivimizde olduğu kadarı ile bir şeyler göstermeye çalışırdık. Şimdi Kültür Duraklarını gezdiriyoruz ve ondan sonra mevzu ne ise konuşuyoruz. Yurt dışından gelen ziyaretçilerimizden, burayı örnek olarak almak istediklerini duymak bizim için mutluluk verici. Ülkemizde bize proje teklifi ile gelen birçok kişinin ise Kültür Duraklarını gezdikten sonra projelerini revize ettiklerine şahit olduk. Bazen teklif edilen projenin ya aynısının ya da daha iyisinin yapılmış olduğunu görüyorlar. Ziyaretçilerin sözleri ve gözlerinde şahit olduğumuz en baskın tepkiyi tek kelime ile anlatacak olursam, 'gurur' diyebilirim. Ülkeleriyle gurur duyuyorlar. Burada kendimizi övdüğümüzü düşünmeyin lütfen. Kültür Durakları zarftır, mazrufu oluşturan ise arkadaşlarımızın bin bir zahmetle yurt dışındaki yaptıkları işlerdir.

Kültür Duraklarının yurt dışı temsilciliklerinize dönük izdüşümü olacak mı? Örneğin Berlin Yunus Emre Enstitüsünü ziyaret ettiğimizde, Enstitünün Almanya'daki faaliyetlerini Kültür Duraklarından takip edebilme imkânımız olabilecek mi?

Güzel bir soru. Biz Ankara Merkezdeki Kültür Duraklarını pilot uygulama olarak düşündük. İyi ki de öyle yapmışız zira, 'şunu şöyle yapsaydık daha iyi olurmuş' dediğimiz işler oldu. Bu süreç tamamlanmak üzere. Bir sonraki aşama Kültür Duraklarını yurt dışı temsilciliklerime yaygınlaştırmak ve sanal ortamda görünür-lüğü sağlamak. Bununla ilgili çalışmalarımız devam ediyor. Yakın zamanda kullanıcıların hizmetine sunacağız.

Until today, many visitors have been guests at the Culture Stations. What kind of reactions did you receive from them?

As I mentioned above, we used to tell our walk that we had been doing a long time but we also realized that the question mark in his eyes were not cleared. To make it a little more concrete, we turned our computer screen and tried to show as much as we could in our archive. We are now touring the Culture Stations first and after that we are talking about what matters. It is a pleasure for us to hear that the visitors from abroad say that they want to take this place as an example from their trip. We have witnessed that many people who come to our country with project proposals have revised their projects after visiting Culture Stations. Sometimes they see that the proposal which they made was or is done in our country either the same or better. I can say with a single word 'pride' if we will tell the most prevalent reaction we have seen in the words and eyes of the visitors. They are proud of their countries. Please do not think that we are praising ourselves in this. The Cultural Stations are envelopes, and the inside them are the works that our friends do abroad with a thousand troubles.

Will Culture Stations involve your overseas representations? For example, when we visit the Berlin Yunus Emre Institute, will we be able to follow the activities of the Institute in Germany from the Culture Stations?

Good question. We think of the Culture Statins in Ankara as a pilot application. Fortunately we have done so because we saw our shortcomings. This process is about to be completed. The next step is to promote Culture Stations to foreign representatives and to provide visibility in the virtual environment. Our work on this continues. We will make it available to users soon.

TÜRKÇE YAZ OKULU 118 ÜLKEDEN 1000 ÖĞRENCİYİ AĞIRLADI

Turkish summer school hosted 1000 students from 118 countries

TR Yunus Emre Enstitüsü her yıl yaz aylarında düzenlediği Türkçe Yaz Okulu ile bu yıl 118 ülkeden 1000 uluslararası öğrenciyi Türkiye'de ağırladı. Türkiye genelinde 27 ilde 29 üniversitenin ev sahipliğinde yapılan programda öğrenciler, Türkiye'yi il il gezdi ve Türkçe bilgilerini Anadolu'nun kültürü ile harmanladı. Program kapsamında öğrenciler, Erzurum, Rize, Balıkesir, Sivas, Afyonkarahisar, Isparta, Sakarya, Karabük, Kütahya, Edirne, Bursa, Denizli, Bolu, Ankara, Burdur, Gaziantep, Giresun, Samsun, Karaman, Kastamonu, Kırklareli, Konya, Malatya, Zonguldak, Manisa, Muğla, İzmir ve Nevşehir'de Türkçe eğitimin yanı sıra Türkçelerini pekiştirecek kültürel etkinliklere de katıldılar. Türk kültürünü yakından tanıma ve Türkçelerini geliştirme fırsatı sunan Türkçe Yaz Okulu programı, bu yıl 16 Temmuz-12 Ağustos arasında 9. kez düzenlendi. 2010 yılından bu yana yaklaşık 3 bin 500 öğrencinin misafiri edildiği programa her yıl ilgi artıyor.

100 bin başvuru

Bu yıl dünya genelinde 100 bin kişinin başvuru yaptığı Türkçe Yaz Okulu programına binin üzerinde başvuru yapılan ülke sayısı 11 oldu. 26 bini aşan başvuru ile Pakistan, en çok başvuruda bulunan ülkelerin arasında geliyor. Endonezya'dan 7 bin 142, Cezayir'den 3 bin 360, Mısır'dan 3 bin 103, Tunus'tan 1813, Bangladeş'ten 1486, Fas'tan 1236, Suudi Arabistan'dan 1194, Irak'tan 1115, Sudan'dan 1049 başvuru yapıldı.

EN Yunus Emre Institute hosted 1,000 international students from 118 countries this year in Turkey with the Turkish Summer School held in the summer every year. In the programme hosted by 29 university at 27 provinces, students toured the provinces of Turkey and blended their Turkish information with Anatolian culture. Within the scope of the program, students participated in the Turkish language education courses in Erzurum, Rize, Balıkesir, Sivas, Afyonkarahisar, Isparta, Sakarya, Karabük, Kütahya, Edirne, Bursa, Denizli, Bolu, Ankara, Burdur, Gaziantep, Giresun, Samsun, Karaman, Kastamonu, Zonguldak, Manisa, Muğla, İzmir and Nevşehir, as well as cultural activities to reinforce their Turkish. The Turkish Summer School program, which offers the opportunity to familiarize Turkish culture and develop Turkish language, was organized for the 9th time this year from 16 July to 12 August. Since 2010, approximately 3,500 students have been invited to the program every year and interest to program is increasing.

100 thousand applicants

This year, the number of the countries that more than 100 thousand applicants to the Turkish Summer School program applied was 11. With more than 26 thousand applications, Pakistan is one of the countries having big number of applications. 7 thousand 142 from Indonesia, 3 thousand 360 from Algeria, 3 thousand 103 from Egypt, 1813 from

ABD'den 195, Ermenistan'dan 19, İsrail'den 52, Filistin'den 895, Suriye'den 569 başvurunun alındığı Türkçe Yaz Okulu'nda farklı kültürler birbirlerine karşı ön yargısız yaklaşabiliyor. Ülkelerin diploması ile aşamadığı engelleri gençler kültürel diploması ile yıkabiliyor. Farklı kültür, din, dil ve ırktan binlerce genç Türkiye'yi gezmek, Türkçe öğrenmek ve Türk kültürünü, tarihini daha yakından tanımak için Türkçe Yaz Okulu'na başvuruyor. Türkiye ve Türk kültürüne ilgi duyan binlerce genç bağ kurmak için Türkiye'ye geliyor. Angola, Barbados, Bolivya, Belize, İngiliz Hint Okyanusu Bölgesi, Doğu Timor, El Salvador, Gabon, Kosta Rika, Lesotho, Makau (Çin Makao özel yönetim bölgesi), Reunion Adası, Şeyseller, Karayipler'de yer alan ada ülkesi Saint Vincent ve Grenadinerler ile Turks ve Caicos adalarından da programa ciddi sayıda başvuru yapıldı. Birçok Avrupa ülkesinden de programa yapılan başvurular şöyle: Almanya 141, Avusturya 28, Belçika 9, İngiltere 102, Çekya 21, Danimarka 9, Estonya 12, Finlandiya 18, Fransa 83, Hollanda 36, İrlanda 3, İspanya 31, İsveç 17, İsviçre 3, İtalya 137, Letonya 5, Litvanya 8, Norveç 7, Polonya 46, Portekiz 16, Slovakya 15, Slovenya 13, Yunanistan 85, Hırvatistan 45, Arnavutluk 192, Rusya 505, Ukrayna 128.

Sosyal medyada yarışmalar

Türkçe Yaz Okulu katılımcıları, Türk kültürü, sanatı, tarihi ve dili hakkında sahip oldukları deneyimleri paylaşmak ve Türkiye'nin doğal, tarihi, kültürel güzelliklerinin tanıtımını yapmak için sosyal medyada "Türkiye'yi Keşfet" teması üzerinden birbirleriyle yarıştı. Öğrencilerin gözünden Türkiye'nin konu edildiği yarışma, metin, fotoğraf ve video eser kategorilerinde yapıldı. Mısır'dan Avusturya'ya, Cezayir'den Kosova'ya pek çok ülkeden katılımcı, gözlemlerini sosyal medya hesapları üzerinden takipçileriyle paylaştı. Öğrenciler bir ay boyunca tarihi, kültürel mekânları gezdi, düğün ve kına gecesi gibi geleneksel etkinliklere, ebru, çömlek, yemek, bağlama, halk oyunları gibi kurslara katıldı. Türkiye'de buldukları 1 ay boyunca, Türk kültürünü gezerek ve yaşayarak daha yakından tanıma fırsatı bulan öğrenciler, program sonunda da İstanbul'u gezmeye fırsatı buldu. Kültürlerin buluşma noktası İstanbul'un tarihi ve manevi iklimini yaşayan misafirler, Anadolu'nun binlerce yıllık medeniyeti, kültürü ve sanatıyla doğrudan tanışma imkânı buldu.

Tunisia, 1486 from Bangladesh, 1236 from Morocco, 1194 from Saudi Arabia, 1115 from Iraq, 1115 from Sudan 1049 applications were made. Different cultures can approach each other without prejudice in the Turkish Summer School where 195 applications from the USA, 19 from Armenia, 52 from Israel, 895 from Palestine and 569 applications from Syria are taken. Via the cultural diplomacy, young people can break down the obstacles that the countries can not overcome with diplomacy. From different cultures, religions, languages and races; thousands of young people are applying to the Turkish Summer School for traveling to Turkey, learning Turkish and familiarizing the Turkish culture and history. Thousands of young people who are interested in Turkey and Turkish culture are coming to Turkey to establish a mutual relation. Many applications to the program were made from Angola, Barbados, Bolivia, Belize, British Indian Ocean Territory, East Timor, El Salvador, Gabon, Costa Rica, Lesotho, Macao (China Macao Special Administrative Region), Reunion Island, Seychelles, Saint Vincent and The Grenadines and the Turks and Caicos. The applicants from many European countries are as follows: Germany 141, Austria 28, Belgium 9, England 102, Czech 21, Denmark 9, Estonia 12, Finland 18, France 83, Netherlands 36, Ireland 3, Spain 31, Sweden 17, Switzerland 3, Italy 137, Latvia 5, Lithuania 8, Norway 7, Poland 46, Portugal 16, Slovakia 15, Slovenia 13, Greece 85, Croatia 45, Albania 192, Russia 505, Ukraine 128.

Race in social media

For sharing their experiences on Turkish culture, art, history and language and for promoting Turkey's natural, historical and cultural beauties; Turkish Summer School participants competed with each other on social media through the theme "Explore Turkey". The competition that based on the subject "Turkey through the eyes of the students" were done in the text, photo and video categories. Participants from Egypt to Austria, from Algeria to Kosovo; many of them shared their observations with their followers via social media accounts. Students visited historical and cultural venues for a month, participating in traditional events such as weddings and henna nights,

Türkiye'ye veda etmek için İstanbul'da buluşular

Enstitü Başkanı Prof. Dr. Şeref Ateş, Şehir Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Peyami Çelikcan ve Enstitünün Bilim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Musa Yıldız'ın katılımlarıyla gerçekleştirilen programda 118 ülkeden 1000 öğrenci, Cemal Reşit Rey Salonu'nda bir araya geldi. Programın açış konuşmasını yapan Enstitü Başkanı Prof. Dr. Şeref Ateş, Türkiye'nin tanınırlığını sağlamak amacıyla Enstitünün yürüttüğü kültürel diplomasi faaliyetlerinin en seçkin unsurlarından birinin "Türkçe Yaz Okulu" olduğunu vurguladı. Dünyada başka bir örneği bulunmayan yaz okulunun bu sene 118 ülkeden 1000 kişinin katılımı ile Türkiye'nin farklı şehirlerinde, standart bir kalitede, eş zamanlı başlatıldığını ifade eden Başkan Ateş, programı 29 üniversitenin iş birliği ile gerçekleştirdiklerini belirtti. Din, dil ve ırk ayrımı gözetmeksizin dünyanın her yerinden gençleri programa dâhil ettiklerinin altını çizen Prof. Dr. Ateş, gençlere şu ifadelerle seslendi: "Sevgili gençler, bir aylık eğitim sürecinde yaşayarak gördünüz ki; dünyamızın tüm coğrafyalarından gelen gençler bir arada eğitim alıp ortak paylaşımlarda bulunabiliyorlarmış. Bu programda ortak paylaşımlar Türkçe olarak gerçekleştirilebiliyor. Dünyamızda her bir canlının yaşamını sürdürebileceği kadar kaynak varmış. Yeter ki yeryüzü kaynaklarını çatışmalara, savaşlara, üstünlük taslamalara ve israfa feda etmeyelim. Bizler her bir bireyi, onuruna yakışacak şekilde insan olarak değerlendiriyoruz ve her bir bireyi kazanmanın dünyaları kazanmak kadar değerli olduğunu düşünüyoruz. Bizler dünyamızı güzelleştirmek için iz bırakmak üzere sizleri davet ettik. Yunus Emre Enstitüsünün tek amacı tüm renkleriyle dünya kültürlerinin eşit ve adil olarak ekrana yansıtılmasını sağlamaktır. Dünyada barış için el ele fikrine inanarak Türkiye'ye 118 ülkeden gelerek tüm eğitimlere aktif bir şekilde katıldığınız için siz gençlere teşekkür ediyorum."

courses such as marbling, pottery, food, playing balgama and folk dances. Students who had the opportunity to get closely acquainted with Turkish culture via visiting and experiencing, toured the most beautiful places in Istanbul at the end of the program. The guests, who lived Istanbul's historical and spiritual climate, had the opportunity to get closely acquainted with of Anatolia's thousands of years of civilization, culture and art.

They met in Istanbul to say goodbye Turkey

To the programme, taking place with the participation of the President of the Institute Dr. Şeref Ateş, Dr. Peyami Celikcan Rector of City University and Dr. Musa Yıldız a member of the Scientific Committee of the Institute, 1000 students from 118 countries came together at Cemal Reşit Rey Hall. The President of the Institute, who made the opening speech of the programme, Prof. Dr. Şeref Ateş emphasized that the "Turkish Summer School" was one of the most outstanding elements of cultural diplomacy activities of the Institute, in order to contribute Turkey's recognition. Stating that the summer school unique in the world started with the participation of 1000 persons from 118 countries simultaneously in different cities of Turkey with a standard quality; President Ateş said that the programmes were realized with the collaboration of 29 universities. Underlining that they have included young people from all over the world, regardless of religion, language and race, Prof. Dr. Ateş said "Dear young people, you have seen by living in a one-month training period that young people from all over the world can take education and share. In this program, common shares were realized in Turkish. There are so many resources in our world that every living creature can survive; as long as we do not sacrifice the earth's resources to conflict, to wars, to dominance and to wastefulness. We consider each individual as a human being to be worthy of his dignity, and we believe that winning each individual's hearth is as valuable as winning the worlds. We invited you to leave a mark to make our world beautiful. Yunus Emre Institute aims mainly the reflecting equally and fairly the world cultures with all their colors. I thank you for your participation in all education programmes actively, believing in the idea peace on Earth and coming from 118 countries to Turkey.

Güzel bir dünya için el ele veren gençler İstanbul'u renklendirdi

Program, yaz okulu öğrencilerinden Keremet ve Mahmud'un Evliya Çelebi ve Yunus Emre'den okudukları dizeler ile başladı. Türkiye'nin farklı şehirlerinde Türk kültürünü keşfeden öğrenciler, ozanlarımızın deyişlerini büyük bir maharetle sahnelediler. Türkçe Yaz Okulu öğrencileri bu yıla özel hazırlanan "Güzel bir dünya için el ele" adlı sanatsal çalışmayla kendi kültürel ve bireysel farklılıklarını İstanbul silüetine yansıtılar. Ressam Şafak Tavkul'un eşliğinde hazırlanan kumaş tuvali elleriyle renklendiren öğrenciler, hazırladıkları bu çalışmayı gecenin konuklarına sergilediler. Program Yusuf Güneş konseri ile devam etti. Kerkük Üniversitesi öğrencilerinden Derya'nın seslendirildiği "Gesi Bağları" türküsüne de eşlik eden Yusuf Güneş, seslendirdiği Türkçe şarkılarla gençlere unutamayacakları bir gece yaşattı.

Türkçe Yaz Okulu veda yemeği ile son buldu

Programın son günü öğrenciler düzenlenen veda yemeğinde buluştu. Kendi ülkelerine ait yöresel kıyafetlerle katılan öğrenciler gece boyunca birlikte Türkçe şarkılar seslendirdiler. Kendileri için düzenlenen mini konserin ardından, sosyal medyada düzenlenen "Türkiye'yi Keşfet" yarışmasında dereceye giren öğrencilere ödülleri takdim edildi. Video kategorisinde Beyaz Rusya'dan programa katılan Raman Hladkikh, birinciliğe layık görüldü. Sevincini arkadaşlarıyla paylaşan Hladkikh, Türkçeyi ve Türk kültürünü çok sevdiğini ve kurduğu dostlukları asla unutamayacağını dile getirdi. Fotoğraf kategorisinde İstanbul'un en önemli simgelerinden Galata Kulesi'ni konu alan Arnavut öğrenci Blina Jaupllari ise fotoğrafı içerisinde kurduğu başarılı kompozisyon ile ödüle layık görülen isim oldu. Son olarak, Moğolistan'dan gelen ve Türkiye'yi keşfederken hislerini kaleme alan Gantuya Ariunsan metin kategorisinde birinci seçildi. Ödülünü almadan önce Ariunsan'ın dostları ile paylaştığı yazısı ile duygu dolu anlar yaşandı.

Young people colored Istanbul hand in hand for a beautiful world

The program started with the summer school students Keremet and Mahmud's reading the writings of Evliya Çelebi and poems of Yunus Emre. Students, who explored Turkish culture in different cities of Turkey, skilfully staged the poems of our poets. Students of the Turkish Language Summer School reflected their own cultural and individual differences to the silhouette of Istanbul with their artistic work "Hand in hand for a beautiful world", prepared specially for this year. Students who colorized the canvas under the supervision of painter Şafak Tavkul, exhibited this work to their guests in the night. The program continued with the Yusuf Güneş concert. Yusuf Güneş, accompanying the Turkish ballad "Gesi bağları" song by Derya, a student from Kirkuk University, gave an unforgettable night to the young people with his Turkish songs.

Turkish Summer School ended with a farewell dinner

On the last day of the program, the students met at the farewell dinner. Participating with their local dress, students had many sings throughout the night. After the concert special-to-them, the students entering degree in the competition "Explore Turkey" held in social media were given their rewards. In the video category, Raman Hladkikh, who participated in the program from Belarus, was awarded first prize. Hladkikh, sharing his happiness with his friends, said that he loved Turkish and Turkish culture and would not forget his new friends. The Albanian student Blina Jaupllari, who photographed the Galata Tower, one of the most important icons of Istanbul, was awarded in the photograph category. Finally, Gantuya Ariunsan from Mongolia, who wrote her feelings while exploring Turkey, got the first place in the text category. Before she got her award, she shared emotional moments of her writings with her friends.

Anadolu'nun hatıralar

... 27 Temmuz 2018, saat 21:45 ... Kırmızı ay beni hasretle bekliyor ... Yıldızlar ellerime Gökünarın turkuaz gibi yakınıyor ... Dokunayorum, parmaklarımla ... Hayalim yeniden çiriyor, bu geceyi ... Bak, dünyanın rengi ne kadar güzel ... Kandırm yâne, Türki baba gibi ... Biliyorom, geçmiş aldığım nefesle geçer ... Ama hatıralarım kimsenin bilmediği bir yerde Ulu camii gibi durur...

Sevgi dilyle tanıştığımız arkadaşlarımız yanında ... Sevelerden gelen sessizlik içimde gömül veriyor ... Ebru sanatla çindığım dört kalp bir birlerine barışmış... Dünyamızın dört köşesinden sevda ile buluşmak, bisler ... Vedalaşma ayran gibi beyaz ama ekşi olarak ... Neye? Cesaret yok ise, zafer de yoktur ... Kampallardan öğrenirsin ... Damladan kaynaklandığı Balıca mağarası ... İnsan bile göz yaşarlardan doğar... Kopuzun verdiği ses, tarih ile usatır... Bizim kurduğuşu barış, zaman ile sağlanmıştır...

Kağıt biter, ama hikâye bitmez ... Bir yüz yıl daha geçecek ... Balıkların içtiği yerde çiçekler yetecek ... Bensezlik zaten doğanın özgürdür ... Ama memnunuz ... Anadolu'nun hatıralarım iki kültürümüü bağlayan Boşaziçi gibi duracak... Süresiz ve müddetsiz ...

... Bir bakıma, tavşan kani çuşam elimde ... Hala sıcak ... Bu gece Sivas'ın rügarını annemin sarılıp gibi esiyor...

*Gantuya Ariunsan, Moğolistan
Sivas grubu*

İSTANBUL SİLÜETİNİN BAŞTACI

The staring piece of İstanbul's silhouette

BERİL SEN

22
23

SULTAN AHMET CAMİİ

24
25

TR İmparatorluklar başkenti İstanbul'un, muhteşem mimarisıyla ikonlaşmış yapısı Sultanahmet Camii'yi anlamak hem zor hem de tarih sayfalarında gezinmenin verdiği tarifi zor bir keyiftir. Bu mimarının ruhuna inebilmek için biraz da onunla özdeşleşmiş iki ismi yakından tanımak gerekir; Sultan I. Ahmet ve Mimar Sedefkâr Mehmet Ağa.

Çocuk padişah

Şehzade Ahmet, 1590 yılında Manisa'da dünyaya gelir. Babası III. Mehmet, ilginç bir isimdir. Saltanatı boyunca İstanbul halkı tarafından pek hoş karşılanmaz, uğursuz bulunur. Kentin de bu nedenle bazı sıkıntılar yaşadığına inanılır. Babası III. Mehmet'in ani ölümüyle, henüz 14 yaşındayken, çok istemese de taht, Şehzade Ahmet'e kalır. Bu nedenle ona 'Civan Padişah' yani genç padişah denir. Genellikle padişahlar eserlerini orta üzeri yaşlarda yaptırırlar. Ancak Sultan Ahmet adeta erken öleceğini hissederek neredeyse çocuk yaşında İstanbul'a bir külliye hediye etmek ister. İşte bu Sultanahmet Camii ve Külliyesi'dir. 28 yaşında da ölür.

Mimarın rüyası

Bugün Sedefkâr Mehmet Ağa olarak tanınan caminin mimarının Osmanlı'daki yaşamı Balkanlar'dan devşirilip İstanbul'a getirilmesiyle başlar. Mimar Sinan onu teşvik eder, tam 20 sene boyunca ona yol gösterir. Hatta bir gün Sultan III. Murat'a bir hediye sunmasını tavsiye eder, ancak Sinan'ın söylediği günde

EN It is both hard to understand Sultanahmet Mosque, the iconic structure of the capital of empires, İstanbul, and difficult to describe the pleasure from perambulating inside the pages of history. In order to be able to enter into the spirit of this masterwork, we need to know two names well, some of which are identified with it; Sultan Ahmet I and Architect Sedefkâr Mehmet Aga (Sedefkâr means the artist of mother of pearl inlaid).

Youngster Sultan

The prince Ahmet is born in Manisa in 1590. His Father III. Mehmet is an interesting name. During his reign, he is not welcomed by the people of İstanbul and is found ominous. For that reason, the city is also believed to have experienced some difficulties. With the sudden death of his father Mehmet III., at the age of 14, prince Ahmed ascends the throne, though he does not want to. For this reason, he is called 'Civan Padishah', ie youngster sultan. Generally, the sultans are used to make their memorials have constructed when they are in middle ages. However, Sultan Ahmet almost feels that he will die early and wants to present a social complex to İstanbul nearly as a child. Sultanahmet Mosque and its social complex are his present. He dies at 28.

The Architect's Dream

Today known as Sedefkâr Mehmet Aga, the architect of the mosque, begins his life in the Ottoman Empire as soon as he

bir hediye hazırlayamayınca, o da bir rahle takdim eder. Sultan rahleyi çok beğenir ve onu Suriye, Mısır, Arabistan ve Balkanlar gibi coğrafyalarda devlet görevlerine atar. Bu sayede imparatorluk coğrafyasında birçok yeri ziyaret eder. 1606 yılında, bugün Topkapı Sarayı'nda bulunan, Sultan Ahmet'in tahta çıkışında kullanılan kaplumbağa bağı ve sedfle süslenmiş, ceviz ağacı tahtı yapar. Taht öyle çok beğenilir ki, birçok Osmanlı padişahı bu muhteşem tahtı kullanır. Bu vesileyle Sultan Ahmet'in de gözüne girer, mimarbaşı olur ve sultan, külliye'nin mimarı olarak onu seçer.

Uğurlu temel

Padişah çok önceden inşaatın ne zaman başlayacağına ve nasıl olacağına karar verir. 1609 yılında hazırlıklar doruk noktasına ulaşır. Sabırsız olduğu bilinen padişah için hızlı yapılmasını ister. Cafer Çelebi'nin anlattığına göre, inşaatı birkaç kez ziyaret eder ve yedi kişiyi, inşaat alanında dolaşıp 'bre işleyiniz!' diye ustalara bağırması için görevlendirir. Aynı yılın kasım ayında Müneccimbaşı'nın belirlediği uğurlu bir gün ve saatte inşaat başlar. Dönemin bütün devlet adamları davet edilir. Sultanın inşaatı seyredebilmesi için küçük bir köşk yaptırılır. Görkemli bir törenle caminin açılışı başlar. Devlet adamlarının tümü temel kazısına katılırlar. Şeyhülislam, vezirler ve kazaskerler hepsi el atarlar. Sonra sultan alana girer. Osmanlı kaynaklarına göre; onun için özel üretilen kadife saplı, gümüş kakmalı, şık kazmasıyla yorulana kadar çalışır. Bazen de zaman zaman eteklerine toprak doldurup onları da alandan çıkarmaya çalışır. 36 gün boyunca hem yeniçeriler hem de sipahiler arazide toprak kazarlar. 4 Ocak günü temel taşının konmasına karar verilir. Osmanlı devri İstanbul velilerinin büyüklerinden Aziz Mahmud Hüdayi ve dönemin şeyhülislamı temel taşı koyar. Uğur getirsin, kazadan beladan korusun diye de helal paralardan akçeler temelin ve harcın içine atılır. Sultanın kendisi de ibrişim kuşakları, gümüş halkalarla hazırlanmış uğurlu taşları bizzat temele yerleştirir. O nedenle bu binanın çok uğurlu

taken from the Balkans and brought to İstanbul. Sinan the Architect encourages and guides him for 20 years. One day, he advises him to present a gift to Sultan Murat III, but he can not prepare the gift in the day Sinan said; then Sinan the Architect presents a rahle (a small reading desk) to Sultan on behalf of Mehmet Aga. Sultan likes the present and assigns him to the state tasks in the geographies like Syria, Egypt, Arabia and Balkans. Thus, he visits many places in the imperial geography. In 1606, he makes the throne used in the Sultan Ahmet's accession to the throne, made of walnut tree and decorated with septarium and mother of pearl, today exhibited in the Topkapı Palace. The throne is so much appreciated that many Ottoman sultans use this masterpiece. On this, he wins Sultan Ahmet's favor, becomes the chief architect and the sultan chooses him as the architect of his memorial mosque.

Auspicial Foundation Of The Mosque

The Sultan decides very early when and how the construction will begin. In 1609 the preparations reach the peak. Sultan, known to be impatient, asks the work to be done quickly. According to Cafer Çelebi's writings, he visits the construction site a few times and he employs seven people to travel around the construction site and shout "Go it!". In November of the same year, construction starts on an auspicial day and hour set by Müneccimbaşı (chief astrologist). All the statesmen are invited. A small kiosk is built for the sultan to watch the construction. A magnificent ground opening ceremony is conducted for the mosque. All of the statesmen are involved in the beginning of the foundation excavation. SheikhuIslam, viziers and kazaskers (judges of the army) all have a bash at the excavation. Then the Sultan enters the area. According to Ottoman sources; he works until he gets tired with his velvet handle, silver inlaid, elegant digging, specially produced for him. Sometimes he tries to fill skirts of his caftan with soil and remove them from the field. Both janissaries and cavalymen dig soil for 36 days in the area. On January 4, it is decided to lay the foundation stones. Aziz Mahmud Huddayi, one of the famous saints in İstanbul, and the SheikhuIslam of the period puts the first foundation stone. For good luck and for Allah protect it from all evil, halal-earned coins are thrown into the foundation and the mortar. The Sultan himself places the auspicial stones of silver and silver rings. That's why it is believed and said that this building is very auspicial. On June 9, 1617, the dome is closed and it is accepted as the date on which the construction is completed. Sultan Ahmet actually dies suddenly without seeing the completion of the construction. It is believed that he worshiped in the mosque shortly before he died.

Echo From Six Minarets

Every major event or work in İstanbul is closely related to the Islamic world. The construction of the Blue Mosque also had a broad repercussion. At that time the only mosque with six minarets was in Mecca, and for this reason the construction of six minarets in the Blue Mosque was described as disrespect for

olduğu söylenir. 9 Haziran 1617'de kubbe kapatılır ve inşaatın bitirildiği tarih olarak kabul edilse de aslında Sultan Ahmet, tam olarak yapının tamamlanmasını göremeden aniden ölür. Ölmeden kısa bir süre önce de caminin içinde ibadet ettiğine inanılır.

Altı minarenin yankısı

İstanbul'da olan her büyük olay ya da eser İslam dünyasını yakından ilgilendiriyordu. Sultanahmet Camii'nin yapılması da geniş yankı uyandırmıştı. O zamanlar altı minaresi olan tek mabed Mekke'deydi ve bu nedenle camiye altı minare yapılması Kabe'ye saygısızlık olarak nitelendiriliyordu. Sultan da Mekke'ye yedinci minareyi yaptırarak bu meseleyi bütün İslam alemini memnun edecek şekilde çözdü. Caminin kible cephesinde güzel bir avlusu var. Evliya Çelebi avlunun etkileyici bir tasvirini yapar. En güzel kokulu çiçekler ve otlar namaz sırasında pencereler açıldığında içeriye güzel kokular verirmiş. Bahçe o zamanlar Osmanlı bahçe sanatının en güzel sergilendiği alanlardanmış.

Çinilerin mavisi

Cami, 50 farklı lale deseninden üretilmiş, 20 bini aşkın İznik çini-siyle bezenmiş. Alt seviyelerdeki çiniler geleneksel, galerideki çiçek, meyve ve servi desenli çiniler ise gösterişli ve ihtişamlıdır.

the Kaaba in Mecca. The Sultan built a seventh minaret in Mecca and solved this matter in a way to please the entire Islamic world. There is a nice courtyard on the kiblah (direction to Mecca) side of the mosque. Evliya Çelebi makes an impressive portrayal of the courtyard. The most beautiful fragrant flowers and herbs gave beautiful fragrances when windows opened during prayer. The garden was one of the most beautiful areas of Ottoman garden art.

The Blue Color of the Glazed Tiles

The mosque is decorated with more than 20 thousand İznik glazed tiles pranked of 50 different tulip designs. The glazed tiles in the lower levels are traditional; flower, fruit and the cypress-decorated glazed tiles in the gallery are flashy and magnificent. The amount to be paid per tile has to be regulated by the order of the Sultan, but the tile price has increased over time, and the quality of the tiles used has decreased with time. The colors and the polishes are faded. Since the blue is the dominant color in the glazed tiles, it is named as "Blue Mosque" by the foreign travelers. The Sultanahmet Mosque, which became the main mosque of Istanbul with the transformation of Hagia Sophia into a museum in 1934, is one of the biggest

Her çini başına ödenecek tutar sultanın emriyle düzenlenmekle birlikte çini fiyatı zamanla artmış, bunun sonucunda kullanılan çinilerin kalitesi de zamanla azalmış. Renkleri solmuş ve cilaları sönükleşmiş. Çinilerde mavi renk hakim olduğundan, yabancı ziyaretçiler tarafından "Mavi Cami (Blue Mosque)" olarak adlandırılır. 1934'te Ayasofya'nın camiden müzeye dönüştürülmesiyle İstanbul'un ana camisi haline gelen Sultanahmet Camii, külliyesiyle birlikte, kentin en büyük yapı komplekslerinden biri. Külliyyede, bir kısmı günümüze ulaşamayan, cami, medrese, hünkar kasrı, arasta, vakıf dükkânları, hamam, çeşme, sebül, darüşşifa, sıbyan mektebi, imarethane, kiralık odalar ve Sultan Ahmet'in türbesi bulunuyordu.

Sultanın rüyası

Sultan Ahmet inşaatla birlikte imparatorluğun birçok yerinden farklı malzemeleri de İstanbul'a getirir. İnşaat boyunca Osmanlı valilerinin gönderdiği olağanüstü hediyeler caminin değişik yerlerinde teşhir edilir. Ancak bunların içinde sultanın bizzat istediği bir şey çok önemlidir; Peygamber'in ayak izi... Kahire'de Memluk sultanlarından Kayıtbay'ın türbesinde bulunan Peygamber'in ayak izini Mısır'dan İstanbul'a getirtir. İnşaat süresince Eyüp'te korunmasını, ileride de kendi türbesine konmasını vasiyet eder. Fakat tam bu sırada sultan bir rüya görür; Kayıtbay ve bazı evliyalar, bir mecliste Sultan Ahmet'i ayıplamaktadır. Dehşet içinde uyanır, hemen Aziz Mahmut Hüdayi'ye sorar ve ona bu kutsal hatırayı hemen Mısır'a geri göndermesi tavsiye edilir. Kadem-i Şerif, üç kayıkla yola çıkarılır, Osmanlı kadırgaları da buna eşlik eder ve iade gerçekleşir. Ancak Sultan Ahmet yine de, Peygamber'in ayak izinin aynı boyutlarında bronz bir maketini yaptırır ve zaman zaman sarğının üzerinde taşır.

Osmanlı'yı anlamak

1620 yıllarına türbenin tamamlanmasıyla birlikte külliye de tamamlanmış olur. Muhteşem bir kapısı, zengin kalem işleri ve dönemin kumaş desenlerini andıran bir kubbesi olan türbede sultan, iki oğlu ve eşi Kösem Sultan yatıyor. Sultan Ahmet'in türbesi Osmanlı dünyasını anlamak açısından da oldukça yol gösterici. Burada bir Medrese ve Kuran eğitimi yapılan Darül Kurra var. Sultanlar genellikle türbelerinin yakınında bir Darül Kurra yaptırarak istiyorlar çünkü bir ölünün ardından Kur'an okumak da büyük bir sevap. İslam uleması ise bu konuda çok hassas ve 'Kur'an ölümler için değil diriler için bir kitaptır' fikrinde. Dolayısıyla Osmanlı mimarları özel bir formül geliştiriyorlar. Mermer türbenin hemen önünde daha mütevazı kesme taştan tek bir oda yapıyorlar. Türbeye bakan tarafta kocaman bir kemeri ve türbenin de Darül Kurra'ya bakan iki büyük penceresi var. Darül Kurra'da okutulan her şey türbenin içinde de işitiliyor böylece İslam ulemasının ricası da yerine getirilmiş oluyor. Caminin meydana bakan sebillerden birinin üzerindeki kitabede Mimar Sedefkâr Mehmet Ağa'nın adı var. Bu, mimarın özel biri olduğunu gösteriyor. 17. yüzyılda Avrupa'da bile mimarın ismi bu kadar prestijli yerde anılmıyor.

building complexes in the city with its social complex. In the complex, there were mosques, madrasahs, Hünkar Kasrı (Sultan's resting room), bazaar, waqf (charitable foundation) shops, hamam, fountain, public fountain, darüşşifa (small hospital), primary school, almshouse, rental rooms and Sultan Ahmet's tombs, some of which could not reach the present day.

The Sultan's Dream

Sultan Ahmet brings the different materials from Istanbul to the Empire together with the beginning of the construction. The extraordinary gifts sent by the Ottoman governors throughout the construction are exhibited in different places of the mosque. However, one thing among them is very important that the sultan himself wants; The Footprints of the Prophet (Kadem-i Şerif)... The Footprints of the Prophet, which are then in the mausoleum of 'Sultan Kayıtbay' of memlucs in Cairo, are brought from Egypt to Istanbul by the Sultan's order. He wants that they will be preserved in Eyüp during construction, and in the future after his death they will be put into his mausoleum. But then sultan has a dream; Kayıtbay and some of the saints in a council blame the Sultan. He wakes up in horror, immediately asks what should be done to Aziz Mahmut Hüdayi and is advised to send this sacred memorial back to Egypt immediately. The footprints are taken to the road with three boats, accompanied by Ottoman galleys. However, Sultan Ahmet gets a bronze model of the same dimensions of the Prophet's footprints done and sometimes carries it on his headwear.

Understanding the Ottomans

With the completion of the mausoleum in 1620, the complex becomes completed. The Sultan, two sons and his wife, Kösem Sultan lie in the mausoleum that has a dome with a magnificent gate with rich pen works and periodic fabric patterns. Sultan Ahmet's mausoleum is also very helpful in understanding the Ottoman world. Next to the mausoleum, a Madrasah and a Dar'ul Kurra where the Qur'an is trained are placed. Sultans usually want to have a Darul Kurra near their mausoleums because reading Qur'an for someone dead is also a great reward for him/her. On the other hand, Islamic Scholars are very sensitive to this issue and the main opinion is "Qur'an is a book for the living, not for the dead". Therefore, the Ottoman architects develop a special formula. In front of the marble tomb, they make a single room with a more modest cut stone. There is a huge arch on the side overlooking the tomb and there are two large windows overlooking Darül Kurra next to the tomb. Everything that is taught in Darul Kurra is heard in the tomb so that the sensitiveness of Islamic scholars is preserved. The name of the architect Sedefkâr Mehmet Aga is written on the tablet on one of the fountains of mosque overlooking to the square. This shows that the architect is special person. Even in the 17th century Europe, the architect's name is not mentioned in such a prestigious place.

KENDİNİZİ SUYUN AKIŞINA BIRAKMAYA HAZIR MISINIZ?

Are you ready to go with the flow?

28
29

SELİN AKGÜN

Türkiye Artvin'den Rize'ye, Muğla'dan Düzce'ye, Tunceli'den Antalya'ya kadar rafting sporu açısından son derece zengin bir parkura sahip. Turistik amaçlı raftinglerde botta mutlaka bir rehber oluyor ve bu rehberin talimatlarıyla rafting turu tamamlanıyor. Rafting yaparken en dikkat edilmesi gereken konu ise can yeleği, kask ve su geçirmeyen elbiselere sahip olmak. Rafting parkurlarının zorluk dereceleri 1'den 9'a kadar sıralanıyor. En profesyonel raftingciler bile 5'e kadar olan parkurları deniyor. Bu nedenle tatsız bir macera yaşamamak için zorluk derecesi 5'i geçen parkurlardan uzak durmakta fayda var.

Extending from Artvin to Rize, from Düzce to Muğla and from Tunceli to Antalya; Turkey has got a wide range of extremely rich rafting courses. In the tourism-oriented rafting, there is absolutely a guide on the boat and the rafting tour is completed with the instructions of the guide. The most important thing to pay attention when rafting is to have a life jacket, a helmet and a waterproof dressing. Difficulty levels of rafting courses range from 1 to 9. Even the most professional rafting players experiences the courses of up to 5. For this reason, it is useful to stay away from the courses that pass the grade 5 difficulty not to live an unpleasant adventure.

SELİN AKGÜN

Türkiye'nin en popüler rafting parkurları

Rafting sporunda başarılı olmak için doğanın içindeyken oyunun kurallarını iyi bilmeniz ve uyum sağlamanız gerekiyor. Amacınız akarsuyu yenmeye çalışmak değil, onun ritmine uymak olmalı... Rafting turu düzenleyen pek çok acente bulunuyor. Botunuz ile ilgili bilgi sahibi olmanız ve botunuzun özelliklerini açacak parkurlardan uzak durmanız son derece önemli. Rafting meraklılarının ilk yardım konusunda da mutlaka bilgi sahibi olması gerekiyor. Botunuz ters döndüğünde ne yapmanız gerektiği hakkında soğukkanlı olmanız gerektiğini unutmayın. Tüm bu bilgilerden sonra Türkiye'nin en çok tercih edilen rafting parkurlarından bahsedebiliriz.

Çoruh Nehri/Artvin

Çoruh Nehri dünyanın en iyi 10 parkurundan biri... Özellikle İngiltere, İsrail, Avusturya ve Çekoslovakya'dan gelen yabancı raftingciler tarafından tercih ediliyor. Çoruh Nehri, rafting kapsamında 169 kilometrelik bir parkura sahip. Kaçkar Dağları'ndan inen Çoruh Nehri'nde zorluk derecesine göre 4 parkur bulunuyor. Özellikle Bayburt-Yusufeli/Oltu arasında kalan kesiminde uluslararası yarışmalar düzenleniyor.

Fırtına Deresi/Rize

Rize Fırtına Deresi, 23 kilometrelik bir parkura sahip. Zorluk derecesine göre üçe ayrılıyor. Bu bölge, Doğal Hayatı Koruma Vakfı'nın (WWF) seçtiği, korunması gereken yerlerden biri. Vadiden bölgenin turizm merkezi sayılan Ayder Yaylası'na ulaşılabilir. Çat Yaylası ve tarihi Zil Kalesi de bu bölgede yer alıyor. Kaçkar Dağı tırmanışları buradan yapılıyor. Hem profesyonel hem de amatör raftingciler için son derece uygun. Seyahat acentelerinin Fırtına Deresi ve Ayder Yaylası turları var. Parkur ortalama 1 saatte tamamlanıyor.

Turkey's most popular rafting courses

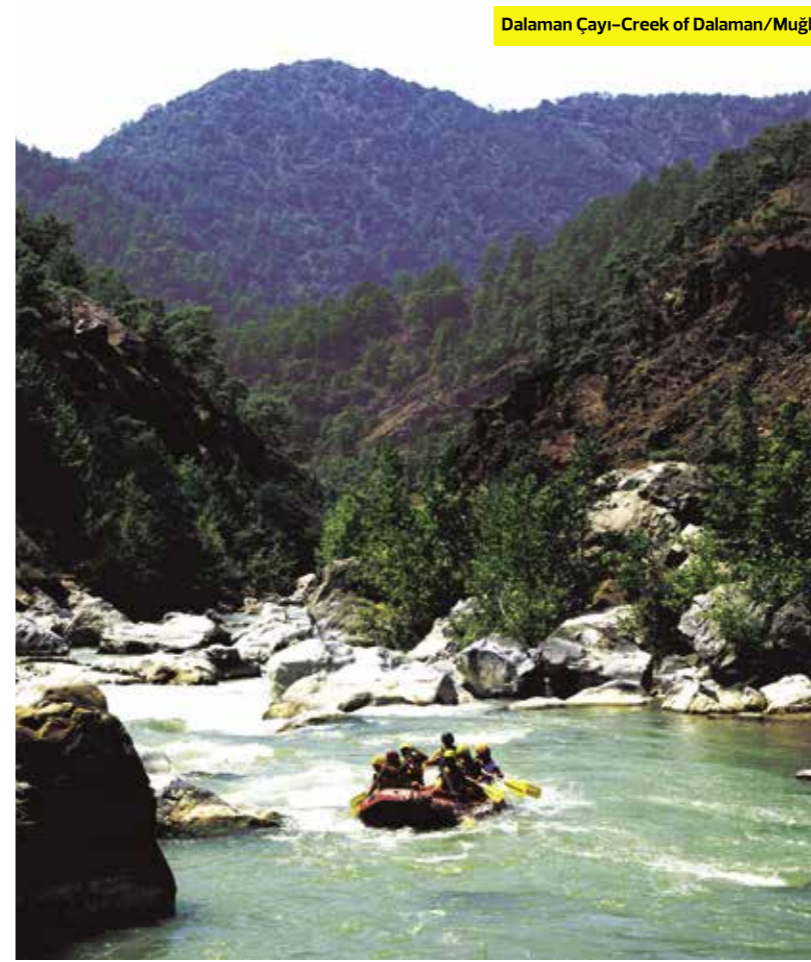
To be successful in rafting, you have to know and comply with the rules of the game while you are in nature. You should not try to beat the stream but should follow its rhythm ... There are many agencies organizing rafting tours. It is extremely important that you should have enough information about your boat and stay away from the courses exceeding your boat's features. Rafting enthusiasts must also have knowledge about first aid. Remember that you have to be cool of what should be done when your boat capsizes. After all these explanatory information we can now start talking about the Turkey's most preferred rafting courses.

Çoruh River/Artvin

Çoruh River is one of the world's top 10 courses ... It is preferred by foreign rafting players especially from England, Israel, Austria and Czechoslovakia. Çoruh River has a 169 kilometers long rafting course. Along the Çoruh River descending from Kaçkar Mountains, there are 4 different courses according to the level of difficulty. International competitions are held particularly in the part between Bayburt and Yusufeli/Oltu.

The Storm Creek/Rize

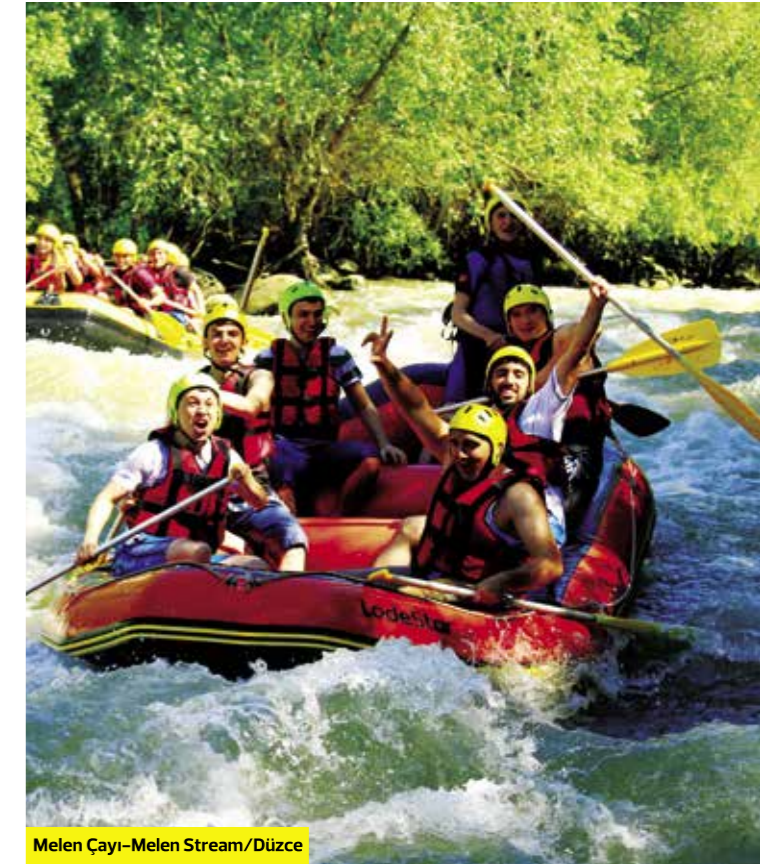
Fırtına Deresi (The Storm Creek) of Rize has got a 23-kilometer course. This part is divided into three laps according to the difficulty level. This area is one of the places to be protected, selected by the Wildlife Conservation Foundation (WWF). From the valley, it is reached to Ayder Plateau considered as the tourism center of the region. The Çat Plateau and the historic Zil Kalesi (Bell Castle) are also located in this area. Climblings to Kaçkar Mountain are made from here. The place is perfect for both professional and amateur rafting. Travel agencies have trips to Fırtına Deresi and Ayder Plateau. The tour is completed in an average of 1 hour.

Dalaman Çayı-Creek of Dalaman/Muğla**Creek of Dalaman/Muğla**

There are two separate stages according to the difficulty level in the 12 km long Creek of Dalaman. It can host both professionals and amateurs. The upper lap has the 3rd and the lower lap has the 1st difficulty level... This course is recommended for the first time beginners and children can also participate. The whole course is completed in 2.5-3 hours. The rafting season continues until the end of August. Sportsmen passing under the centuries-old bridges can also see unique scenes. Creek of Dalaman welcomes to about 20 thousand tourists in a season because it is close to some tourism centers like Fethiye, Marmaris and Bodrum. Tour agencies regularly organize daily tours to the region. Because they are near the Creek of Dalaman; participants can also visit the Royal tombs, Dalyan Canal, İztuzu Beach, Köyceğiz Lake, Ekinçik Bay, Mud Baths, Sandras Mountain, Göcek Bays and Gökova Gulf.

Creek of Melen/Düzce

The easy access to the Melen Stream, which is on the border of Bolu Province, makes it preferable for the weekend. The 16-kilometer course starts at the Dokuzdeğirmen Village and ends at Beyler Village location. 1.5 hours-long course consists of 3 difficulty levels. Vacationers who come for rafting can also visit the highlands, Samandere Waterfall, and Akçakoca which are located on the Black Sea coast.

Melen Çayı-Melen Stream/Düzce**Fırtına Deresi-The Storm Creek/Rize****Dalaman Çayı/Muğla**

12 kilometre uzunluğundaki Dalaman Çayı'nda zorluk derecesine göre iki ayrı etap bulunuyor. Profesyonelleri de amatörleri de ağırlayabiliyor. Üst etabı 3'üncü, alt etabı ise 1'inci zorluk derecesinde... Bu parkur, ilk kez deneyenlere tavsiye ediliyor ve çocuklar da katılabiliyor. Parkurun tamamı ise 2.5-3 saatte tamamlanıyor. Rafting sezonu ağustos sonuna kadar devam ediyor. Asırlık köprülerin altından geçen sporcular, eşsiz manzaraları da görebiliyor. Dalaman Çayı; Fethiye, Marmaris ve Bodrum gibi turizm merkezlerine yakın olduğu için sezonda 20 bin turisti ağırlıyor. Tur acenteleri bölgeye düzenli olarak günlük turlar düzenliyor. Katılanlar Dalaman Çayı yakınındaki kral mezarları, Dalyan kanalı, İztuzu Plajı, Köyceğiz Gölü, Ekinçik Koyu, Çamur Banyoları, Sandras Dağı, Göcek koyları ve Gökova Körfezi'ni de ziyaret edebiliyor.

Melen Çayı-Düzce

Bolu sınırlarında olan Melen Çayı'na ulaşımın kolay olması, hafta sonu için tercih edilmesini sağlıyor. 16 kilometrelik parkur, Dokuzdeğirmen Köyü'nden başlayarak Beyler Köyü mevkinde son buluyor. 1.5 saat süren parkur 3 zorluk derecesinden oluşuyor. Rafting için gelen tatilciler Karadeniz'e kıyısı bulunan Akçakoca'yı, yaylaları ve Samandere Şelalesi'ni de gezebiliyor.

Köprüçay/Antalya

İkizdere Nehri/Rize

Rize'deki İkizdere Nehri, toplam 25 kilometrelik bir parkura sahip. Zorluk derecelerine göre 3 parkuru var. Çevresinde ünlü Anzer balının üretildiği Anzer Yaylası bulunuyor. Ayrıca Cimil, Ovit ve Kabahor gibi çok tercih edilen yaylalara da buradan gidiliyor. Profesyonel raftingcilerin yanı sıra yeni başlayanlar için de ideal. Parkur ortalama 1.5 saatte tamamlanıyor.

Munzur Çayı-Tunceli

Munzur Çayı'ndaki rafting parkuru 20 kilometreyi buluyor. Munzur'un her tarafı gezilip görülmeye değer. Munzur Vadisi Milli Parkı ve Ovacık'ta bulunan Gözeler mevkisi gezilip görülecek önemli yerlerin başında geliyor. Çoğunlukla çevre illerden gelen amatörler rafting yapıyor. Ovacık'ta bulunan El Baba Camping kısa mesafeli amatörlerin uğrak yeri...

Köprüçay/Antalya

Antalya'nın Manavgat İlçesi'ne bağlı Taşağıl Beldesi sınırlarında bulunan Köprüçay Rafting Merkezi, Selge Antik Kenti'nin 11 kilometre aşağısında... Rafting parkurunun zorluk derecesi 1-2. En az tehlikeli parkurlar arasında yer alıyor. Yaklaşık 12 kilometrelik 2 parkur var. Parkur, 1 saat sonra Karabük Köprüsü'nde sona eriyor. İsteyen buradan ormanlık araziye çıkıp dağ safarisiye katılabilir. Daha çok yabancı turistler ilgi gösteriyor.

İkizdere River/Rize

İkizdere River in Rize has a total of 25 kilometers rafting course. There are 3 courses having to different difficulty level. Ner the course there is Anzer Plateau where the famous Anzer Honey is produced. In addition, yo can access to very preferred and popular springs such as Cimil, Ovit and Kabahor from here. This rafting course is ideal for both beginners and professional rafters. It can be completed in about 1.5 hours.

Munzur Stream/Tunceli

The rafting course on Munzur Stream is about 20 km. Every side of Munzur is worth seeing. The Munzur Valley National Park and the Gözeler location in Ovacık are the most important places to visit. Mostly the amateurs from the nearby cities come here for rafting. El Baba Camping in Ovacık is a haunt for short-range amateur rafters ...

Köprüçay/Antalya

The Köprüçay Rafting Center, located at the borders of Taşağıl township in Manavgat County in Antalya, is 11 kilometers below Selge Ancient City. The difficulty level of the rafting course is 1-2. It is one of the least dangerous courses. There are 2 laps of about 12 km. The course ends in Karabük Bridge in 1 hour. From here, he who wants can join the mountain safari starting the forest land. Mainly the foreign tourists are interested in this.

Zamantı Irmağı/Kayseri

Zamantı Irmağı, Kayseri'nin Yahyalı ilçesi sınırları içinde yer alıyor. 21 kilometrelik bölümü rafting için elverişli. Ancak 13 kilometrelik bölümü kullanılıyor. Zorluk derecelerine göre 8 parkurdan oluşuyor. Daha çok profesyoneller tercih ediyor. Değirmenocağı mevkisi zor parkurlardan biri. Toplam parkur, yaklaşık 2 saate tamamlanıyor. Bölgeye daha çok yerli turist geliyor. Kapuzbaşı takım şelaleleri, Yedigöller, Derebağ Şelalesi, Aladağlar, Hacer Ormanı, Aksu Kanyonu ve Zamantı Kanyonu çevrede görülebilecek yerler.

Barhal Çayı/Artvin

Artvin'de bulunan Barhal Çayı parkuru 18 kilometre uzunluğa sahip. Zorluk derecelerine göre 4 parkuru var. Mayıs, haziran ve temmuz en çok rağbet gören aylar. Çayın çevresinde tarihi Gürcü kiliseleri ve kaleleri bulunuyor. Trekking yapılabilecek alanlar mevcut. Zaman zaman rafting için turlar da düzenleniyor. Parkur ortalama 2 saatte tamamlanıyor.

Zamantı River/Kayseri

The Zamantı River is located within the boundaries of the Yahyalı, county of Kayseri. The 21-kilometer section is suitable for rafting. However, 13 kilometers of the section is used. It consists of 8 courses with respect to difficulty levels. Mostly the professionals are choosing. Değirmen Ocağı location is one of the hard courses. The whole courses are completed in about 2 hours. Mainly the local tourists come to the area. Kapuzbaşı team waterfalls, Yedigöller, Derebağ Waterfall, Aladağlar, Hacer Forest, Aksu Canyon and Zamantı Canyon are places that can be worth seeing.

Barhal Stream/Artvin

The Barhal Stream rafting course in Artvin is 18 kilometers long. There are 4 courses according to difficulty levels. May, June and July are the most popular months. There are historical Georgian churches and temples around the river. From time to time, tours are also organized for rafting. The course is completed in about 2 hours.

Zamantı Irmağı-Zamantı River/Kayseri

BAKIRIN IŞIĞINDA BİR ÖMÜR

A lifetime in the light of copper

KAYA KALAYCI

ŞEBNEM KIRCI

TR Bakırı sanata dönüştüren Kaya Kalaycı İstanbul'daki lüks otellerden, Katar'da kraliyet ailelerinin evlerine, Cumhurbaşkanlığı Külliyesindeki tombaklara kadar sayısız esere imza atmış. Bugünlerde farklı bir malzemeden gerçeğe çok benzeyen heykeller üretiyor. Kaya Kalaycı bugün ürettiği birbirinden güzel eserleri Nişantaşı'ndaki mağazasında sergiliyor. 5. Kuşak olarak kızı Rubina Kalaycı ona eşlik ediyor. Türkiye'de şu andaki son bakır ustası ile tanışmak ister seniz, birbirinden göz alıcı eserlerin olduğu Nişantaşı'ndaki mağazasına uğrayın.

Eğitiminizden bahsedebilir misiniz?

Alman Lisesi'nde okudum. Babam onun mesleğini devam ettirmemi hiç istemedi. Okumamı arzu ediyordu. Almanca okuduğum için ve babamın işi Kapalı Çarşı'da turistik bir iş olduğu için yazları ona yardım etmeye gidiyordum. İngilizce ve Almanca konuştuğum için yardım ediyordum ama tezgaha oturmamı istemiyordu.

Nasıl öğrendiniz peki?

İzleyerek... Boş zamanlarımda onları dikkatle izliyordum. Kapalı Çarşı'da hiçbir usta işini anlatmaz çırak ustasını seyrederek öğrenmeye çalışır. Ne zaman ki çırak artık yapabileceğini düşünür, o zaman ustasından izin ister iş yapmak için ve ilk denemesini yapar. İş yaparken yönlendirirler. Dedemle babamı seyrede seyrede işi öğrendim. Ben daha çok kalem oyma işinde ilerledim.

Boğaziçi Üniversitesi'ni kazanmışsınız ama gitmemişsiniz neden?

Babamın dükkanına o kadar seçkin isimler geliyordu ki, Türkiye'nin en tanınmış aileleri, konsoloslar, yabancı sanatçılar. Benim için başka bir dünyaydı. Ben de Boğaziçi Üniversitesi'ni kazanma rağmen dükkanda olmayı tercih ettim.

Bugün artık kalaycılık zanaatı sona erdi diyebilir miyiz?

Artık bu işi çok az kişi kaldı. Maalesef son temsilciler var artık. Kızım bizim ailede 5. kuşak olarak bu zanaatı sürdürüyor. 2006

EN Kaya Kalaycı, who transforms the copper to art, has made innumerable artifacts, for example, for luxurious hotels in Istanbul, for houses of Qatar royal families and tombacs for Presidential Buildings. Nowadays, he produces sculptures that are very similar to reality from a different material. Kaya Kalaycı exhibits his beautiful works, which he produced in his store in Nişantaşı. Being the fifth generation, her daughter Rubina Kalaycı accompanies him. If you want to meet in Turkey in the last copper master of the moment, visit his shop in Nisantaşı, in which the eye-catching works are exhibited.

Would you tell us about your education?

I studied at the German School. My father never wanted me to keep doing his job. He wanted me to continue my education. I was going to help him in summer because I studied German and my father's job was a tourist business at the Grand Bazaar. I was helping him with speaking English and German to tourists, but he did not want me to sit on the bench.

Well, how did you learn?

Watching ... I watched them carefully in my free time. In the Grand Bazaar the apprentice tries to learn by watching the master, and they don't speak much to teach their job. When the apprentice thinks he can do it, then the master lets him do the work and make his first attempt. They guide you when you do the job. I learned the job watching my dad and grandfather. I have progressed more in pen carving.

You had a chance to study at Boğaziçi University, but why did not you go?

Very distinguished persons was coming to my father's shop; Turkey's most famous families, consulates, foreign artists. It was another world for me. I preferred to be in the shop even though I won Boğaziçi University.

Can we say today that tinsmith has almost ended?

Very few people are left doing this job. Unfortunately, there are now last representatives. My daughter continues this tradition as the fifth

yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı "Dört Nesil Bakır" adlı bir kitap çıkararak öykümüzü anlattı. Kitap 180 yıldır bakırcılıkla uğraşan "Kalaycı Ailesi"nin öyküsü olarak tanıtıldı. O zaman üç ay süren paralel zamanlı sergilerim de açıldı. O dönem üniversitede hocalık yapmam için Erzincan'dan teklif geldi ancak sağlık sorunlarım yüzünden gide-medim ama bugün mesleğimin inceliklerini, bilgi birikimimi yeni nesile aktarmayı çok istiyorum.

Dedeniz de zamanında hatırı sayılır bir şöhrete sahipmiş işinden dolayı, onu ünlendiren neymiş?

Dedem ordunun askeri kazanlarını o kadar iyi tamir etmiş ki yepyeni gibi olurmuş. Dilden dile bu başarısı yayılmış. Cumhuriyet döneminde Mustafa Kemal Atatürk dedeme Kalaycı soyadını kendisi, bizzat vermiş.

Babanızın dönemi nasıldı?

Babamın döneminde Anadolu'dan o kadar çok bakır eşya gelirdi ki, babamlar hep onları yenilerdi. O dönem çok bereketli bir dönemdi ama yeni bir şey üretmezlerdi. Antika ürünler ile daha çok uğraşarlardı ki bu iş yeni bir eser üretmekten daha zordur. İstanbul'un bütün seçkin aileleri babama gelirdi. Koleksiyonlarından parça tamir ettirir ya da yeni parçalar alırlardı. Bu durum beni çok etkiledi, onların zanaatını ben de sanat eserine dönüştürdüm.

Zanaattan sanata dönüşüm süreci nasıl gerçekleşti?

Yine bir gün çarşıda otururken Zeynep Fadilloğlu ile tanıştık. Gerçi annesi de babamın müşterisiymiş. Birlikte pek çok iş yaptık. İlk işimiz

generation in our family. In 2006, the Ministry of Culture and Tourism published a book entitled "Four Generations Copper" and told our family's story. The book was introduced as "The story of Kalaycı Family", that has been engaged in copperwork for 180 years. Then my concurrent exhibitions, which lasted three months, also opened. At that time I was offered to teach at the university in Erzincan, but I could not go because of my health problems, but today I want to transfer the subtleties of my profession and my knowledge accumulation to new generations.

Your grandfather also had a reputation in his work at his time; what did make him famous?

My grandfather used to repair the military boilers so well that they looked as if they were new. This was talked about very much. In the Republican period, Mustafa Kemal Atatürk gave Kalaycı surname himself.

How was your father's time?

During my father's life, so many copper wares from Anatolia came to our workshop that my dad always made them new. It was a very fertile period but they did not produce anything new. They struggled more with antique products and this is hard to deal with more than making a new work. All the elite families of Istanbul came to my father. They had the parts repaired from their collections or bought new pieces. This situation has affected me very much and I tried to transforme their craft into a work of art.

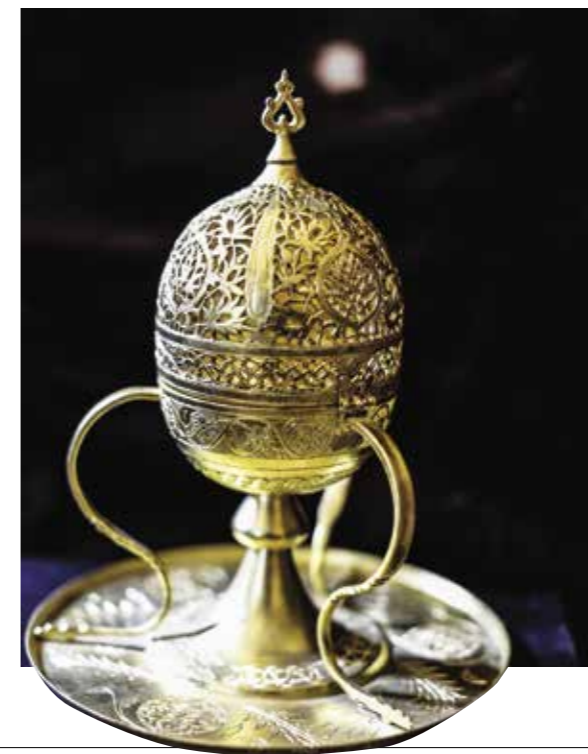
Çubuklu 29 olmuştur. Ben aydınlatma ile ilgili pek çok eser üretmiş-tim. Çiğdem Simavi Hanımefendi ile senelerce Osmanlı, Selçuklu eserlerinin birbir kopyalarını üretmiştik. Davos'da Çiğdem Simavi bir Türk gecesi düzenlemişti orada müthiş bir tanıtım gerçekleşti. Zeynep Fadilloğlu ile de babamın zamanından kalan Osmanlı aydınlatmalarından yapmaya başladık. Osmanlı'yı modernize ettik. İşimizi sanata dönüştürme süreci bu zaman diliminde gerçekleşmiş oldu.

Oteller için yaptığınız paravanlar için nereden esinlendiniz?

Onlar Selçuklu motifleridir. Bu eski motifleri günümüze uyarladık. Aydınlatma alanında özellikle bir açık varmış ki bizim yaptığımız kol-suz modeller çok beğenildi. Hem eski hem de modern mobilyalar ile bu avizeler kullanıldı hala da kullanılıyor. Bir de bu avizelerin değeri hiçbir zaman kaybolmaz başka bir zaman avize; bir sehpa ya da oturma pufuna dönüşebilir. Daha önce bir avizeyi yemek masasına dönüştürdük.

Tombaklama işlemini orijinal yapan bir tek sizsiniz, anlatır mısınız?

Dünyadaki en büyük ressamlardan biri olan Yakup Cem ile tanıştık. Birbirimizi çok sevdik. Yakup Cem Hoca tombaklama sırrını eşime ve kızıma öğretti. Cumhurbaşkanlığı için bir ibrik tombaklamamızı istediler. O ibrikten sonra pek çok tombak daha yaptık Cumhurbaşkanlığı için. Tombaklamanın eskitmesi çok zordur, elle yapılır. Bazen bir bez parçası ile yapılıyorlar ama o zaman belli oluyor orijinal olmadığı. Bu yaptığımız eserlerden sonra Cumhurbaşkanlığı'nın resepsiyonuna davet edildik, benim için çok gurur verici oldu. Hala da Cumhurbaşkanlığı için yeni ürünler yapmaya devam ediyoruz. Bu eserler miras olarak kalacak gelecek nesile. Bugün dünyada Osmanlı tombak eserleri Londra'da 400.000 dolara satılabilir, bu kadar değerli.

How did the process of this transformation from craft to art happen?

We met Zeynep Fadilloğlu one day while we sat at the market. Her mother was also a client of my father. We did a lot of work together. Our first job was the Çubuklu 29. I had produced many works related to lighting. With Lady Çiğdem Simavi we produced copies of the Seljuk and Ottoman works for years. In Davos, Çiğdem Simavi organized a Turkish night there, and it was a great presentation. With Zeynep Fadilloğlu we started to produce the Ottoman lighting fixtures left from my father's time. We modernized the Ottoman Empire lighting fixtures. The process of converting our work into art took place during this time.

Where were you inspired for the screens you made for the hotels?

They are Seljuk motifs. We have adapted these old motifs to present day. Especially in the field of lighting there is a deficit that our sleeveless models are very liked. These luminaires were used and still are used with both old and modern furnitures. And the value of these luminaires never lose their values; another time a luminaire can be turned into a gallows or a sitting puff; we've turned a luminaire into a dining table.

You're the only one that makes the original tombac process, you tell us?

We met Yakup Cem, one of the greatest painters in the world. We loved each other very much. Yakup Cem taught the secret of tombac process to my wife and daughter. We were asked for tombac processing for a pitcher for Presidency. He made many more tombacs after that for the Presidency. The aging of the tombac is very difficult, it is done by hand. Sometimes it is done with a piece of cloth but then it is obvious that it is not original. It was very proud of me that we were invited to the reception of the Presidential Office after the works we did. We are still continuing to make new products for the presidency. These artifacts will be heritage to future generations. Today in the world, Ottoman tombac works can be sold in London for 400,000 dollars, they are so valuable.

CANLI BİR UZAY EKONOMİSİ YARATILMALI

We must create a living space economy

SELİN AKGÜN

TR Amerika Nevada'da 1981'de stajyer mühendis olarak çalışmaya başladığı Sierra Nevada Corporation'ı (SNC) 1994'te eşi Eren Özmen ile satın alan ve inovatif projeler geliştirerek hızla büyüten Fatih Özmen, bugün 3 bin 500 kişilik bir ekibe liderlik ediyor. Satın aldığı uzay şirketleriyle 13'ü Mars'a olmak üzere 450'nin üzerinde uzay görevini başarılı bir şekilde geliştiren, 4 binin üzerinde sistem, parça ve ekipman tedariki sağlayan SNC, uzun yıllardır NASA ile çalışıyor. Fatih Özmen, şirketin CEO'su olarak teknolojik inovasyona ve yeni teknolojilere odaklanırken eşi Eren Özmen ise yönetim kurulu başkanı olarak iş ve finans konularına odaklanıyor. Kendilerini bir önceki güne kıyasla daha bilgili olmak konusunda motive ettiklerini belirten Fatih Özmen, "Bu, hem kişisel gelişim için önemli hem de sürekli değişen ve gelişen teknoloji ile ilerlemek için gerekli. Eren ve ben, yıllar boyunca başarılarımızı bu prensibi benimseyerek elde ettik. Dahası, konum ya da unvanı ne olursa olsun SNC'nin her bir çalışanını da bu prensibi benimsemesi için teşvik ediyoruz." diyor. Fatih Özmen ile bu noktadan yola çıkarak SNC'nin orta ve uzun vadeli uzay projeksiyonları hakkında konuştuk.

EN Fatih Özmen, who bought Sierra Nevada Corporation (SNC) in 1994 with his wife Eren Özmen, who started to work as an intern engineer in Nevada in 1981, and rapidly developed by creating innovative projects, today, leads a team of 3,500 people. With the space companies it has purchased, SNC has been working with NASA for many years; it has supplied more than 4000 systems, parts and equipment and successfully carried out more than 450 space missions which 13 of them has been to Mars. As being the CEO of the company, Fatih Özmen focuses on technological innovation and new technologies while his wife Eren Özmen works on business and finance as the chairman of the board of directors. Fatih Özmen says that they motivate themselves to be more knowledgeable compared to the previous day. "This is important for personal development as well as for progress with the ever changing and evolving technology. Eren and me have achieved success for years through our adoption of this principle. And furthermore we insistently encourage every employee of SNC to adopt this principle, regardless of position or title." From this point forth, we talked with Fatih Özmen about the medium and long term space projections of SNC.

SNC Yönetim Kurulu Başkanı Eren Özmen ve SNC CEO'su Fatih Özmen

SNC, multi-milyar dolarlık bir şirkete dönüştü

Büyük hayaller kurup bu doğrultuda çalışıldığında büyük başarılar elde edilebileceğine dikkat çeken SNC CEO'su Fatih Özmen, ne istediğini bilen yöneticilerden biri... 1980 yılında Ankara Üniversitesi Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü'nden mezun olan Özmen, aynı yıl yüksek lisans yapmak için Amerika'ya geldi. "Amerika'ya ilk geldiğimde sadece bir sırt çantam, bisikletim ve mümkün olan en üst seviyeye doğru kendimi geliştirme isteğim vardı." diyen Özmen, 1982'de Reno'daki Nevada Üniversitesi'nde mühendislik yüksek lisansını tamamladı. SNC'de stajyer mühendis olarak çalışmaya başladığı 1981 yılından bu yana sonuç odaklı ilerleyen Fatih Özmen, SNC'yi satın alma sürecinin nasıl geliştiğini ise şöyle anlatıyor: "1988'de ben program müdürüyken; Eren şirkete finans danışmanı olarak katıldı. 1994'te SNC'yi satın alma şansı yakaladık. Şirket finansal sıkıntılarla boğuşuyordu. Evimizi dahi ipotek ettirip çok ciddi riskler alarak SNC'yi satın aldık. O dönemde SNC, 20 kişilik bir şirketti. Kısa bir süre sonra ilk büyük iş sözleşmemizi yaptık ve ilerleyen süreçte teknik uzmanlığa, uygun fiyata ve performansa odaklanarak müşterilerimizin güvenini kazanmaya başladık. SNC bugün uzay, havacılık ve ulusal güvenlik alanlarında inovasyon ve uzmanlığıyla tanınan, güvenilir ve multi-milyar dolarlık lider bir şirket. Sahip olduğumuz imkânlar açısından kendimizi çok şanslı hissediyoruz ve en büyük arzumuz gelecek nesillere anlamlı bir miras bırakmak."

SNC Turns into A Multi-billion Dollar Company

Drawing attention to the fact that great dreams can be achieved only if you work for this, SNC's CEO Fatih Özmen is a manager who knows what he wants ... Özmen graduated from Electrical and Electronics Engineering Faculty of Ankara University in 1980 and came to the US to get master's degree in the same year. "When I first came to America, I only had a backpack, a bike, and desire to improve myself to the highest level possible," said Özmen. He completed his master degree in engineering at Nevada University in Reno in 1982. Fatih Özmen, who has been proceeding result-oriented since 1981 when he started working as an intern engineer at SNC, explains how he purchased the SNC as follows: "I was the program manager in 1988; Eren joined the company as a financial advisor. In 1994, we had a chance to buy SNC. The company was struggling with financial troubles. We bought SNC, taking mortgages even at home and taking very serious risks. At that time SNC was a company of 20 people. Soon afterwards we made our first big business contract and in the process we started to gain the confidence of our customers by focusing on technical expertise, proper price and performance. SNC is now a reliable, multi-billion dollar leading company, recognized for innovation and expertise in the aerospace, aeronautics and national security arenas. We feel very fortunate in terms of possibilities we have, and our greatest desire is to leave a meaningful legacy to future generations."

NASA, SNC'nin Dream Chaser'ını seçti

Uzay alanında dünyanın en yenilikçi 10 şirketinden biri kabul edilen SNC, uzay ve ulusal güvenlik alanında müşteri odaklı çözümler sunuyor. Fatih Özmen, Dream Chaser uzay uçağı programı hakkında şu bilgileri veriyor: "SNC, 10 yıl önce çalışma alanlarını çeşitlendirmek için uzay teknolojilerine girerek küçük bir uzay şirketi satın aldı. Ticari Yeniden Hizmet Sözleşmeleri 2 (CRS2) kapsamında Uluslararası Uzay İstasyonu'na kargo taşımak için NASA, 2016 yılında, SpaceX ve Orbital ATK gibi sektör liderlerinin yanı sıra SNC'nin Dream Chaser uzay aracını seçti. Bu gerçekten SNC için önemli dönüm noktalarından biri... SNC'nin Dream Chaser'ı, Uluslararası Uzay İstasyonu gibi alçak yörünge noktalarına mürettebat ve kargo taşımak için tasarlanmış çok işlevli uzay aracı. SNC tarafından işletilen Dream Chaser, Amerika'nın gelecek nesil uzay uçağı olarak biliniyor. NASA'yla yapılan sözleşme kapsamında Dream Chaser yiyecek, su ve deney ekipmanı gibi önemli malzemeleri taşıyacak ve dünyaya dönüşü, hava limanı pistine yumuşak iniş yaparak gerçekleşecek. Yine NASA sözleşmesi kapsamında, Dream Chaser ilki 2020 yılında olmak üzere, uzay istasyonuna en az altı kargo taşıma görevi yapacak. İki yıldır 'Dream Chaser 4 European Utilization' (DC4EU) adı verilen bir girişimde DLR, ESA ve Avrupa endüstrileri ile çalışıyoruz ve bu girişimde de ilerleme kaydetmeyi umuyoruz. Ayrıca, Birleşmiş Milletler'in Dream Chaser ile birlikte planlanmış bir misyonu da var. BM ile birlikte, Dream Chaser'ı kullanarak, normalde uzaya ulaşmaya imkânı olmayan ülkelere uzaya deney gönderme şansı tanınacak."

NASA Choses The SNC's Dreamchaser

Considered one of the world's most innovative 10 companies in aerospace, SNC offers customer-focused solutions in aerospace and national security. Fatih Özmen gives the following information about the Dream Chaser spacecraft program: "Ten years ago SNC entered space technology to diversify its work areas, bought a small space company. In 2016, NASA selected SNC's Dream Chaser spacecraft as well as sector leaders such as SpaceX and Orbital ATK to carry the cargo to the International Space Station under the Commercial Resupply Service Contract 2 (CRS2). This is really one of the key turning points for the SNC ... SNC's DreamChaser is a multifunctional space vehicle designed to carry crew and cargo to low orbit points such as the International Space Station. Dream Chaser, run by SNC, is known as America's next generation spacecraft. Under the contract with NASA, Dream Chaser will carry important materials such as food, water and test equipment and return to the world by making a soft landing at the airport runway. Also within the scope of the NASA contract, the first being in 2020, Dream Chaser will carry at least six cargo to the space station. For two years we have been working with DLR, ESA and the European industries in an initiative called 'Dream Chaser 4 European Utilization' (DC4EU), and we look forward to making progress in this initiative. In addition, the United Nations has a planned mission with Dream Chaser. Using the DreamChaser together with the UN, the countries that do not have chance to reach the space will be given the opportunity to send experiments to the space."

42
43

ABD Ulusal Uzay Konseyi Kullanıcı Danışma Grubu'nda

NASA'nın Deep Space Gateway programı kapsamında bir derin uzay ortamı prototipi üzerinde çalıştıklarını belirten Fatih Özmen'e göre bu çalışma, insanların Ay'a ve gelecekte Mars'a gitmelerinin önünü açacak. ABD Ulusal Uzay Konseyi Kullanıcı Danışma Grubu üyesi olarak da atanan Özmen, önümüzdeki dönemde ticari uzay altyapısının gelişimine katkıda bulunacak. SpaceX, Blue Origin, Boeing ve Lockheed Martin gibi sektör liderlerinin yöneticileriyle birlikte çalışmanın SNC'nin uzay alanında önemli bir oyuncu olduğunun göstergesi olduğunu vurgulayan Fatih Özmen'e uzay projeksiyonunu sorduk ve şu yanıtı aldık: "Ekim 2017'de düzenlenen Ulusal Uzay Konseyi'nin ilk toplantısında görüşlerimizi ABD Başkan Yardımcısı Mike Pence ve konseyin diğer üyeleriyle paylaştık. Özel uzay çalışmalarının ileri uzay çalışmalarındaki rolüne ilişkin tecrübelerimi paylaşmanın yanı sıra Uluslararası Uzay İstasyonu'nun devamlılığı için uzay politikalarına da dikkat çektik. SNC gibi şirketler, Ay'a, Mars'a ve diğer potansiyel yerlere ulaşım için altyapıyı geliştirmeye odaklanmalı. Eğer bütün gücümüzü Mars'a insan göndermek gibi tek bir proje üzerine yoğunlaştırır ve altyapıyı geliştirmeye zaman ayırmazsak, Ay'a uçuşlarda olduğu gibi bir durumla karşı karşıya kalırız. Ay'a son yapılan seferden bu yana yıllardır alçak yörünge dışına gidebilecek bir proje olması da bunun en büyük göstergesi. Uzay benim için dünyaları

The Member of The US National Space Council Users' Advisory Group

According to Fatih Özmen, who indicates that NASA is working on a deep space environment prototype under the Deep Space Gateway program, this work will open the way for people to go to Moon and Mars in the future. Özmen, who is also a member of the US National Space Council Users' Advisory Group, will contribute to the development of commercial space infrastructure in the coming period. Expressing that working with the managers of sector leaders such as SpaceX, Blue Origin, Boeing and Lockheed Martin is a demonstration of the fact that SNC is an important player in space, we asked about his space projection and he answered: "We shared our points with US Vice President Mike Pence and other members of the council at the first meeting of the National Space Council held in October 2017. In addition to sharing my experience on the role of special space studies in advanced space studies, I have also paid attention to space policies for the continuity of the International Space Station. Companies like SNC should focus on developing the infrastructure for transportation to the Moon, Mars and other potential locations. If we focus our whole power on a single project like sending people to Mars and we do not spare time to develop the infrastructure, we will experience a situation like we faced in the flights to the Moon. Non-existence of any project for going out of the low earth orbit since the last flight to the

ve kültürleri bir araya getiren bir köprü görevi görüyor. Bu çerçevede önemli altyapı çalışmalarının geliştirilmesini ve gerekli yasa, anlaşma ve politikalarla canlı bir uzay ekonomisinin yaratılmasını umuyorum."

Büyük fırsatları ortaya çıkarmaya odaklanıyor

Stratejik ortaklıkların ve yatırımların sürdürülebilir finansal büyüme için önemli olduğu yüksek tempolu bir iş dünyasında yer aldıklarının altını çizen Fatih Özmen, "Eren ve ben her zaman bütünün daha önemli olduğundan yola çıkarak 1 ile 1'in toplamının 11 ettiği büyük fırsatları ortaya çıkarmaya çalışıyoruz. Daha önce yaptığımız 19 stratejik alımın arkasındaki temel felsefe de bu düşünceden kaynaklanıyor. Benimsediğimiz iş modeli, sahip olduğumuz kaynağı çevik, hızlı ve ekonomik olarak kullanmaktan geçiyor. Bizi rakiplerimizden ayıran en önemli özellik de bu..." diyor. SNC'de sıradan bir günün, ticari bölümlerin farklı ihtiyaçlarına göre değişiklik gösterebildiğini ifade eden Özmen, "Herhangi bir anda, en son uzay teknolojisi üzerinde çalışan roket mühendisleri ve sahadaki en yeni uçak teknolojisine hizmet veren mühendis ve teknisyenlerimizin işlerini sürdürdüklerini söylememiz mümkün. Her ne kadar toplantı odalarında tercih edeceğimden daha fazla zaman geçirsem de SNC'de en sevdiğim günler; fikirleri hayata geçiren, olağanüstü çalışanlarımızdan bir şeyler öğrendiğim günler oluyor. Bunun için SNC'nin 20 çalışanı olduğu zamandan daha fazla emek harcamak gerekiyor ancak şirket genelindeki çalışanlarımızın faaliyetlerini takip etmek ve gelecek vizyonumuzu çalışanlar ve müşterilerle paylaşmak, bir lider olarak benim için son derece önemli." yorumunda bulunuyor.

Moon for years is the biggest indication of this. Space is a bridge that brings together worlds and cultures for me. I am hopefully waiting the development of important infrastructure works in this framework and the creation of a living space economy with the necessary laws, agreements and policies."

They Focus On Finding Out Great Opportunities

Underlining the fact that they are involved in a high-tempo business environment of which the strategic partnerships and investments are very important for sustainable financial growth, Özmen said "Eren and I are always trying to bring out the great opportunities that a total of 1 plus 1 is 11. The basic philosophy behind the 19 strategic acquisitions we have made earlier is also based on this thought. The business model we have consists of using the resources fast and economical. This is the most important feature that separates us from our competitors...". "It is possible to say that at any given moment, our engineers and technicians who work on the latest space technology and the rocket engineers who are applying the newest aircraft technology on the field, continue their work." Despite the fact that I spare time in the meeting rooms more than I prefer; but my favorite days at SNC are the days when we have learned something from our extraordinary employees who carry the ideas into effect. For this we have to spend more effort than we did when SNC had 20 employees; but it is very important for me as a leader to follow the activities of our employees throughout the company and to share our vision for the future with employees and customers."

EFSANELERİ VE KAHRAMANLARIYLA DONDURMA

Legends and heroes of 'ice cream'

BERİL ŞEN

TR Anlatılmaz, keyifle yenir... Yediden yetmişe damağımızın vazgeçilmez tadlarından biri olan dondurmanın o ikonlaşmış, iştah açıcı görüntüsünün ardında birçok mit ve efsane saklı. Bu hikayeler, tarihsel kanıtların bir ürünü olmasa da hayalgücümüzü harekete geçirebilecek nitelikte.

Bir nimet; kar

Dondurmanın parmakla gösterebileceğimiz bilinen, tek bir mucidi yok. Bu nedenle de bu konuda birçok rivayet var. Mesela İncil'de Kral Süleyman'ın, hasat zamanı buzlu içecekler tükettiğine dair ifadeler bulunuyor. Buzlu yiyeceklerden antik medeniyetler döneminde de bahsediliyor. Yaklaşık 4 bin yıl önce Mezopotamya'da, Fırat Nehri civarında buzhaneler bulunuyor, Mısır firavunları buz ihtiyaçlarını böyle karşılıyorlar. M.Ö. 5. yüzyılda Atina'da buz kâseleri içinde meyve karışımları satıldığı biliniyor. Özellikle sıcak iklimlerde kar ve buz çok önemliydi. Kışın hasat edilir, kışın olmadığı bölgelerde ise dağların yüksek tepelerinden getirilerek depolanırdı. Depolama mahzenleri teknik ve mühendislik açısından etkileyici yapıları. Uzakdoğu'da

EN Unexplainable but eaten delightfully... There are many myths and legends behind that iconic, appetizing image of ice cream, which is one of the indispensable flavors of people in every ages. Though these stories are not a reality of historical evidence, but they have power to act on our imagination.

A blessing; snow

There is not one single known inventor of ice cream that we can easily talk about. For this reason, there are many rumors on this subject. In the Bible, for instance, there are expressions about King Solomon that he consumed iced drinks at harvest time. Frozen foods are also mentioned during the period of ancient civilizations. Nearly 4,000 years ago in Mesopotamia, there are iceholes around the Euphrates River Valley, Egyptian pharaohs meet their ice needs from there. It is known that in the Athens of 5th century B.C., fruit mixes were sold in ice. Especially in hot climates, snow and ice were very important. It is harvested in

nehirlerin yakınında su seviyesinin altına inşa edilerek yazın serin akan suyun ısısından faydalanılıyordu. İran'da ise "Qanat" adı verilen yer altı kanallarından akıtılan suyla yüzeye inşa edilmiş mahzen arasından sürekli bir hava sirkülasyonu sağlanır, böylece suya temas ederek soğuyan hava, depoyu da soğuturdu. "Yahçal" adı verilen bu buzhaneler ise Uzakdoğu'dakilerle aynı işlevi görüyordu.

İskender'den Neron'a

İlk olarak dondurma denilebilecek bir karışımın, soğuk hava depoları yapımında oldukça uzmanlaşmış Persler tarafından geliştirildiği sanılıyor. Persler, İran'da dağların yüksek yamaçlarında kazılan çukurlarda kar toplayıp bunları kaymak, bal, şurup, şerbet, çeşitli baharat ve tatlandırıcılarla harmanlayıp, karışımın tekrar karla kaplanıp bekletilmesiyle dondurma elde ediyorlardı. Bu karışım şehirlerde, dağlardan getirilen kar ve buzun saklanmasında kullanılan Yahçal adı verilen buzhanelerde bütün bir yaz boyunca muhafaza ediliyordu. Büyük İskender'in, Asya seferi sırasında donmuş bal, süt ve meyve karışımından oluşan bir tatlı tükettiği kaynaklarda geçiyor. 'Roma'yı yakan zalim imparator' Neron'un da bir çeşit buzlu dondurma yediği söylenir. Boğazına düşkünlüğü ile tanınan Neron, gladyatör dövüşlerini seyrederken, kendisine lezzetli yiyecekler sunan çeşni başlarını ödüllendirmiş. Çeşni başlarından biri, bir gün dağın zirvesinden topladığı karları bir kaba doldurmuş, üzerine bal ve çeşitli meyve parçaları dökerek, imparatora sunmuş. Neron, o güne kadar hiç tatmadığı bu yiyeceği çok sevmiş ve ertesi gün de köle ordusunu, kar toplamaya göndermiş. Karın üzerine bal ve ezilmiş meyve döktürerek, yermiş.

Çinlilerden sütlü pirinç

Yapılan araştırmalara göre, dondurmanın tarihçesi aslında evrimsel. Dondurmanın hikayesi; buz ve karla soğutulmuş içeceklerle, yarı dondurulmuş limonatalara, su dondurmasından süthane dondurmasına kadar dayanıyor. Asıl devrim, 1600'lü yılların ortalarında buzla gerçekleşiyor. Suyun içine atılan tuzla birlikte elde edilen amonia gazının bulunuşuyla, dondurmanın gelişimde yeni bir sayfa açılıyor, çünkü bu devrim soğutma tarihinin de atılmış ilk adımı oluyor. Bir zamanlar kar ve buzla soğutulan içecekler, zamanla yarı dondurulmuş limonatalara, sonra da dondurmaya dönüşüyor. Tarihçilere göre, bugün bildiğimize benzeyen, yani sütle yapılan ilk dondurmanın kökeni tam 2 bin 200 yıl önceye Asya'ya dayanıyor. Çinlilerin bir tür süt ve pirinç karışımını karda dondurarak elde ettiği yiyecek, ilk sütlü dondurma olarak kabul ediliyor. Kaynaklara göre, 7. yüzyılda İmparator Tang'ın tam 94 buzcusu varmış. Görevleri, manda sütüyle karıştırılıp kafurla tatlandırılmak üzere hanedana dağlardan buz getirmekmiş.

Karın cazibesi

Anadolu'da yüzyıllar öncesinden gelen şerbet-kar ya da buzla soğutulmuş tatlı içecekler içme alışkanlığı vardı. Kaynaklara göre, 13. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk zamanlarından beri, Anadolu'nun yüksek düzlüklerinden toplanan buzlar katırlarla Anadolu'nun diğer bölgelerine nakledilerek çeşitli mahzenlerde depolanır, konsantre üzüm suları, şerbet, pekmez, bal, kaymak ile karıştırılıp dondurma benzeri buzdan tatlılar elde edilirdi. 17. yüzyılda kar ticareti yapan

the winter, and in the regions where it is not winter, it is brought from the high peaks of the mountains and stored. The warehouses were impressive in terms of technical and engineering. In the Far East it was built under the water level near the rivers and was used to cool the water in summer. In Iran, a continuous air circulation is provided between the water that is poured out from underground channels called "Qanat" and the depot constructed near the surface; so that the air that cooled by contact with the water cooles the depot. These iceholes called "Yahçal" act as in the same way as those in the Far East.

From Alexander the Great to Neron

First, a mixture that can be called ice cream is thought to have been developed by the highly specialized Persians in the construction of cold storage depot. Persians gathered snow in the pits dug on the high slopes of the mountains in Iran, and blended them with cream, honey, syrup, sirup, various spices and sweeteners; and ice cream is produced by covering this mixture with snow and kept a while. This mixture was kept throughout the whole summer in the cities in ice plant called 'Yahçal', used for hiding snow and ice from the mountains. It is written in historical sources that during the military expedition to Asia, Alexander the Great consumed a dessert of frozen honey, a mixture of milk and fruit. It is told that Neron, 'the cruel emperor who burned Rome', also ate some kind of ice cream. Neron, renowned for his enjoy eating, rewarded the chief tasters by giving him the delicious food while watching gladiatorial combat. One of the chief tasters one day filled the snow from the peak of the mountain into a bowl, poured honey and various fruit pieces, and presented the emperor. Neron loved this food that he had never tasted until that day, and the next day he sent the slave army to gather snow. Putting honey and crushed fruit on the snow, he ate it.

Milky rice of China

According to the researches made, the history of ice-cream is actually evolutionary. The story of ice-cream extends over ice and snow-cooled drinks, half-frozen lemonades, water and dairy ice-creams. The real revolution is in the middle of the 1600s with 'ice'. In the presence of the amonia gas obtained with the salt mixed in the water, a new page opens in the development of ice-cream, because this revolution is the first step in the history of cooling. Back in the day, snow and ice-cooled beverages turned into half-frozen lemonade, and after a while into ice-cream. According to historians, the origin of the first ice cream, which is similar to what we know today, namely dairy ice cream, dates back to Asia exactly 2,000 years ago. The food that Chinese have obtained by freezing their mixture of milk and rice is considered the first dairy (milky) ice cream. According to sources, Emperor Tang had 94 ice-suppliers in the 7th century. Their task was to bring ice for noble family from the mountains to be mixed with buffalo milk and sweetened with camphora.

"karcı"lar İstanbul'da zamanla bir esnaf koluna dönüştü. Dağların güneş almayan yamaçlarına yaptıkları kar kuyularına kışın kar basar, yazın da bu karları kalıplar halinde keserek çuvallarla katırlara yükleyip şehre indirip satarlardı. Kar dağıtmak isteyen hayır sahipleri, dondurmacılar, şerbetçiler, kebabçılar, muhallebiciler müşterileri arasındaydı. Osmanlı zamanında bazı hayırseverler tarafından kurulmuş kar ve buz vakıfları vardı. Bu vakıfların görevi yazın dağlardan şehre kar ve buz getirerek çarşıda, pazarda, camide, ücretsiz halka dağıtmaktı. Şerbet veya karma yapılarak dağıtıldığı da olurdu. Bazı yörelerde ise hayır yapmak isteyenler parasına göre karcıya sipariş vererek ahaliye kar dağıtılmasını isterdi. 'Kar hayrı' denilen bu gelenek Anadolu'nun sıcak yörelerinde o zaman için en çok işlenen hayırlardan biriydi.

Dondurma kaymak

Dondurma, üç yüzyıldan fazla bir süredir Osmanlı mutfağında. Süt, şeker, bal, pekmez, portakal şurubu, şıra, yoğurt ve benzeri malzemelerin buz ya da karla karıştırılmasıyla elde edilen ve yaz aylarında Osmanlı sarayında çokça tüketilen 'karsambaç', dondurmanın atası kabul ediliyor. Hoşaf ve şerbetler, buzdan oyulmuş kâselerde servis edilirdi. Kışın kestane, helva, şeker satan dondurmacılar yazın seyyar gezer, ellerinde sürekli salladıkları çingirakla, "dondurma kaymak" diye bağırır ve maniler söylerlerdi. İstanbul'daki mesire yerlerinde dolanan Rum dondurmacılar, mesireye çıkanlara çeşitli dillerde dondurmalarını methederlerdi. Kâğıt helvacılar da onlara yakın tezgâh açar, kağıt helvası arası dondurma satarlardı. İmparatorluğun son dönemlerinde yabancı konuklara ve özel davetlerde dondurma ikram edildiği biliniyor. Yıldız Sarayı'nda Âyan ve Mebûsan Meclisi üyelerine verilen ziyafette, tatlı olarak kaymaklı baklava ve fıstıklı dondurma ikram edilmişti. I. Dünya Savaşı'nın hemen öncesinde Harbiye Nazırı Enver Paşa yabancı devlet elçilerine verdiği ziyafette de dondurma ikram etmişti. En yaygın olan çeşit fıstıklıydı. 16. yüzyılda Avrupa'da ünlenen Osmanlı şerbetleri, 17. yüzyıldan itibaren İngiltere, Fransa ve İtalya'ya da ihraç ediliyordu. İtalyanlar 17. yüzyıl ortalarında şerbetten hazırlanan meyveli dondurmalara, şerbet kelimesinden esinlenerek 'sorbetto' ismini vermişlerdi. Bugün de bu ülkelerde meyveli dondurmaya 'sorbe' deniyor.

The attraction of the snow

In Anatolia there was a habit of drinking sherbet-snow mixture or ice-cold sweet drinks from centuries ago. According to the sources, since the early times of the Ottoman Empire in the 13th century, the ice collected from the high plains of Anatolia has been transferred to other regions of Anatolia with mules and stored in various cellars and mixed with concentrated grape juices, sherbet, grape molasses, honey. In the 17th century, the "snowmen" who traded for profit turned into trades in Istanbul. They used to make snow pits on the sunless slopes of the mountains; in winter the snow filled in these wells, in the summer they cut them into molds and loaded them into the mules with gunny bags, and they sold them.. People who wanted to distribute profits, ice creamers, sherbeters, kebab shops, pdding shops were among the customers. There were snow and ice foundations founded by some philanthropists in Ottoman times. The task of these foundations was to distribute free snow and ice to people in the bazaars, streets and mosques. From time to time, this would also be distributed with sherbet or fruit-mixed. In some regions, some people liked to distribute charity by ordering a snow-trader. This tradition, called 'snow charity', was one of the most done craities in the hot regions of Anatolia at that time.

Vanilla ice cream

Ice cream is more than three centuries old in Ottoman kitchen. 'Karsambaç', which is obtained by mixing milk, sugar, honey, molasses, orange syrup, stum, yoghurt and similar materials with ice or snow and consumed in the Ottoman palace in summer months, is accepted as ancestor of the ice cream. Fruit stew and sherbet were served in the ice-cut cups. Ice-creamers selling chestnuts, halva, candy in the winter, traveled in the summer, screaming "Vanilla ice cream" with their rattles in their hands constantly shouting. The Greek ice creamers, which were touring in the recreation places of Istanbul, praised their ice creams in various languages. The wafer sellers also opened their selling tables close to them, and they were selling sandwich of wafers with ice cream. In the last days of the empire, it is known that they were offered ice cream for foreign guests and special invitations. At the Yıldız Palace, a banquet given to members of the Âyan and Mebûsan assemblies, sweet baklava (sweet pastry with nuts) and ice cream with pistachio were served. Just before World War I, also War Minister Enver Pasha offered ice cream to foreign state ambassadors. The most common type was ice cream with pistachio. Ottoman sherbets, which were famous in Europe in the 16th century, were exported to England, France and Italy from the 17th century. In the middle of the 17th century, the Italians gave the name 'sorbetto' to fruity ice creams inspired from the ottoman word "sherbet". Today, in these countries, the ice cream fruit-ice creams are called 'sorbe'.

MEZOPOTAMYA OVASI'NDAN SERİN TAŞLARINA...

City in the Mesopotamia plain made of cool stones...

MARDİN

BERİL ŞEN

48
49

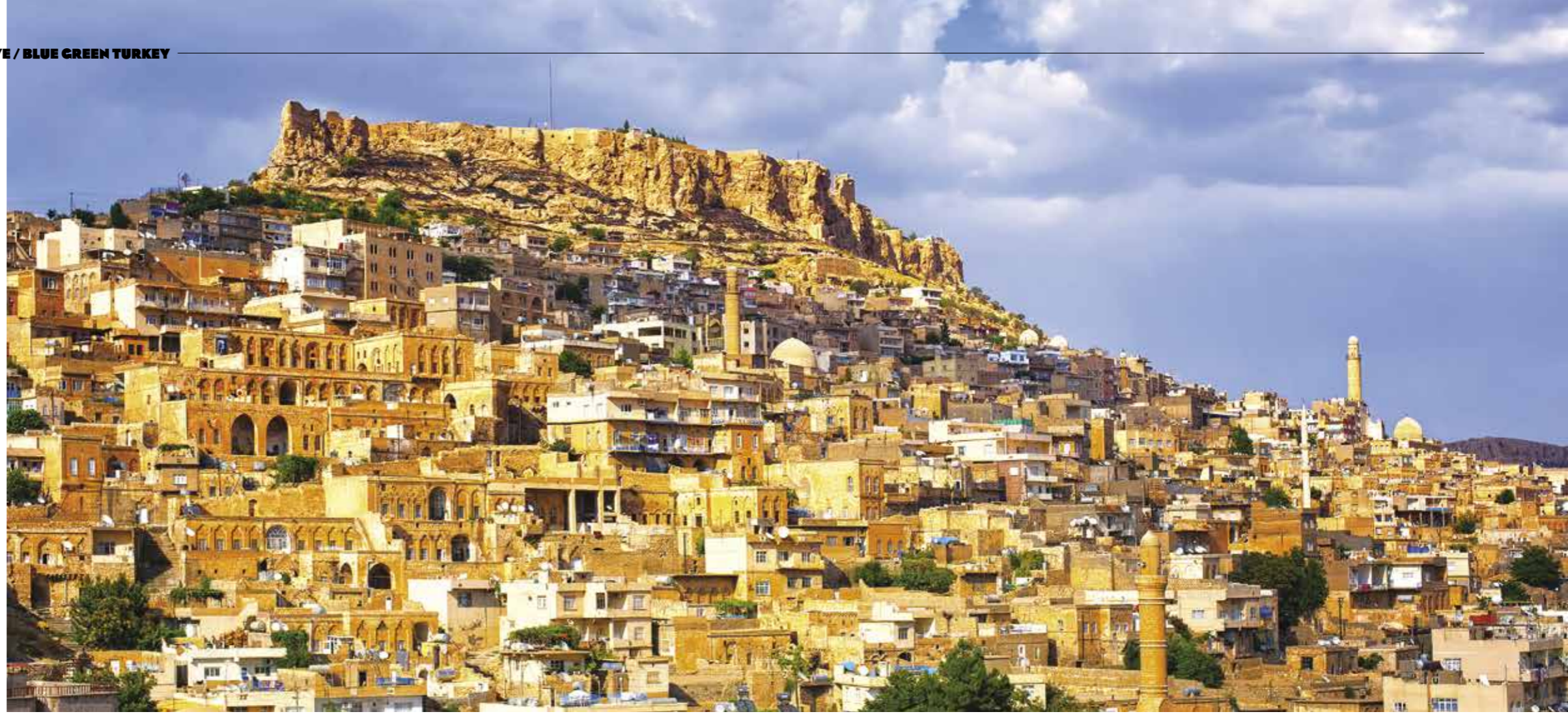

TR A yaklarının dibinde uzanan, bereketli Mezopotamya Ovası'dır ama siz onu karanlık bir deniz, üzerindeki ışıkları da insanların yaşadığı adacıklar sanırsınız. Uçsuz bucaksız Suriye Ovası üzerindeki günbatımını Kasimiye Medresesi'nden seyredin. Önce çatısına çıkın, heybetli kubbesinin ardından gün kayboluncaya dek oraya mihlanır kalırsınız. Mezopotamya Ovası manzaralı Marangozcular Kahvesi'nde zar tutulur... Abbaraların serinliğinde insanlar yürür... Çarşıdan üretimin sesleri, baharatın kokusu yayılır... Mardin her adımda çağırır insanı, ne yapar eder sesini size mutlaka duyurur.

Çeşitliliğin içindeki uyum

Güneydoğu'nun sarı kenti Mardin, İsa'dan 3 bin yıl önce kurulmuş. Bir rivayete göre de, kaleler üzerine inşa edildiği için, bir diğer adı Süryanice'de 'kaleler' anlamına gelen Marde. Dağlar, kalker ve lavla örtülü. Kalker taşı, Mardin evlerinin hamuru. Kesme taş işçiliği buranın geleneği, mirası, o olmazsa Mardin de olmaz. Taşının yaşı kaçsa, tarihi de o kadar Mardin'in. Mardin'i Mardin yapan başka bir şey daha var, sınır tanımayan doğurganlığı ve tüm çocuklarını birarada kucağına sığdırabilen anaçlığı. Güneşe tapan putperestler de burada yaşadı, Müslümanlar da, Hıristiyanlar da (Ermeni, Süryani, Katolik, Protestan)... Göçebe aşiretleri de oldu, yerleşik halkları da... Diller, dinler, mezhepler, camiler ve kiliseler, manastırlar ve medreseler bu kentte, birbirlerinden bir sokak ötede yaşadılar. Hangi kent, çeşitliliğin içindeki uyumu bu kadar kusursuzca saklayabilirdi?

50
51

Kasimiye Medresesi/Kasimiye Madrasah

EN It is the fertile Mesopotamian Plain that lies on front of your feet, but you think of it as a dark sea and surmise the lights on it are the islands that humans live. You should watch the sunset over the endless Syrian Plain from the Kasimiye Madrasah. Go up to the roof first and you will be stuck there until the day disappears after the imposing dome. In the Carpenter's Coffee House with the Mesopotamian Plain view is played backgammon. People walk in the coolness of abbaras (abbara=small archways between streets)... From the bazaar, spreads the sounds of production and the scent of spices ... Mardin invites the people in every step and makes its voice somehow heard by you.

Harmony in variety

Mardin, the yellow city of the Southeast, was founded about 3,000 years before the birth of Christ. Rumor has it that, as it was built on top of the castles, another name of it "Marde", which means in Syriac 'the castles'. The mountains are covered with limestone and lava. Mardin houses are made of limestone. Ashlar stonework is the tradition of this place, a heritage, without it there can be no Mardin. Mardin is as old as its stones. There is one more thing that makes Mardin 'a city'; its unlimited fertility and inclusive mothership. Here lived the ignicolists (worshipper of fire), the Muslims and the Christians (Armenians, Syriacs, Catholics, Protestants)... There were nomadic tribes and the settled public... Languages, religions, sects; mosques and churches, monasteries and madrasahs all lived together in this city one street away from each other. Which city could have kept the harmony in its variety, so perfectly?

Çarşı zengini

Kentin sesini dinleyin, öyle çok ritim duyacaksınız ki, geçmişten yankılanan ve bugüne karışan... Türkçe, Arapça, Kürtçe, Süryanice, Farsça, Ermenice, İbranice... Hepsinin Mardin'in harcında payı var. İpek Yolu'nda ilerleyen kervanlar, Mardin'den geçerken, burayı Anadolu'nun en canlı kentlerinden biri haline getirmiş. Kervanlar, Hindistan ve İran'dan getirdikleri baharat ve ipek yüküyle Akdeniz limanlarına gidermiş. Safran, ipek, bakır ve ipek çokça taşınmış, Mardin üzerinden. O günkü canlılığı aramaya ama yine de Mardin'in Baharatçılar Çarşısı'na uğramak şart. Mardin, çarşı zengini. Baharatçılar Çarşısı, Bakırcılar Çarşısı, Tellallar Çarşısı ve daracık kademeli sokaklarla birbirine geçen çarşılar... Terziler, dillere destan Mardin leblebisinin kavrulduğu mağara gibi dükkanlar, bakırcılar, son keçeci, son semerci, telkariler, fırında peksimetler... Bir şey taşınacaksa ya da çöp toplanacaksa, tek ulaşım belediyenin 40 adet kadrolu eşeği. Çarşıların hakimi onlar.

Mardin, Midyat ve Tur Abdin'de dolaşırken, buradaki tarihsel ve kültürel zenginliğin, Güneydoğu Anadolu'da, neden böylesine öne çıktığını anlıyor insan. Bu bölge, aynı zamanda Süryaniler'in anayurdu. I. Dünya Savaşı sırasında Süryani cemaatin büyük bir bölümü Türkiye'den ayrılmış, patrikhane de önce Humus'a sonra Şam'a taşınmış. Bir grup Süryani de, 1970'lerde göç etmiş. Bugün Süryaniler, Türkiye dışında, İsveç, Hollanda, Suriye, Avustralya, Lübnan ve Irak'ta, az sayıda da Ürdün, Mısır ve Amerika'da yaşıyorlar.

City of Bazaars

If you listen to the voice of the city, you will hear the rhythm coming from the past and joining to the present day. Turkish, Arabic, Kurdish, Syriac, Persian, Armenian, Hebrew ... All of them have a share in Mardin. The caravans running on the Silk Road made the city one of the liveliest cities of Anatolia, passing through Mardin. Caravans with spices and silk brought from India and Iran, went to Mediterranean ports, passing from the city. Saffron, copper and silk have been transported a lot via Mardin. You can not find that day's dynamism, but you still should go to Mardin's Spice Bazaar. Mardin is a city of bazaars, in a way. Spice Bazaar, Copperworks Bazaar, Tellallar Bazaar and bazaars intertwined with narrow streets ... Tailors, the cave-like shops of the legendary Mardin leblebee (roasted chick pea), the coppermen, the last seal-maker, the last saddle-maker, wireworks, twice-baked breads ... For collecting garbage or carrying something; all these are done only by the staff of 40 permanent donkeys of the municipality. They are the kings of the bazaars. While you travel around Mardin, Midyat and Tur Abdin, you can understand why the historical and cultural richness here in Southeastern Anatolia is so prominent. This region is also the homeland of Syrians. During World War I, a large part of the syriac community left Turkey and the patriarchate moved to humus first and later to Damascus. A group of Syrians also emigrated in the 1970s. Today, Syrians are living in Sweden, the Netherlands, Syria, Australia, Lebanon and Iraq, few in Jordan, Egypt and America.

Görkemli mimari

Cumhuriyet Meydanı'ndaki Mardin Müzesi (Halk Kütüphanesi binası, Meydanbaşı) doğru bir başlangıç noktası. M.Ö. 4 binden M.Ö. 7. yüzyıla kadar olan döneme ait eserlerin yanısıra aslında eski bir konak olan, restorasyon görmüş etkileyici binasıyla da dikkati hak ediyor. Müzede Sümer, Asur ve Urartu dönemlerine ait eserlerle birlikte Yunan ve Roma dönemi heykel ve sikkeleri de sergileniyor. Nusaybin yakınlarında yapılan bir kazıda çıkarılan Asur dönemine ait buluntular burada görülebilir. Kısmen yıkık olsa da, Mardin'in en büyük kilisesi Meryem Ana Kilisesi'ne kemerlerini, duvarlardaki aziz portrelerini ve Meryem Ana ikonunu görmek için girmeye değer. Şar Mahallesi'ndeki Kırklar Kilisesi'nde (Mor Behnam), akşamüstü beş civarında, Ortodoks Süryaniler'in ayinini seyredebilirsiniz. 5. yüzyıldan kalma yapı, bugün Mardin Metropolitlik Kilisesi. 400 yıllık ahşap mihrap kapıları, 1500 yıllık kök boyalı baskı perdeleri, taş oymacılığı ve avludaki çan kulesi dikkat çekici. Kapısı çoğunlukla açık olan kilise, yüksek duvarların arkasında kaldığından önünden geçip gitmemek için, başınızı gökyüzüne kaldırıp çan kulesini arayın. Cumhuriyet Meydanı'nın güneyindeki Latifiye (Abdüllatif) Cami, 1371'de ikinci Artuklu sultanı döneminde görev almış olan Abdüllatif tarafından yaptırılmış. Doğudaki taç kapı Mardin'deki yapıların en iyi korunmuş olanı. Minber ve mahfil, Selçuklu ahşap işçiliğinin özgün örneklerinden sayılıyor. Ulu Camii Mardin camilerinin en eskisi. 12. yüzyıl Artukoğlu yapısı. Minaresi ihtişamlı. Avlusundaki asmaların gölgesi, mola vermek için ideal bir soluklanma yeri.

Cazibesi taşta

Mardin merkezde göreceğiniz tabela kirliliği ve betonlaşma, kenti güneyden, uzaktan seyrederken hissettiğiniz heyecanı alıp götürse de, yer yer rastlayacağınız ihtişamlı, taş binalar bu hayal kırıklığını bir ölçüde azaltacaktır. Ana cadde olan Birinci Cadde'den ilerlerken, kuzeyde, üç kemerli bir cephesi olan güzel bir konak göreceksiniz. Buradan birkaç yüz metre ileride, Medrese Mahallesi'nin kuzeyinde 1385'ten kalma Zinciriye (Sultan İsa) Medresesi var. Timur ve ordusuyla mücadele etmiş olan Melik İsa'nın bir süre bu medresede hapsedildiği biliniyor. İki avlulu ve iki katlı yapı, girişindeki taş işçiliğinin yanısıra dilimli kubbeleriyle de uzaktan dikkat çekiyor. Sultan İsa Türbesi ve birçok eski kitabenin bulunduğu medresenin yüksekte kurulmuş olması, burasının bir dönem rasathane olarak kullanılmasından kaynaklanıyor. Yukarıya çıkıp, Mardin üzerinden Suriye'yi seyredebilirsiniz ya da Şar Mahallesi'nin dar sokaklarına inerek abbaraların altından geçebilirsiniz.

Timur'u çileden çıkaran direniş

Medresenin yukarısında, Mezopotamya'nın bereketli topraklarına yüzünü dönmüş ve bir kısmı sarp kayaların üzerine oturmuş Mardin Kalesi var. Bir dönem kale, 'Kartal Yuvası' olarak anılmış. Bir söylenceye göre, Pers hükümdarının hasta oğlu, buraya getirildiğinde iyileşir ve bu nedenle de kent, oğlunun adı olan 'Merdo' ile anılır. Subari, Sümer, Babil, Mitani, Asur, Pers, Roma, Bizans, Emevi, Abbasi, Hamdani, Selçuklu, Artuklu, Karakoyunlu, Akkoyunlu, Safavi ve Osmanlı dönemlerini yaşayan kale, ovadan 1000 metre yükseklikte. Kalenin güney kısmında bir kule hala ayakta. Kalede daha önce yerleşim

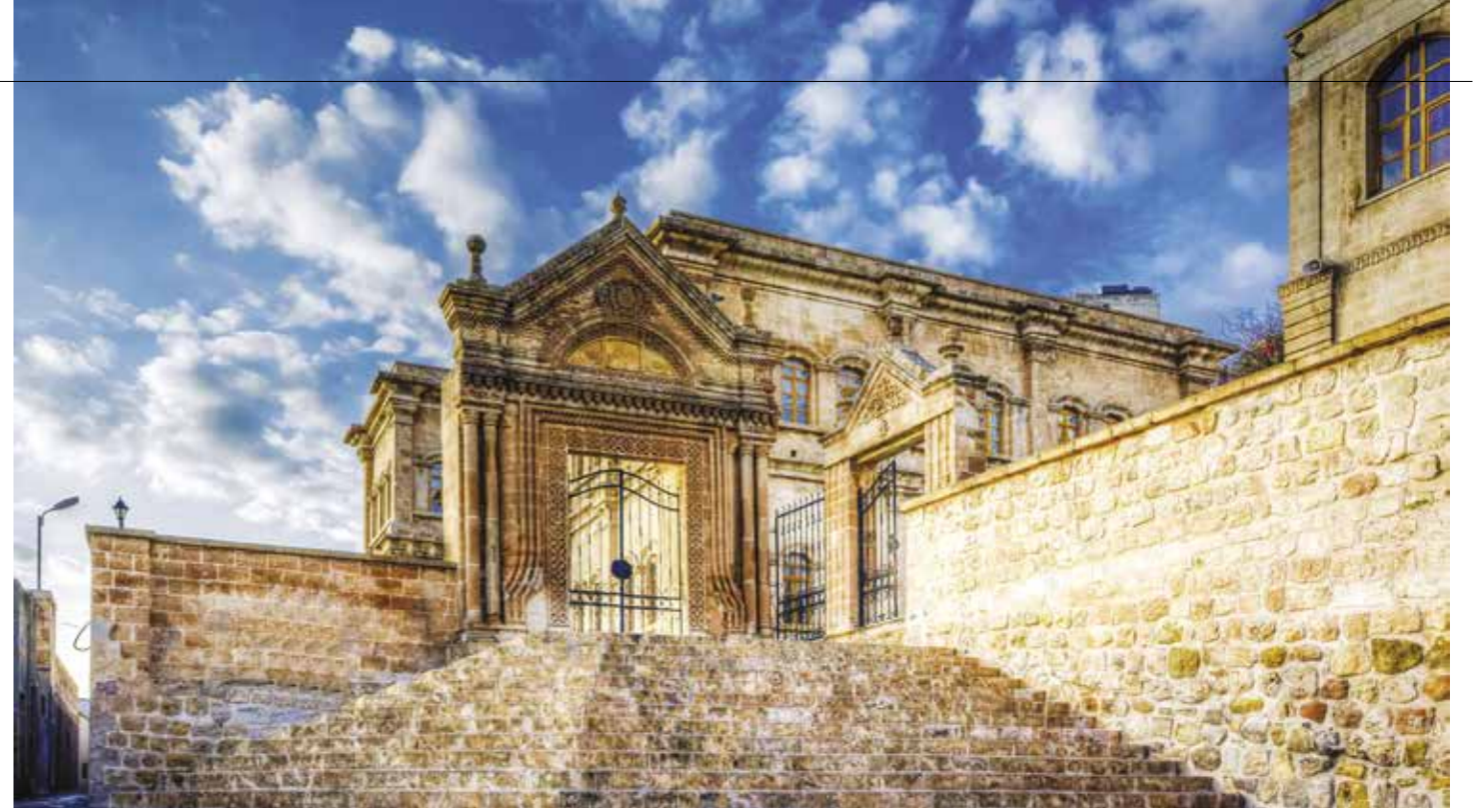
Splendid architecture

The Mardin Museum (Public Library building, Meydanbaşı) in Cumhuriyet Square is a good starting point. With the historical artifacts of the period from B.C. 4000 to B.C. 700, museum is also worthy of attention with its impressive restored building, which is actually an old mansion. The museum exhibits works of Sumer, Assyrian and Urartu periods as well as Greek and Roman sculptures and coins. The finds of the Assyrian period, which were excavated in an excavation near Nusaybin, can be seen here. Although it is partially rundown, it is worth entering Mardin's largest church to see the arches of the Virgin Mary, the portraits of the saints on the walls and the Virgin Mary icon. You can watch the Orthodox Syrians ritual at around five in the afternoon at the Kırklar Church (Mor Behnam) in Şar neighborhood. The building dating from the 5th century is today the Mardin Metropolitan Church. 400-year-old wooden mihrab gates, 1,500-year-old madder dyed curtains, stone carving and the bell-tower in the forecourt are remarkable. The church, which is mostly open, is behind the high walls, so if you do not want to go past it, look up at the bell tower with your head in the sky.

Latifiye (Abdüllatif) Mosque in the south of Republic Square was built by Abdüllatif, who served in 1371 during the second Artuklu Sultana period. The crown door in the east is the best preserved of the structures in Mardin. Minbar (pulpit) and mahfil (special area for muezzin) are considered to be unique examples of Seljuk wood workmanship. The Grand Mosque is the oldest of the Mardin mosques, 12th century Artukoğlu structure. Its minaret is magnificent. The shade of the pavilions in the courtyard is an ideal place for a respite.

The secret of the city is deep down the stone

Although the signboard pollution and concret jungle view you can see in the center of Mardin will sweep away the excitement you feel while watching the city from South side, from a distance; the magnificent stone buildings you will encounter from palce to place will decrease this disappointment to a certain extent. As you move from Main Street, Birinci Cadde, you will see a beautiful mansion in the north, with a three arched front. A few hundred meters from here, in north of the Medrese Neighbourhood, there is the Zinciriye (Sultan İsa) Madrasah, dating from 1385. It is known that Melik İsa, who had struggled with Timur and his army, was imprisoned in this Madrasah for a while. The two-courtyard and the two-storey building attract attention from the distance with the sliced domes as well as the stone workmanship at the entrance. The fact that the tomb of Sultan İsa and many of the ancient tombs were built at an altitude is due to the fact that this place was used as an observatory for some time. You can go upstairs and watch Syria over Mardin, or you can go down the narrow streets of Şar Neighborhood and walk under the abbaras.

Ulu Camii/The Grand Mosque

Kırklar Kilisesi /Kırklar Church

Deyrulzafaran

olduğunu gösteren kalıntılar bulunuyor. 19. yüzyılın ilk yarısında görülebilen surların, bugün bazı yerlerde ancak temellerine rastlanıyor. Şehrin altı kapısının sağlamlığı, kalenin Timur'u bile çileden çıkaran direnişinde önemli bir etken olmuş. Ayrıca kaledeki su sarnıçları ve ambarlarındaki bolluk da etkili olmuş. Batıda Diyarbakır Kapı, doğuda Savur Kapısı, kuzeyde Bab-ı Şavt, kuzeybatıda Bab-ı Hamara, güneybatıda Bab-ı Zeytun ve güneyde Bab-ı Cedid (Yeni Kapı) bulunuyor. Kentin en güzel noktalarından biri Kasimiye Medresesi'nin bulunduğu yer. Medresenin yapımına Artukoğulları döneminde başlanmış ve Akkoyunlular döneminde, Sultan Kasım tarafından (1487-1502) tamamlanmış. Havuzlu açık avlusu, ortasından su akan eyvani, kesme taş ve tuğlanın bir arada kullanıldığı yapıyla, Mardin'in olmazsa olmaz mekanlarından. Dilimli kubbeleri ve anıtsal giriş kapısı ile Mardin yapılarının en görkemlilerinden biri de Zinciriye Medresesi.

Bin yıllık ibadet

Rahiplerden biri şöyle anlatıyor: "Bundan yaklaşık 1600 yıl önce, Güneşe tapanlar, kendilerine bir tapınak aramışlar. Öyle bir tapınak yapmak istemişler ki, bütün Mezopotamya ovası önlerinde uzansın, ama aynı zamanda tapınak dağların arasında da kaybolsun." Neredeyse 1000 yıldır ibadetin sürdüğü Deyrulzafaran Manastırı, Mezopotamya'nın ilk tapınaklarından birinin üzerine kurulu. Kentin 4 km güneydoğusundaki manastır, Hıristiyan dünyasının Anadolu'daki ilk ya da ikinci kiliselerinden. Hıristiyanlığın ilk merkezi olan Antakya'daki kilise, Bizanslılar'ın akınlarına dayanamayıp Mardin'e göç edildiğinde, Patrik 8. Mar Diyonosiyos Deyrulzafaran'a gelmiş ve buradaki patriklik makamını kurmuş. Güneydoğu'daki Süryani kiliseleri içinde en önemlisi. 1116 ve 1932 yılları arasında bütün patrikhanelerin merkezi kabul edilmiş. Deyrulzafaran'da güneşe tapanların tapınakları olarak kullandıkları ilk bölümün hemen üzerinde 36 Süryani metropolit ve patriğinin mezarı var. Bu nedenle, manastırın Hıristiyan dünyasındaki önemi büyük. Manastırın duvarları safran sarısı. Bir rivayete göre bir zamanlar burada safran çiçeği yetişmiş ve manastırın sivasında da bu çiçekler kullanılmış. Deyrulzafaran da hem rengini, hem de ismini bu çiçeklerden almış.

Zinciriye Medresesi / Zinciriye Madrasah

The resistance that sent Timur into a fit of anger

Above the Madrasah, the Mardin Castle stands up turning its face to the lands of Mesopotamia and sitting on some steep rocks. The castle was named as 'Eagle's Nest' for a period of time. It is rumored that the sick son of the Persian Emperor heals when he is brought here, and for this reason the city is called "Merdo", the name of his son. The castle is 1000 meters above the plain, which lived in Subari, Sumerian, Babylonian, Mitani, Assyrian, Persian, Roman, Byzantine, Umayyad, Abbasi, Hamdani, Seljuk, Artuklu, Karakoyunlu, Aqqoyunlu, Safavi and Ottoman periods. A tower in the southern part of the castle is still standing. There are remnants in the castle showing that it was previously a settlement. The walls that can be seen in the first half of the 19th century are found only in some places today. The solidity of the six doors of the castle was an important factor in the resistance that even sent Timur into a fit of anger. Also, the abundance in the warehouses and the water cisterns in the castle had also influence in this. There are many gates in the city: Diyarbakır Gate in the west, Savur Gate in the east, Shavt Gate (Bab-ı Şavt) in the north, Hamara Gate (Bab-ı Hamara) in the northwest, Zeytun Gate (Bab-ı Zeytun) in the southwest and Cedid gate (Bab-ı Cedid) in the south. One of the most beautiful spots in the city is where the Kasimiye Madrasah is located. The construction of the Madrasah started in the period of Artukoğulları and completed by Sultan Kasım (1487-1502) during Akkoyunlular period. With the outdoor courtyard with its pool, with the water flowing in the middle of it, with its bricks made of cut stone; the Madrasah is a worthseeing in Mardin. One of the most spectacular structures of Mardin is, with its sectioned dome and monumental entrance gate, the Zinciriye Madrasah.

A thousand years of worship

One of the priests tells the story: "About 1600 years ago, the sun worshipers look for a temple to themselves. They want to build such a temple that all Mesopotamian Plain lie in front of them, but at the same time the temple are lost among the mountains". The Deyrulzafaran Monastery, which has been used to worshiping for almost 1000 years, is based on one of the first temples of Mesopotamia. The monastery, 4 km south east of the city, is the first or second church of the Christian world in Anatolia. When the church in Antakya, the first center of Christianity, could not stand the invasions of the Byzantines and finally emigrated to Mardin, Patriarch 8. Mar Diyonosiyos came to Deyrulzafaran and built the patriarchate there. It is the most important of the Syriac churches in the Southeast. Between 1116 and 1932, it was the center of all patriarchs. In Deyrulzafaran there are 36 Syriac metropolitans and the patriarch's grave just above the first section that the sun worshipers used as temples. For this reason, the significance of the monastery in the Christian world is great. The walls of the monastery are saffron yellow. Rumour has it that saffron flowers had been grown here and these flowers had been used in the mortar of the monastery. Deyrulzafaran has also taken both its colors and name from these flowers.

Deyrulzafaran

YURT DIŞI SEYAHATİNİZDE SAĞLIĞINIZDAN OLMAYIN!

Take care of your health when you are abroad!

CEMRE DILEK

Turizm istatistiklerine göre her yıl 80 milyon kişi gelişmiş ülkelerden gelişmekte olan ülkelere seyahat ediyor. Seyahat edenlerin ortalama yüzde 10'u seyahat sırasında veya sonrasında hekime başvuruyor. Bunların yüzde 1'i de hastaneye yatmak zorunda kalıyor. Sağlık sorunları daha çok gelişmiş ülkelere doğru yapılan seyahatlerde ortaya çıkıyor. Çok seyahat eden iş insanları, öğrenciler, uluslararası yardım kuruluşlarında çalışanlar ve sağlık ekipleri daha çok risk altında bulunuyor. Peki, seyahatte sizi ne gibi sorunlar bekliyor, hangi ülkeler sağlığınız için daha fazla risk taşıyor?

RİSKLİ ÜLKELER

Sahra altı Afrika, Mısır, Çin, Doğu Asya özellikle Tayvan ve Singapur, Pasifik'teki tropikal adalar, Güney Amerika en riskli bölgeler. Seyahatin risk taşıması için seyahatin amacı ve konaklanacak yerler de önemli. İş seyahatlerinde risk daha azken, turistik gezilerde risk artıyor. Bunun yanında beş yıldızlı bir otelle, kamp tatilinin riski de aynı değil. Riskler açısından gidilecek bölge ve mevsim de önemli. Bazı hastalıklar yazın, bazıları kışın daha sık görülür. Ayrıca seyahat edecek kişinin yaşının ve kronik hastalığının olup olmaması da önemli bir faktör. Bebekler, çocuklar ve yaşlılar seyahat enfeksiyonlarına daha açık bir grubu oluşturuyor. Şeker, kalp, kanser gibi kronik hastalığı olanlar da yüksek riskli grubun içine giriyor.

According to tourism statistics, 80 million people travel to developing countries from developed countries every year. An average of 10 percent of travelers refer to the physician during or after the trip. One percent of them have to hospitalize. Health problems arise mostly on travels from developed countries towards developing countries. Business people traveling, students, employees of international aid organizations and health care teams are at greater risk. So, what kind of problems wait you in your travel and which countries are of greater risk for your health?

RISKY COUNTRIES

Sub-Saharan Africa, Egypt, China, East Asia, especially Taiwan and Singapore, tropical islands in the Pacific, South America are the most risky regions. For a riskier travel, the destination of the trip and the places to stay are also important. While the risk is lower on business trips, the risk increases on touristic trips. Besides this, the risk of a camp holiday is not the same with a holiday in a five star hotel. Also the region and season to be visited is important. Some diseases are seen more at summer, some are more common in winter. The age of the person and whether he or she has a chronic disease are also two important factors in traveling. Babies, children and elderly people are more open to travel infections. Those with chronic illnesses such as diabetes, having heart problems and cancer also enter into high risk group.

MİDE-BAĞIRSAK HASTALIKLARINA DİKKAT!

En sık karşılaşılan hastalıklar; virüs, bakteri ya da parazit enfeksiyonları. Enfeksiyonlar, seyahat edilen bölgeden bölgeye değişiklik göstermesine rağmen en sık turist ishali, sıtma, sarı humma, kolera, hepatit A ve B, tifo, zatürre ve grippe karşılaşıyor. Bunların yanında güneş yanıkları ve güneş çarpması, gidilen bölgenin ekolojik yapısına bağlı olarak gelişen alerjik deri enfeksiyonları, kıtalar arası yapılan yolculukta saat farkından dolayı yaşanan uyku bozuklukları (jet-lag), uzun yolculuklarda hareketsiz kalmaktan dolayı "economy class sendromu" adı verilen ve ölümlerle sonuçlanabilen pıhtılaşma bozuklukları da seyahat hastalıkları arasında sayılıyor. Peki, seyahat hastalıklarından korunmak mümkün mü? Artık günümüzün bilinçli tatilcileri ziyaret edecekleri bölgeyi daha yakından tanıyarak, ne gibi önlemler alabileceklerini uzmanlara danışıyor. Seyahat öncesi kişinin, enfeksiyon hastalıkları uzmanına başvurması ve gideceği bölgenin durumuna göre önlemler alması şart...

SEYAHAT HEKİMLİĞİ HİZMETİ ALIN

Seyahate çıkacak kişiler için gezi öncesinde doktorlar tarafından "seyahat hekimliği" hizmeti veriliyor. Bu hizmet kapsamında özellikle risk grubunda olan kişilerin yaşı, cinsiyeti, sağlık durumu, seyahat yapacağı yer, seyahat amacı ve süresi değerlendiriliyor. Bebekler, çocuklar, yaşlılar,

ATTENTION SHOULD BE PAID TO GASTRIC AND INTESTINAL DISEASES

The most common diseases are; viral, bacterial or parasitic infections. Although infections vary according to the traveling place, the most common are traveler's diarrhea, malaria, yellow fever, cholera, hepatitis A and B, typhoid fever, pneumonia and influenza. These include sunburns and sun damage, allergic skin infections due to the ecological structure of the area being traveled, jet-lag due to the time difference between journeys between continents, so-called "economy class syndrome" clotting disorders are also considered travel diseases. So, is it possible to protect against travel illnesses? Nowadays, conscious vacationers are more familiar with the region they will be visiting and are consulting experts on what measures they can take. Before going to travel, persons should consult with an infectious disease specialist and take precautions according to the situation of the relevant region.

TRAVEL MEDICAL SERVICE SHOULD BE TAKEN

For those who are going to travel, "travel medical service" is provided by doctors before the trip. In this service, especially for the persons in the risk group; the age, gender, health status, place of travel, travel purpose and duration are evaluated. Babies, children, elderly people, pregnant women

hamileler ve kronik bir hastalığı bulunan kişiler risk grubunda sayılıyor. Siz veya seyahate birlikte çıkacağınız kişiler bu gruba dahilse, önceden önleminizi almak yararınıza olacaktır.

RİSKLİ BÖLGELER İÇİNDE MİSİNİZ?

Dünya Sağlık Örgütü, seyahat enfeksiyonları açısından dünya üzerindeki bazı bölgeleri riskli yerler olarak tanımlıyor. Tatil rotanız içinde Orta Doğu, Uzak Doğu, Afrika ve Latin Amerika varsa bu riskli bölgeler içine gireceksiniz demektir. Aman dikkat!

SAĞLIK SİGORTASI YAPTIRIN

Başta Avrupa Birliği ülkeleri olmak üzere, pek çok ülkenin vize işlemleri sırasında şart koştuğu maddelerden biri de, Yurt Dışı Seyahat Sağlık Sigortası. Bu sigorta size yurtdışında bulunduğunuz süre boyunca, başınıza gelebilecek sağlık problemlerine (kaza, yaralanma, hastalık sebebi ile tıbbi tedavi vs.) karşı güvence sağlıyor. Sigorta şirketlerinin bu alandaki tekliflerini inceleyerek, size en uygun paketi seçebilir ve güven içinde seyahatinize çıkabilirsiniz.

AŞI OLUN

Seyahate çıkmadan önce, gideceğiniz ülkede görülen hastalıklara karşı bağışıklık kazanmak için aşı yaptırmanız gerekebilir. Örneğin Gana, Senegal, Fildişi Sahili, Kongo gibi ülkeler için Sarı Humma aşısı, Ermenistan için Menenjit aşısı, Gabon için Difteri ve Tetanoz aşılarını yaptırabilirsiniz. Bu konuda aile hekiminize danışmayı ihmal etmeyin.

İLK YARDIM SETİ HAZIRLAYIN

Acil durumlar için yanınızda ağrı kesici, ateş düşürücü, böcek sokmalarına karşı ilaç, güneş kremi, antibakteriyel mendil ya da jel, antibiyotik, kas gevşetici gibi kullanabileceğiniz ilaçları içerecek küçük bir ilkyardım seti bulundurun. Ancak kanlı ishal, şiddetli karın ağrısı, yüksek ateş gibi problemlerle karşılaşırsanız mutlaka hekime başvurun.

KONSOLOSLUK DESTEĞİ ALIN

Gittiğiniz ülkede kaza geçirdiğiniz veya önemli bir sağlık problemi ile karşılaştığınız takdirde, oradaki Türkiye Büyükelçiliği veya başkonsolosluğuna giderek destek isteyebilirsiniz. Bu nedenle seyahat öncesinde bu kurumların adres ve telefonlarını not etmeniz faydalı olacaktır.

UZUN UÇUŞLARDA JET-LAG YAŞAMAYIN!

Uzun bir uçuş yapacaksanız bacaklarınızda kan pıhtısı oluşma ihtimalini önlemek için her saat başı ayağa kalkıp birkaç dakika yürüyün veya ayaklarınızı uzatın. Jetlag yaşamak istemiyorsanız uçuş sırasında hafif bir yemek yiyin; alkol ve kafeinden kaçınin.

and people with a chronic illness are counted in the risk group. If you or the people you will travel with are included in this group, you should take measure before the travel.

ARE YOU TRAVELING TO THE RISKY REGIONS?

The World Health Organization describes some areas of the world as risky places in terms of travel infections. If your holiday route is in the Middle East, Far East, Africa and Latin America, then you are entering into the risky territories. Beware of!

TAKE OUT A TRAVEL HEALTH INSURANCE

One of the things that many countries, especially the European Union countries, are required to fulfill during visa procedures is the Overseas Travel Health Insurance. This provides you insurance against health problems (accident, injury, illness, medical treatment etc.) during your stay abroad. By reviewing the offers of the insurance companies, you can choose the package that suits you best and you can travel safely.

DON'T FORGET TO GET VACCINATED

Before you travel, you may need to get vaccinated to become immune to the diseases that you are going to experience in your destination country. For example, for countries like Ghana, Senegal, Ivory Coast, Congo; the Yellow Fever vaccine; Meningitis vaccine for Armenia, Diphtheria and Tetanus vaccine for Gabon. Do not forget to consult your family doctor in this regard.

PREPARE FIRST AID SET

For emergencies, have a small set of first aid kit that will include medicines you can use such as painkillers, fever reducers, anti-insect medicines, sun cream, antibacterial wipes or gels, antibiotics, muscle relaxants. However, if you have problems such as bloody diarrhea, severe abdominal pain, high fever, consult a doctor.

YOU CAN RECEIVE CONSULATE SUPPORT

If you have an accident or encounter a major health problem in your destination country; You can go and request support from the embassy or consulate there. For this reason, it is useful to note the addresses and telephone numbers of these institutions before going to travel.

DO NOT HAVE JET-LAG IN THE LONG FLIGHTS!

If you are going to have a long flight, stand up and walk for a few minutes or stretch your legs every hour to avoid the possibility of blood clotting in your legs. If you do not want to have jet-lag, eat a light meal during the flight; avoid alcohol and caffeine.

DÜNYAÇA ÜNLÜ TROYA HAZİNESİ'NİN YOLCULUĞU

Journey of the worldwide known treasury of Troy

BERİL ŞEN AHMET SELİM KUVEL

TR Her ne kadar Truva Savaşı, tarihin en önemli savaşlarından biri ise de Troya örenyerinin arkeolojik hikayesi efsaneler ve kanıtlanmamış sonuçlarla doludur. Üstelik dünyaca ünlü bu arkeolojik alanla özdeşleştirilen, oldukça ilgi çeken iki isim vardır; "Truva kâşifi" ve "yağmacısı" olarak ünlenmiş olan Heinrich Schliemann ve efsanenin sahibi Homeros...

Efsane mi, tarih mi?

İzmir'li ozan Homeros, Truva Savaşı'ndan 400 yıl sonra yaşamış ve belirli bir yer ve tarihten ziyade, insan doğası (kıskançlık, ihtiras, entrika vs.) ile ilgili olayların üzerinde durmuştu. Ünlü coğrafyacı Strabon ise daha ilmi ve araştırmacı özelliğiyle, Homeros'un asırlar boyu söylene söylene değişmiş, tarihten çok efsaneye dönüşmüş İlyada'sının geçtiği yerin Truva olup olmadığına dair duyduğu şüphelerini uzun uzun yazmıştı.

Bir çocukluk hayali: Troya

Şimdi, arkeoloji meraklısı, ünlü Schliemann'ı tanıyalım. 1822-90 yıllarında Almanya'nın küçük bir kasabasında yaşayan ve bir papazın oğlu olan Schliemann'a, henüz küçük bir çocukken, tarihe meraklı babası tarafından, kapağında Truva'nın alevler içinde görüldüğü bir çocuk kitabı hediye edilir. Bu kitap ünlü Homeros'un İlyada'sıdır. Bu Schliemann'ın hayatında bir dönüm noktasıdır. Bu andan itibaren, eline geçirdiği Truva ile ilgili bütün kitapları okumaya başlar. Genç yaşlarından itibaren, sekize yakın lisan öğrenerek Truva Savaşı ve özellikle ünlü kral Priam'ın hazinesi ile ilgili ne varsa araştırır. İhtirası Truva'yı bulup hazinelere sahip olmaktır. Amatör arkeolog, Truva'dan önce Yunanistan'a giderek birçok kazıda çalışır ve akademik bir öğrenimi olmamasına rağmen kendi çapında bazı başarılar elde eder. Truva kazılarını yapabilmek için, çeşitli yatırımlarla ve 20 yıl boyunca çok çalışarak zengin olur.

EN Although the Trojan War is one of the most important wars throughout the history, the archaeological story of the Trojan Ruins is written with rumors and unproven results. Moreover, there are two very interesting names associated with this world famous archaeological site; renowned as the discoverer and plunderer of Troy, Heinrich Schliemann and Homeros the writer of the epic,

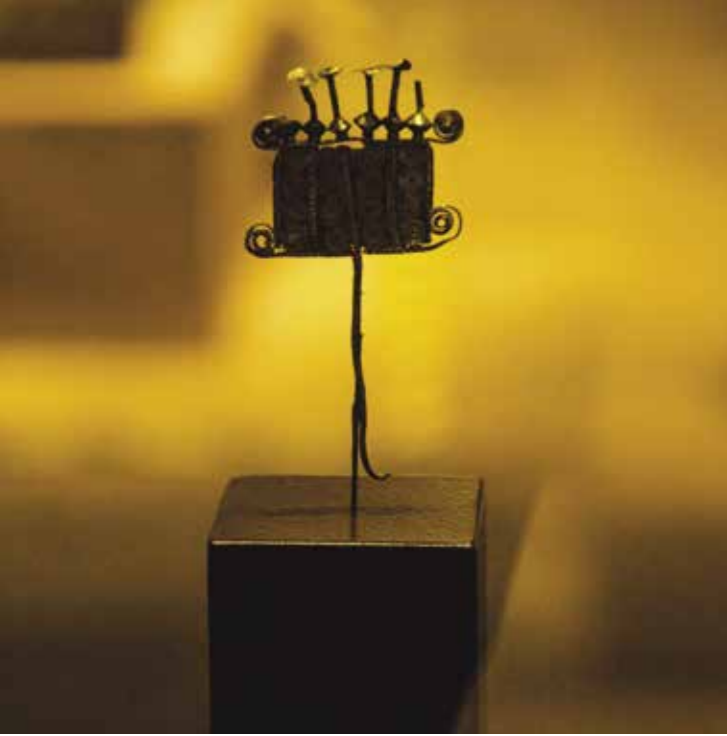
Myth or history?

Homer, the poet of İzmir (Smyrna), lived 400 years after the Trojan War and he focuses on not a known place and specific time but the events related to human nature (jealousy, passion, intrigue, etc.). Well-known geographer Strabon writes at great length about his suspicions on that is the place of Homer's Iliad, who had changed over the centuries and had become a legendary, Troy or not?

A childhood dream: Troy

Now, let's get to know the famous archeology enthusiast Schliemann. Lived between 1822-1890 in a small town in Germany, Schliemann's priest father presents a child book with the picture of Troy in flames on its cover. This book is the Iliad of the famous Homer. This is a turning point in Schliemann's life. Henceforth, he begins to read all the books about Troy. From his young age, he learns about the Trojan War and especially the treasure of the famous King Priam, learning languages close to eight. His want is to find Troy and have the treasure. The amateur archaeologist travels to Greece before Troy and works on many excavations and he achieves some success on his own, even though he is not an academican. To be able to do Troy excavations, he gets rich by various investments and hard work for 20 years.

62
63

İhtiras ve hazine

Araştırmalarında, 1795 yılında Fransız arkeologların Çanakkale Boğazı yakınlarında Pınarbaşı'nda kazılar yapmalarına rağmen hiçbir sonuç elde edememiş olduklarını öğrenir. O sırada Franz Calvert isimli bir arkeoloji meraklısı Amerikan diplomat, Hisarlık Tepesi civarında araştırmalar yapmış ve hatta oralarda arazi satın almıştır. 1870 Nisan'ında Calvert'in yardımıyla ve biriktirdiği servetiyle Troya'da kazılara başlar. Hiçbir arkeolojik eğitimi olmaması ve bilimsel eksiklikleri Schliemann'ın kazılarda büyük hatalar yapmasına neden olur. Bunun asıl nedeni yine ihtirası ve Priam'ın hazinelerini bulmaya verdiği önceliklidir. Hazinesinin en alt katmanda olduğunu zannederek yanılır ve Haziran 1873'te Truva Savaşı'nın tarihi olan M.Ö. 1200 yılları yerine, M.Ö. 3000 yıllarına ait olan kentin hazinelerini bulmuş olur. Amatör arkeolog, "Schliemann Yarması" olarak adlandırılan, 40 metre genişliğinde 17 metre derinliğinde bir çukur açarak, hazineden de önemli arkeolojik buluntuları ve bir çok arkeolojik katmanı tahrip eder. 1873 yılı mayıs ayı sonlarında Hisarlık Tepesi'ndeki en eski ikinci yerleşim katmanına ait iki sur duvarı arasında, 8.831 parçadan oluşan büyük bir hazine bulur. Hazinede, 8.700 boncuk altın, filigran sarkaçlı iki diadem, kolyeler ve bileziklerin dışında bir alınlık, 56 küpe, altın ya da gümüşten yapılmış çeşitli kap ve çanaklar vardır.

Kazanılmayan itibar

1873 yılının mayıs ayında Schliemann, birçok eseri tahrib ettiği kazılardan birinde, 10 metrelik bir derinliği kazdığı anda parıldayan objeler görür, hemen işçilerine izin verir ve Yunanlı karısı Sofia ile birlikte hazineyi çıkarır. Troya'nın 2. dönemine (M.Ö. 3 bin) ait olduğu düşünülen hazine parçalarını karısının şalının içinde Yunanistan'ın başkenti Atina'ya kaçıtır. Bazı kaynaklar, bu sırada eşinin

Ambition and treasure

In his researches, he learns that in 1795 French archaeologists were unable to obtain any results even though they excavated in Pınarbaşı near the Dardanelles. At that time Franz Calvert, an archaeology enthusiast American diplomat, made researches around Hisarlık Hill and even he bought land there. In April 1870, with the help of Calvert and the wealth he earned, he began to dig in Troy. Indeed he did not attend any any archaeological education so that his scientific deficiencies causes Schliemann to make major mistakes in excavations. The real reason for this is his ambition and the priority he gave to finding the treasures of Priam. He mistakenly supposes that the treasure is at the lowest level. In June 1873, He finds the treasures of a city of 3000 years B.C. instead of 1200 years BC, the date of the Battle of Troy.. The amateur archaeologist destroys important archeological findings from the treasure and many archaeological layers by opening a 40 meter wide 17 meter deep pit called "Schliemann's Trench". In late May 1873, between two fortified walls belonging to the second oldest settlement layer in Hisarlık Hill, he finds a large treasure of 8,831 pieces. In the treasure, there are 8.700 gold beads, two diadems with four filigree pendulums, 4 earrings, a pediment other than the necklaces and bracelets 56 earrings, various cups and bowls made of gold or silver.

Reputation that not acquired on no account

In May of 1873 Schliemann sees objects shining when he dug a depth of 10 meters in one of excavations he destroyed many pieces of artifacts, immediately allows his workers and takes the treasure with his Greek wife, Sofia. He smuggles the parts of the treasury belonging to Troy's 2nd period (3,000 BC) to Athens, the capital city of Greece, in the shawl of his wife. Some sources say that while the spouse is not at the archaeological site, but Sofia Schliemann has some pictures of some parts wearing on her neck. Schliemann gets his way; there is another thing that is much more difficult to achieve; "to be respected in

64
65

arkeoloğun yanında bulunmadığından bahsetse de Sofia Schliemann'ın bazı parçaları boynuna takarak çektiği fotoğraflar bulunuyor. Schliemann aradığını bulmuştur. Ancak ulaşmak istediği çok daha zor bir şeydir; arkeoloji eğitimi olmasa da arkeoloji dünyasında saygın olmak istemektedir. Hiçbir arkeoloji enstitüsü onun keşfini kabul etmez. Öncelikle kazılar bilimsel bir şekilde yapılmamıştır. Her ne kadar, Schliemann büyük bir titizlikle her parçayı belgelemiş olsa da hiçbir müze ne hazineyi ne de diğer kap kacak gibi buluntuları sergilemek istemez. 1882 yılına kadar mücadelesini devam ettiren Schliemann, genç mimar-arkeolog Dörpfeld'i işe alır. Onun sayesinde arkeolojinin hazine aramanın dışında bir bilim olduğunu öğrenir. Bilim adamları her söylediğinden şüphe ederler, hatta onunla alay ederler.

Savaşın geriye kalan

Bu tarihten sonra vatandaşı olduğu Almanya'ya bulduklarını hediye eder. Berlin Müzesi'ne kabul edildikten sonra I. Dünya Savaşı başlar. Hazine, savaşın sonraki on yıl boyunca bu müzede sergilenir. Ancak, II. Dünya Savaşı'nda hazinenin kaderi değişir. Savaş sırasında zarar görmemesi için saklanır. Savaşın sonunda Ruslar'ın eline geçmemesi için müzelerdeki bütün eserler güvenli bir yere taşınır. Ancak sadık bir Nazi olan General Unversagt'ın Berlin'de kaldığı kulede hala üç kasa vardır. Hatta geceleri bu kasaların üzerinde uyuduğu rivayet edilir. General, Berlin alevler içindeyken bile kasaların yanında kalır ve kentin son Alman vatandaşı olur. Berlin Ruslar'ın eline geçtiğinde Unversagt kasaların zarar görmemesi için Rus generale yalvarır. Ruslar, Alman generale kasaların emniyette olacağına dair söz verirler. Ancak kısa bir süre sonra kasalar yok olur. Tam 40 yıl sonra, 1987 yılında, Puşkin Müzesi küratörü kasaların 'tesadüfen' bulunduğunu dünyaya bildirir.

the world of archeology" although he did not get archeology education. No archaeological institute accepts his discovery. First of all, the excavations were not done in a scientific way. Although Schliemann has documented every piece with great care, no museum would like to exhibit the finds, continuing his struggle until 1882, Schliemann recruits the young architect-archaeologist Dörpfeld. He learns by help of him that archeology is a science apart from searching for treasure. Scientists always doubt whatever he says, and even make fun of him.

Remainings after war

After that date he grants whatever he found to his country, Germany. After being admitted to the Berlin Museum, World War I begins. The treasure is exhibited in this museum for the next ten years from the war. However, the fate of the treasure changes in World War II. It is stored so that it is not damaged during the war. At the end of the war, all the works in the museum are moved to a safe place so that the Russians can not take them. However, there are still three cases in the tower where General Unversagt, a loyal Nazi, stayed in Berlin. It is rumored that even the nights he sleeps on these casings. The General stays near the casings even Berlin in the flames, and becomes the last German citizen in the city. When Berlin was captured by the Russians, the Unversagt begs the Russian general not to damage the casings. The Russians promise the German general that they will be in safe. However, after a short time, the cages disappear. Just 40 years later, in 1987, the curator of the Pushkin Museum informed the world that the casings were found 'by chance'.

Dünyaya dağılmış miras

Homeros'un Truva Savaşı'nı anlattığı İlyada Destanı'na konu olan, Truvalı Helen'in Hazineleri olarak da bilinen ve Schliemann'ın bir kısmını kaçırdığı Kral Priamos Hazineleri'nin çoğu 1993 yılından itibaren Moskova'daki Puşkin Müzesi'nde sergilenmeye başlandı. 11 parça altın, ABD'deki Pennsylvania Müzesi'nde, Almanya'daki Schmuckmuseum Pforzeim'da, çift kulplu bir gümüş kupa British Museum'da, diğer bazı parçalar da Saint Petersburg Hermitage Müzesi ile New York'taki Metropolitan Sanat Müzesi'nde sergileniyor. Türkiye, hazineyi Rusya'dan geri istemesine karşın talep reddedilir. Ancak 2012 yılında, tam 140 yıl sonra, 4500 yıl öncesine ait 24 altın parça, ABD'deki Penn Müzesi ile işbirliği sonucu Türkiye'ye iade edilir ve Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ndeki yerini alır.

Ait olduğu yerde

Türkiye'ye gelen takıların içinde küpe, broş, diadem (taç), bilezik, pendant, kolye ve yüzük gibi süs objeleri var. Altın taçlar o dönemde genelde erkeklere ödül olarak verilir, öldükten sonra da mezarına bırakılmış. Tarihin ilk güzellik yarışmasının Troya'da yapıldığı göz önüne alınırsa, eserlerdeki işlemlere verimlilik, güç, güzellik, iyilik ve korunma gibi amaçlar yüklenmiş olabilir. Altın saç bandı ise çoğunlukla üst sınıf kadınlar tarafından kullanılmış. Troya örenyerinin eski kazı başkanı Alman arkeolog Prof. Manfred Koffman, eserleri geri getirme hayaliyle, ören yerine yakın bir yerde müze açma fikrini ortaya atmış ancak gerçekleştirildiğini görmeye ömrü yetmemiştir. Uzun süredir çalışmaları süren ve Çanakkale'nin Tevfikiye köyünde açılması beklenen Troya Müzesi gün sayıyor.

Heritage scattered around the world

Most of the King Priamos Treasures, the main subject of the Iliad Legend of Homer about the Trojan War and also known as the Treasures of Hellen of Troy and some part of which is abducted by Schliemann, begins to be exhibited in the Pushkin Museum in Moscow from the year 1993. 11 pieces of golds are being exhibited at the Pennsylvania Museum in the USA and at Schmuckmuseum Pforzeim in Germany; a double-handled silver mug at the British Museum, and some other parts at the Metropolitan Museum of Art in New York and also at the Saint Petersburg Hermitage Museum. Despite the request to reclaim the treasures from Russia, Turkey is rejected. However, in 2012, exactly 140 years later, 24 gold piece of dating 4500 years ago, in cooperation with the US Penn Museum, the treasure returns to Turkey and takes its place at the Ankara Anatolian Civilizations Museum.

In situ

There are ornamental objects such as, earrings, brooch, diadem (crown), bracelet, pendant, rings and necklaces in the jewelry returned to Turkey. Gold crowns were usually awarded to men at that time, and they were left in the grave after they were died. Considering that the first beauty contest in history was made in Troy, the embroideries in the artifacts may have been made with purposes such as efficiency, power, beauty, goodness and protection. The golden hair band is mostly used by upper class women. The former archaeologist of the ancient city of Troy Manfred Koffman proposed the idea of opening a museum near the site of the ruins with the imagination of bringing back the works, but he couldn't see that it was done. The Troy Museum, which is expected to open in the village of Tevfikiye in Çanakkale City, counts days that have been long-running.

BURSA'NIN ZANAATKÂRLARI TEKNOLOJİYE YENİLMİYOR

*Craftsmen in Bursa keep up with
the technology*

SELİN AKGÜN

68
69

TR Bursa hem Osmanlı'nın ilk zamanlarında başkent olması hem de İpek Yolu üzerinde bulunmasından ötürü ekonomik ve kültürel açıdan çok özel bir konuma sahip. Bursa'nın merkezi konumu, farklı el sanatlarının gelişmesine yön veren en önemli etkenlerden biri... Geçmişte el tezgâhlarında ipek kumaşlar, ipek halı, kilim, çuval ve heybeler dokunuyordu. Günümüzde ise bu dokumalar fabrikalarda veya büyük atölyelerde yapılıyor. Bursa'da ipek böcekçiliğinin yaygın olması ipekçiliği geliştirdi. Böylece Bursa ipekli dokumaların merkezi oldu. Bursa'da dokumacılık dışında saraçlık, bıçakçılık, süpürgecilik, köfünçülük, çarıkçılık, dokumacılık ve semercilik gibi farklı zanaat dalları da aktif bir şekilde devam ettiriliyor.

Durhasan Köyü köfünçülüğü yaşıyor

Köfün; kestane ağacından yapılan, boyutlarına göre kullanım alanları da değişebilen bir çeşit sepet. Bu zanaat dalı iş gücü ve ekonomik yetersizlikten dolayı kaybolmak üzere... Köfünün boyutlarına göre kullanım alanları da değişiyor. Büyük boy köfün; kavun ve karpuz taşımada, orta boy köfün; elma ve portakal taşımada, küçük boy köfün ile ise çilek ve zeytin taşımada kullanılıyor. Köfün yapımında kestane ve fındık ağaçlarından yararlanılıyor. Öncelikle sepetin yapımında kullanılacak parçalar, tezgâhta sıyrığı ve ortak ile inceltiliyor. İnceltilmiş ve örülmeye hazır olan ağaçlara 'yarma' adı veriliyor. Örme işleminde köfünün dip ve ağız kısmında kullanılan ağaç parçaları kalınlık ve ebat olarak

EN Bursa has a very special position both economically and culturally due to its being on the Silk Road as well as being the capital city in the early years of Ottoman Empire. The central position of Bursa is one of the most important factors that guide the development of different handicrafts ... In the past, silk fabrics, silk carpets, rugs, sacks and carpetbags were woven on hand looms. Today, these wovens are made in factories or large workshops. In Bursa, becoming widespread of silk farming made silk industry develop. Thus, Bursa became the center of silk fabrics. Apart from weaving in Bursa, different kinds of craft branches such as saddlery, cutlery, broom making, basketery, rawhide sandal making, weaving and saddlery are also actively continued.

Basketery lives in Durhasan village

The Kofun is a kind of basket made of chestnut trees and can be used in variable fields depending on the size of the basket. This craft is about to be lost due to economic inadequacy and shrinkage in labour. Large size kofun are used to carry melon and watermelon, medium-size kofun are used to carry apples and oranges and small-size kofun is used to carry strawberries and olives. Chestnut and hazelnut trees are used in manufacturing Kofun. First of all, the pieces to be used in manufacturing the basket are thinned with stripper in the workbench. Trees that are thinned and ready to weave are called 'yarma (split)'. The

farklılık gösteriyor. Köfünleri ölçmek ve boyutları arasındaki farklılıkları ortadan kaldırmak için 50-70-80 cm'lik sopalar ölçü için kullanılıyor. Bu zanaat dalı, Bursa'nın dağ ilçelerinden Büyükorhan'da bulunan Durhasan Köyü'nde yaşıyor. Bir zamanlar Durhasan Köyü'nde tüm erkekler sepetçilik yaparmış. Hatta sepet örmesini bilmeyen erkekler kız verilmezmiş. Plastiğin hayatımıza girmesiyle bu sepetler doğal ve sağlıklı olmasına rağmen maalesef hayatımızdan çıkmış. Durhasan Köyü'nde tüm zorluklara rağmen köfünçülüğü devam ettiren en köklü zanaat-karımızın ise Mustafa Bayındır.

Saraç ustaları ilçe ve köylerde alıcı bulabiliyor

Tarihi, milattan önceye uzanan saraçlık mesleği, Bursa'da az sayıda usta tarafından yaşatılmaya çalışılıyor. Ancak teknolojinin gelişmesi, motorlu taşıtların artması ile birlikte koşum atına ve yük atına gereksinim her geçen gün azalıyor. Bursa'da saraçlar, ürünlerine ilçe ve köylerde alıcı bulabiliyor. Kentin en eski çarşılarından Kayhan'da, 30 metrekairelik atölyesinde baba mesleğini 42 yıldır icra eden Mehmet Muş, daha çok at ve fayton takımları, gem, kırbaç, tasma, keçe, başlık, terbiye, kol kayışı, hamut, eyer ve süs eşyaları yapıyor. Muş, bu zanaat dalı hakkında şu yorumda bulunuyor: "Bursa'nın merkez, ilçe ve kırsal yerleşim alanlarında bundan 30 sene öncesinde yüzlerce kişi saraçlık mesleğiyle uğraşırdı ancak artık at ve fayton kullanımının hemen bitmesiyle bu sayı, merkez Osmangazi ilçesinde 2 kişiye kadar düştü. Türkiye'de önümüzdeki 10 yıl içinde bu mesleğin biteceğini kesin gözle bakıyorum."

wood parts used in the bottom and mouth part of the Kofun vary in thickness and size. Measuring sticks of 50-70-80 cm are used to measure and remove the differences between the dimensions. This craft is being held in Durhasan Village in County of Büyükorhan, one of the mountainous regions in Bursa. Once, in Durhasan Village, all men made baskets. Young men who did not know how to make basket were not given a girl in marriage. These baskets are natural and healthy, but unfortunately they almost came out of our lives. Despite all the difficulties, Mustafa Bayındır continues this craft in the Village of Durhasan.

Saddlery masters can find buyers in towns and villages

The saddlery craft that has its origins back to B.C., is being tried to survive in Bursa by a small number of masters. However, with the development of technology and with the increase of motor vehicles, the need for working horse and pack horse is decreasing day by day. In Bursa, saddlers can find buyers in towns and villages. Mehmet Muş, who has been working in Kayhan, one of the oldest bazaars of the city, for 42 years in his 30 square meter workshop, has been making mainly horse and coach horse sets, curbs, whip, leash, pad, bridle, rein, saddle and ornaments. Muş comments on this craft: "Hundreds of people had been involved in saddlery business 30 years ago in the central, district and rural settlements of Bursa, but now the number of use of horse and phaeton has fallen to 2 in the central county of Osmangazi. I think this occupation will end within the next 10 years in Turkey."

Dönem dizileri bıçak ve kılıç satışını artırdı

1880'li yıllarda Balkanlar'dan Bursa'ya göç eden ustalar tarafından taşınan el yapımı bıçakçılık mesleği, ustalarının sayısı azalsa da yaşatılmaya çalışılıyor. El işçiliği ile yapılan 160'ün üzerinde bıçak çeşidi olduğu biliniyor. Bel bıçağı, et bıçağı, kıyma bıçağı, kaymak bıçağı, pastırma bıçağı, börek bıçağı, bekçi bıçağı ve kasap bıçağı bunlardan yalnızca birkaçı... Bursa bıçakçılığı içinde Arnavut çakısının da ayrı bir yeri var. Bu çakıların sap kısmı boynuzdan yapılıyor. Genelde koç-boynuzu kullanılıyor. Ataları Kosova'dan göç eden ve merkez Osmangazi ilçesindeki imalathanesinde bıçak üretimi, tamir ve bakımıyla uğraşan 54 yaşındaki Mithat Şakir, mesleğe 19 yaşında çırak olarak başlayan zanaatkarlardan biri... Şakir, 100 metrekairelik imalathanesinde, 37 yıldır el yapımı bıçakçılıkla uğraşiyor. Bursa bıçaklarının; hammaddesinin sağlamlığı, çeliğe verilen su miktarı ve bunu işleyen ustaların mahareti sayesinde klasik ürünlerden çok daha dayanıklı ve güçlü olduğunu ifade eden Şakir, kentte geleneksel yöntemle mesleği sürdüren 15-20 usta kaldığına değiniyor. Bursalı bıçak ustalarından Fikri Tüfek de Osmanlı'dan bugüne kadar 3 nesildir bıçak imalatıyla uğraştıklarını belirtiyor. Büyük dedesinin Makedonya'nın başkenti Üsküp'ten Bursa'ya göç ettiğini aktaran Tüfek, "Aslen Arnavut'uz. Dedem Üzeyir usta, Osmanlı ordusunda silah tamircisi ve bıçakçıymış. Ustasından aldığı eğitimle bıçak imalatında ustalığını tescillemiş ve Bursa'nın en eski ve meşhur bıçak firmasını kurarak seri üretime başlamış. Bıçakçılık, Üzeyir Usta'dan babam Baki Tüfek'e, ondan da bana geçiyor. Şu an Türk Cumhuriyetlerinden Afrika'ya ve tüm Avrupa'ya Bursa bıçaklarını ihraç etmenin gururunu yaşıyoruz. Son dönemlerde dönem dizileriyle birlikte bıçak dışında kama, hançer ve kılıç satışlarımız da arttı." diyor.

Period tv-series boosts the sales of knives and swords

Handmade cutlery occupation carried out by masters who migrated from the Balkans to Bursa in the 1880s is trying to survive even if the number of masters decreases. It is known that there are over 160 knife types made by hand work. Pocket knife, carving knife, mince knife, cream knife, pastrami knife, pie knife, watcher knife and butcher knife are just a few of them ... The Albanian knife in the Bursa cutlery craft has a distinct place. The stems of these jack knives are made from the horn. Generally the ram horn is used. Mithat Şakir, a 54-year-old man whose ancestries migrated from Kosovo, working in the manufacture, repair and maintenance of knives in Osmangazi, is one of the craftsmen who started his career as an apprentice at the age of 19. He has been working in handmade knives for 37 years in his 100 square meters workshop. Expressing that the quality of the Bursa knives are much stronger than the common products because of the raw materials, the amount of water used and the craftsmanship of the master; Şakir mentions that there are 15-20 masters in the city who continue their profession with traditional methods. Fikri Tüfek, who is one of the Bursa Knife masters, states that they have been working with the production of knives from the times of Ottoman Empire for 3 generations. Mentioning that his grandfather migrated from Skopje, the capital of Macedonia, Tüfek adds "We are Albanians originally. My grandfather Üzeyir worked in the Ottoman Army as armor repairer and cutler. With the training he received from his master, he registered his mastery in knife manufacturing and started serial production by establishing the oldest and famous cutlery company of Bursa. The knife craft is a legacy from my

Bursa'nın son semer ustaları

Semerin kullanım alanlarının daralması semere olan ihtiyacı da azaltıyor. Semer yapılırken kullanılan malzemeler ise ilçelerden temin ediliyor. Semerin ahşap kısmında kullanılan gürgen ağacı dağ köylerinden, tabaklanmış keçi derisi ise Balıkesir'den getiriliyor. Keçi derisini doldurmak için kullanılan sazlar, Bursa'nın merkezine yakın göllerden toplanıyor. Semer yapılmaya başlanırken önce kasnak adı verilen gürgen ağacından yapılıyor. Kasnak, yay şeklinde iki parçanın bir araya getirilmesiyle oluşturuluyor. Kasnağın üzerine içi saz ile doldurulmuş keçi derisi monte ediliyor. Keçi derisinin üzeri keçe ile kaplanıyor. Semerin ön ve arka kısmını da belirtiyor. Renkli ponponlar sadece binek semerlerine takılıyor, yük taşımak için yapılan semerlere ponpon takılmıyor. Bursa'daki Aralık Han'da semercilik mesleğini sürdüren Kemal Yarıtkan, bu zanaat dalına 73 yılını vermiş. 85 yaşındaki Kemal Usta, ağaç iskeletleri keçeyle süsleyip deri ile kapladıktan sonra aralarına kamış koyarak semer haline getiriyor. Daha sonra eline çuvaldızı alan Kemal Usta renkli iplerle semerleri ilmik ilmik işleyerek süslüyor. Kemal Usta, gelişen teknolojiye inat mesleğini sürdürerek yaptığı semerleri, Uludağ'daki köylerde eşeği ulaşım ve yük taşıma aracı olarak kullanan vatandaşlara satıyor. Semercilik mesleğinin babasından miras kaldığını söyleyen Kemal Yarıtkan, "Yeni yetişen çırak olmadığı için maalesef mesleği devam ettiremiyoruz. Alışverişimiz ise köylü ve dağlılarla. Bu sayede evimizi geçindiriyoruz." diyor. Bursa'nın Mustafakemalpaşa ilçesinin son semercisi de teknolojiye direniyor. Bu zanaat dalı Sinsansarıncı Köyü'nde 80 yaşındaki Duralı Arslan tarafından yaşatılmaya çalışılıyor. Duralı Arslan, gelişen teknolojiye rağmen mesleğini yaşatmaya çalışıyor. Unutulmaya yüz tutan semercilik mesleğini 1955 yılından bu yana aralıksız sürdürmeye çalışan

grandfather Üzeyir and his son and my father to me. We are now proud of exporting Bursa knives to Turkish Republics, Africa and all over Europe. In recent times, we have also sold wedges, daggers and swords in addition to knives, in relation to an increase in the number of period Tv-series."

Last saddlers in Bursa

Narrowing usage areas also causes reduce in the need to the saddle. The materials used in the production of the saddle are provided from the districts. The hornbeam tree used in the wooden part of the saddle is brought from the mountain villages and the tanned goat skin is brought from Balıkesir. The reeds used to fill the goat's skin are collected from the lakes close to the city center of Bursa. The saddle is made from the hornbeam tree, which is called the pulley, at the beginning. The pulley is formed by combining two parts in the shape of an arc. A goat skin filled with reed is mounted on this pulley. The goat's skin is covered with felt. It also indicates the front and back of the saddle. Colored pompoms are only attached to the riding saddles, pompoms are not attached to the pack saddles made for cargo transportation. Kemal Yarıtkan who sustained the saddlery in Aralık Han in Bursa gave 73 years to this craft. Kemal Usta, who is 85 years old, decorates the wooden skeletons with leather and covers them with leather, then puts reeds in them and turns them into saddles. Later, Kemal Usta takes the packing needle and adorns the saddles colourfully with pack threads. While continuing his profession against advancing technology, Kemal Usta sells the saddles to the citizens who use it as a means of transportation and load transportation in the villages around Uludağ. Kemal Yarıtkan, who says that he is inherited this profession from his father, tells "Unfortunately, we can not continue our profession because

Durali Arslan, deve semeri yaparak başladığı mesleğini çok seviyor. Uzun yıllar deve semeri yaptığını, ancak deveçiliğin bitmesiyle birlikte beygir ve eşek semeri yapmaya başladığını ifade eden Arslan, "Taşımacılık işi teknolojiyle birlikte motorlu araçlarla yapılmaya başladı. O günden itibaren semercilik mesleğine ilgi azaldı. Şimdi yaptığım semerleri, meraklıları süs eşyası olarak satın alıyor." açıklamasında bulunuyor.

Plastik süpürgeler, el süpürgelerinin tahtını sarstı

Bursa'nın Yenişehir ilçesine bağlı Orhaniye Köyü'nün 120 yıldır ata mesleği olan süpürgecilik, 6 yıl öncesine kadar her ailenin geçim kaynağıydı. Oysa bugün Orhaniye Köyü'nde sadece 3 süpürge ustası kaldı. 45 yıllık süpürge ustası Nihat Türkmen, baba mesleğini devam ettirmek için 2 çocuğunu da süpürge imalatı yaparak büyüttüğünü belirtiyor. Süpürge otlarının ekilmesi, toplanması, kabuklarının soyulması ve kurutulması gibi uzun süren işlemlerin ardından günde 20 tane süpürge yapabildiğini söyleyen Türkmen, "Eskiden yaptığımız süpürgeler hemen alıcı bulurdu. Ancak artık plastik süpürgeler ve fırçalar çıkınca bizim el emeğimiz geri planda kaldı." yorumunda bulunuyor. Bursa'nın en işlek caddelerinden birinde, iki metre karelik dükkanında 38 yıldır el süpürgesi yapan Yüksel Başak, bu zanaatı yaşatmak için canla başla çalışıyor. Günde ortalama 10 süpürge yapabilen Başak, bir süpürge için ortalama 7 ay kullanıldığını dile getiriyor.

Tongurdaklı kaşığa Keles ilçesi sahip çıkıyor

Bursa'da oyun kaşığı olarak kullanılan tongurdaklı kaşıklar, meşe ağacının odunu ile yapılıyor. Kaşık oyunlarının oynandığı Keles Orhaneli, Harmanlık ve Büyükorhan bölgesinde hemen her evde tongurdaklı kaşık bulunuyor. Adını sap kısmında bulunan zincir görünümündeki kısımdan alan oyun kaşığı, Bursa'nın Keles ilçesindeki zanaatkarlar tarafından üretiliyor.

there is no new apprentice and our commerce is with villagers and mountainers. Web ring up our family in this way." The last saddler of Mustafa Kemalpaşa County of Bursa is resisting to technology. Durali Arslan is trying to keep alive his profession in spite of the developing technology. Durali Arslan who has been keeping the saddlery profession that began to be forgotten since 1955, loves his profession which he started first making camel saddle. Saying that he made camel saddle very long time and he started to make horse and donkey saddles because the camel transportation finished. He also expresses "Transportation started to be done with motor vehicles with technological advancement and so the interest in saddlery profession has decreased. People now are buying my saddles to use them as decorative items."

Plastic sweepers are about to supersede the brooms

As an ancestral occupation of 120 years in Bursa's Orhaniye Village, broom making has been a livelihood for every family up to 6 years ago. Today, there are only 3 broom makers left in Orhaniye Village. Nihat Türkmen, a 45 year old broom master, says that he brought up his two children by broom making. After the long processes such as sowing, gathering, peeling and drying of heathers; he can make 20 brooms in a day, he says. Also Türkmen adds that "The brooms we used to make were bought immediately. However, now the plastic sweepers and brushes push our occupation into the background." In one of the busiest streets of Bursa, Yüksel Başak, who has been making broom for 38 years in a two-square-meter shop, is trying to sustain this craft. Başak, who can make an average of 10 brooms per day, says that a broom is used for an average of 7 months.

Çarıklık risk altında

Anadolu insanının tarlada, bahçede giydiği çarık, kullanım alanının daralmasıyla günümüzde artık halk oyunlarında ve evlerin şark köşelerinde bir süs eşyası olarak kullanılıyor. Bursa merkezde çarıkçılık mesleği ile uğraşan çok az çarık ustası kaldı. Çarık yapımında şaplı manda derisi kullanılıyor. Deriler, tabakhane'den elde ediliyor. Derinin kalınlığı çarığın kullanım alanına göre değişiyor. Tarlada kullanılacaksa kalın deri, halk oyunlarında kullanılacaksa ince deri tercih ediliyor. Manda derisi öncelikle boy boy kesiliyor. Çarıkçılıkta bu kesme işine davlum deniliyor. Kadınlar için 15 cm eninde, erkekler için ise 16.5 cm eninde çift çift boylar kesiliyor. Ortaya çıkan dikdörtgen şeklindeki deriler keskinle burun kısmı delinerek ince sırımla dikiliyor. Çarığın dili olan parçası sonradan ilave ediliyor. Bu kısma takılan boncuk ise süs amacıyla konuluyor. Daha sonra çarığın yan tarafları bir dar, bir geniş alarak kesiliyor. Bu deliklerden sıırım geçiriliyor. Sırım geçirildikten sonra gürgen veya meşeden yapılmış ahşap kalıplara çarıklar giydiriliyor. Kalıbın şeklini alan çarıklar kurumaya bırakılıyor.

Yenikaraağaç Köyü çorapçı köy olarak anılıyor

Bursa'nın Karacabey ilçesine bağlı Yenikaraağaç Köyü, 'çorapçı köy' olarak tanınıyor ve ördükleri Drama çorabı ile ismini duyuruyor. Atalarından öğrendikleri geleneği yıllardır yaşatarak kıraathanede çorap örmeye devam eden 50-75 yaş arasındaki erkekler, makineleşme nedeniyle ürünlerinin eskisi kadar ilgi görmemesinden yakınıyor.

People of Keles own the wooden spoon with tongurdak

Wooden spoons with tongurdak are used in folk dances in Bursa and are made of oak tree. In almost every house in Keles, Harmanlık, Büyükorhan and Orhaneli, you can find wooden spoons with tongurdak, where folkloric spoon games are played. The game spoon, which takes its name from the wooden ring at the end of the handle, is produced by craftsmen in the Keles county of Bursa.

Rawhide sandal craft faces the risk of vanishing

Because of considerably narrowed usage area, the rawhide sandals that Anatolian people wear them on the field or in the garden, are now used in folk dances and as an ornamental material in the oriental corner of houses. In Bursa, there are very few handmade masters who are dealing with the rawhide sandal craft. Alumed water buffalo leather is used in making rawhide sandal. Leathers are obtained from the tanyard. The thickness of the leather varies according to the area of use of the product. Thick leather is preferred if used in the field, and thin leather is preferred if used in folk dances. The water buffalo leather is cut in different sizes, first. This cutting is called "davlum (cutting the leather)" in rawhide sandal craft. The leather couples of 15 cm width for women and 16.5 cm width for men are cut. Holes are made with chisel in the nose part of the resulting rectangular shaped leather and stitched with thin thong. The tongue of the rawhide sandal is added later. The beads attached to this part are put for ornamental purposes. Later, the sides of the sandal are cut in a series of narrow and wide. From the holes are passed the thong. And later, the prepared leathers are put on wooden shoe molds made of hornbeam or oak tree. The rawhide sandals are left to dry to take the shape of the mold.

Yenikaraağaç village wins fame with its knitted socks

Yenikaraağaç Village, which is bound to Karacabey county of Bursa, is known as a 'hosiery village' and is famous for a special knitted socks named "Drama sock". 50-75 years old men who keep the tradition complain that their handmade products don't draw interest due to mechanization.

HAYALLER ÜLKESİNDE BİR GEZGİN

*A voyager in the land of
imagination*

ŞEHBENDERZÂDE FİLİBELİ AHMET HİLMİ

by SERHAT AZİZ

TR Ahmet Hilmi 1862 yılında Filibe'de (günümüzde Bulgaristan'ın Plovdiv şehrinde) dünyaya gelir. Filibe, Osmanlı Rumeli'sinin en önemli ticaret merkezlerinden birisidir. Şehirde Müslüman, Ortodoks, Katolik, Ermeni ve Yahudi Cemaati beraber yaşamaktadır. 19. yüzyıl Filibe'sinde birçok kitapçı, beş dilde yayın yapan matbaa; 1874 tarihli Edirne Vilayeti Salnamesine (yıllık) göre de yirmi dört cami, dokuz mescit, on üç kilise, bir sinagog ile on iki hamam, 1770 dükkân ve 161 ambar bulunmaktadır. Bu rakamlar, Ahmet Hilmi'nin oldukça renkli ve kozmopolit bir şehirde büyüdüğünü göstermektedir. Babası Süleyman Bey şehbender (konsolos) olarak çalışmaktadır. Babasının konumuna bakılırsa, Ahmet Hilmi Bey'in, itibarlı, nispeten gelir durumu yüksek ve kibar bir ailede büyüdüğü söylenebilir. Filibe'den çıkış 93 Harbi ile başlar. Rus ordusunun yaklaşmasıyla binlerce Müslüman gibi aile de şehri terk etmek zorunda kalır. İlk resmi görevine yirmi altı yaşında Sirkeci iskelesi postanesinde başlar; Beyrut Vilayeti Telgraf ve Posta Merkezi Posta Müdürlüğü'ne tayin edilir. Burada kendisini hayatı boyunca etkileyecek bir olay meydana gelir; yapılan bir denetimde 140 bin kuruş zimmetine geçirdiği gerekçesiyle görevden azledilir; mahkemede suçlu bulunur ve memuriyetten ihraç edilir. Sonrasında Mısır'a gider. Beyrut'ta iken tasavvufu tanışmıştır; Arüsiyye tarikatına intisap eder. Mısır, Jön Türklerin siyasi merkezlerinden birisidir ve propaganda yapmak, Jön Türklük hislerini tatmin etmek için uygun bir zemindir. II. Meşru-

EN Ahmet Hilmi comes to the world in 1862 in Filibe (now in Plovdiv, Bulgaria). Filibe is one of the most important trade centers in the Ottoman Rumelia. Muslim, Orthodox, Catholic, Armenian and Jewish communities live together in the city. In the Filibe of 19th Century, there are many bookstores, printing houses making publications in five languages; according to a 1874 almanac of Edirne Province, there are twenty-four mosques, nine small-mosques, thirteen churches, one synagogue and twelve hammams, 1770 shops and 161 warehouses. These figures show that Ahmet Hilmi grew up in a very colorful and cosmopolitan city. His father Süleyman is a consular. When his father's position is considered, it can be said that Ahmet Hilmi Bey grew up in a reputable, cultured and relatively high-income family. The departure from Filibe starts due to 93 War (1877-1878 Ottoman-Russian War). With the approach of the Russian army, thousands of Muslims have to leave the city as well. He starts his first official duty at twenty-six-year-old in Sirkeci Pier Post Office; after a while he is appointed to Beirut Provincial Telegraph and Post Office. Here, an event that affects itself throughout life comes into play; he is discharged for embezzling 140 thousand cents after supervision; in the court he is found guilty and expelled from the civil service. Then he goes to Egypt. He meets the Islamic Sufism in Beirut; He becomes a member of the Arüsiyya sect. Egypt is one of the political centers of the Young Turks, and is a suitable place to make propaganda and to satisfy the idealist feelings. With the declaration of the Second Constitution, like many others in exile,

tiyet'in ilanı ile sürgündeki pek çokları gibi kahramanımız da İstanbul'a döner. Burada gazetecilik faaliyetlerine girişir. Haftalık yayınlanan "İttihat-ı İslam" ve "Coşkun Kalender" adlı gazeteleri çıkarmaya ve Darülfünun'da ders vermeye başlar. II. Meşrutiyet, görece bir hürriyet ortamı getirir. Darülfünunda verdiği dersler, konferanslar, gazeteci kişiliği, yayınladığı eserler Filibeliyi dönemin göze çarpan mütefekkirlerinden biri haline getirir. İttihat ve Terakki Partisinin otoriterleşmesi ve sansür düşkünlüğü, pek çok entelektüel gibi onun da yönetim ile problemler yaşamasına yol açar. İktidara yönelik eleştirileri sebebiyle Kastamonu'ya sürülür. 1913 yılında Bursa'da vefat eder.

Modernist, İslamcı, hayal-kâr...

Döneminde Osmanlı entelektüel camiasında dört temel fikir tartışılmaktadır. Tartışmaların ortak hedefi Devlet-i Âli'nin dağılmasını önlemek; değişen ve gelişen şartlara uyum sağlamanasını temin etmektir. Osmanlılık, İslamcılık, Garıplık, Türkçülük arasında Ahmet Hilmi Bey modernist İslamcı bir kişi olarak karşımızda durmaktadır. Tanzimat Fermanı ile dillerden düşmeyen bir değişim şarkısı Osmanlı düşünce hayatında hayli renkli bir görünüme sebep olur. Mehmet Akif Bey'in deyimiyle bu "seylu huruşân-ı zaman" Filibeli Ahmet Hilmi'yi de çağdaşları gibi çok farklı türlerde eser vermeye iter. Tiyatro, roman, köşe yazısı gibi yeni dönem edebî türler klasik Osmanlı edebiyatına meydan okumaya başlar. Kahramanımız materyalizme karşı spiritüalizmi savunur. Geleneksel Kelami yaklaşımı felsefeyle aşılama çalısan Ahmet Hilmi Bey İslam'ın ilerlemeye mani olmadığını fakat ilerlemek için İslam'ın günün koşullarına ve değişen toplum yapısına göre yorumlanması gerektiği savunur. O, çağının genel yöntemlerinden farklı olarak maddeciliğe karşı ileri sürdüğü fikirlerini tasavvufu destekler. Felsefi düşüncenin kültürel değerlere uygun hale getirilmesi noktasında Filibeli ayrı bir öneme sahiptir. Baha Tevfik ve Celal Nuri gibi materyalistlerle yoğun bir tartışmaya girer. "Allah'ı İnkâr Mümkün mü? Yahut Huzur-ı Fende Mesâik-i Küfür / Bilim Karşısında İnkârcı Doktrinler" adlı eserini bu amaçla yayımlar.

A'mak-ı Hayal (Hayalin Derinliklerinde)

Ahmet Hilmi'nin hemen bütün fikirleri bu eserde uç verir. Kitap, yazarın hayal dünyasının zenginliğini, tasavvufu ve felsefedeki seviyesini, ifadedeki ustalığını yansıtır. Huzur arayan bir gencin iç dünyasındaki yolculuğunu anlatan bu felsefi roman, yayımlandığında büyük ilgi çekmiş ve hala da çekmektedir. Yoğun guruplaşmaların olduğu Meşrutiyet döneminde onun hiçbir gruba dâhil olmaması dikkat çekicidir. İttihat ve Terakki'ye muhalefet eder, Batılılaşma yaklaşımını eleştirir, medeniyet krizine dışarıdan değil içeriden bir yanıt bulmaya çalışır. Bütün yaşamında idealist, mücadele eden vazgeçmeyen ve yalnız bir adamdır. Bir aile hayatından ve içine dâhil olabileceği bir sosyal çevreden mahrum kalmıştır. Söylenese yeridir; A'mak-ı Hayal yazarı Yeni Türk Edebiyatı'nın en kendine mahsus şahsiyetlerinden birisi, belki de birincisidir.

our hero returns to Istanbul. Here he enters the journalist activities. He publishes weekly newspapers "İttihat-ı İslam – Islamic Unity" and "Coskun Kalender – Enthusiastic deboner" and gives lectures in Dar'ul funun (Ottoman University).

II. Constitutionalism brings a relative atmosphere of freedom. His lectures in Dar'ul funun, conferences, his journalistic personality and published works make him one of the most outstanding thinkers of the period. The authoritarianism of the Party of Union and Progress (İttihat ve Terakki Partisi) and its indulgence to censorship, like many intellectuals, lead him to have problems with the government. He is relegated to Kastamonu because of his heavy critiques on the ruling party. He dies in Bursa in 1913.

Modernist, Islamist, master of imagination...

Four basic ideas are discussed in the Ottoman intellectual community of the period. The common goal of the discussions is to prevent the dissolution of the Devlet-i Âli (Ottoman Empire); to adapt to changing and evolving conditions. Among the Ottomanism, Islamism, Westernization and Turkism, Ahmet Hilmi Bey stands as a modernist Islamist. A song of change that does not fall from the tongues started with Tanzimat Fermanı (Imperial Edict of Reorganization) causes a fairly colorful appearance in Ottoman intellectual life. As it is in the words of Mehmet Akif Ersoy, this "seylu huruşân (gurgling flow of time)" leads Filibeli to compose in many different fields of literature as like as his contemporaries. New era literary genres like theater, novel, column etc. start to challenge classical Ottoman literature. Our hero favors the Spiritualism against Materialism. Ahmet Hilmi who tried to graft the traditional Kelami approach with philosophy, argues that Islam does not prevent progress, but Islam must be interpreted according to the circumstances of the day and the changing society. Unlike the general methods of the age, he supports the ideas that he advocates against materialism with sufi approach. At the point of adapting philosophical thought to cultural values, Filibeli has a special importance. He enters into an intense discussion with materialists like Baha Tevfik and Celal Nuri. He writes his book "Allah'ı İnkâr Mümkün mü? Yahut Huzur-ı Fende Mesâik-i Küfür / Bilim Karşısında İnkârcı Doktrinler (Is Disbelief of Allah (atheism) Possible? Or Doctrines of Disbelief Against the science)", for this purpose.

In The Depths of Imagination (A'mak-ı Hayal)

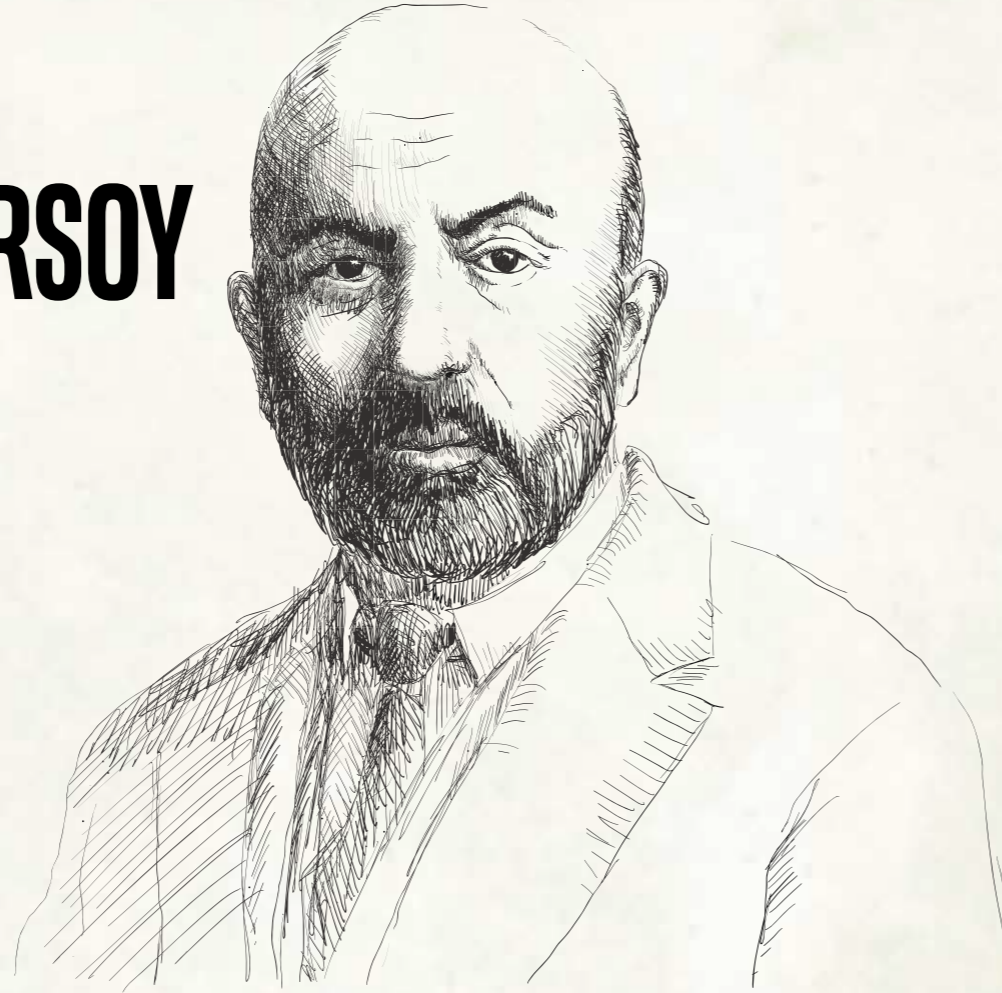
Almost all the ideas of Ahmet Hilmi arouses in this work. The book reflects the richness of the author's fantasy world, his level in mysticism and philosophy and his mastery in expression. This philosophical novel, describing the journey of a young seeking peace, has attracted and still attracts great attention when it is published. It is noteworthy that during the Constitutional Period, when there was a heavy grouping, he is not involved in any group. It opposes The Union and Progress Party, criticizes the approach of Westernization and tries to find an answer from the inside, not from outside, to the crisis of civilization in the Islamic World. He is a man of idealism, a lonely man and who does not give up the struggle in all his life. He is deprived of a family life and a social environment that he can join. This is the place to say that; the writer of A'mak-ı Hayal is one of the most unique personalities of the New Turkish Literature, perhaps the most.

MEHMET AKİF ERSOY

Çanakkale Şehitlerinin ve İstiklal Marşımızın şairi Mehmet Akif Ersoy 22 Kasım 1873'te İstanbul, Fatih'e bağlı Sarıgözel semtinde İpekli Tahir Efendi ve Hacı Emine Şerife Hanım'ın oğlu olarak doğdu.

Mehmet Akif Ersoy, the poet of "To Dardanelles Martyrs" and the Turkish National Anthem, is born on November 22, 1873 as the son of İpekli Tahir Efendi and Hacı Emine Şerife Hanım in Sarıgözel district of İstanbul, Fatih.

76 FARUK İZZET

TR İnsanlığın şahit olduğu kıyımların en şiddetlisinin yaşandığı devirlerdi. İnsan emeğinin is, kömür ve çamurla bulanarak kadın, çocuk demeden günde 12 saat çalıştırılarak sanayi devriminin yapıldığı zamanlardı. Sömürgeci devletler, kendi kaynaklarından sonra gözlerini dünyanın diğer memleketlerine dikmiştir. Müslüman nüfusunun büyük bir kısmı bu emperyalistlerin elindedir. Son kaleyi düşürmek için dünyanın emperyal gücü bütün donanmasını Çanakkale önlerine yığmıştır.

"Birinci hamlede bayrak diker Çanakkale'ye
İkinci hamlede Dar'ül hilafe (İstanbul)!"

Devrin vicdan ve kalem sahibi insanlarından olan Mehmet Akif Bey, işgalcilerin nihai hedefini böylece ortaya koyduktan sonra Çanakkale'de yazılan destanı mısralarında tüm insanlığa bir umut parolası olarak ilan edecektir:

"Cihan yıkılsa, emin ol, bu cephe sarsılmaz"

Teşkilat-ı Mahsusanın görevli bir üyesi olarak evvela Almanya sonra Necid çöllerinde bulunmak zorunda kalan Akif'in ruhu Çanakkale'dedir. Ne zaman ki müjdeli telgrafı alır içinde birleşmiş olan hissiyat volkan gibi patlar:

"Sen ki, İslâm'ı kuşatmış, boğuyorken hüsrana,
O demir çemberi göğsünde kırıp parçaladın;
Sen ki, ruhunla beraber gezer ecrâmı adın;
Sen ki, a'sâra gömülse taşacakslın... Heyhat!
Sana gelmez bu ufuklar, seni almaz bu cihat...
Ey şehid oğlu şehid, isteme benden makber,

EN It was the times of the most violent slaughter that was ever witnessed by mankind. It was the times that the human labor got muddy of soot, coaldust and grease and the times Industrial Revolution rised above the shoulders of the women and children working 12 hours a day. Colonial states got their eyes on the resources of other countries in the world. Many of the Muslim population were in the hands of these imperialists. The world's imperial power puts all its navy in front of the Dardanelles in order to bring down the last fort.

"At the first assault, they wish to plant the flag to Dardanelles;
At the second, to the center of the caliphate!"

After Mehmet Akif Bey, a man of conscience and pen of the period, reveals the ultimate goal of the invaders; he also expresses the epic written in Çanakkale War as a motto of hope in his verses to all humanity:

"Be sure, even the world becomes destroyed, this front does not!"
As a member of the Department of Ottoman Intelligence, he has to stay first in Germany an later in the deserts of Necid but his heart goes every time out to Çanakkale. As soon as he take a good telegram, the feelings accumulated inside him goes out like a volcanic eruption:

You, while disappointment was surrounding and choking Islam,
Broke and tore that iron chain into pieces on your chest.
You, your name visits stars with your soul.
You, if you were buried into centuries, you would pour out.
These horizons cant come to you, this holy war cant embrace you

Sana ağışunu açmış duruyor Peygamber."

Şair dediğimizde ilk aklımıza gelen birkaç isimden biri olan; Çanakkale Şehitlerinin ve İstiklal Marşımızın şairi Mehmet Akif 22 Kasım 1873'te İstanbul, Fatih'e bağlı Sarıgözel semtinde İpekli Tahir Efendi ve Hacı Emine Şerife Hanım'ın oğlu olarak doğar. Baba tarafı Osmanlı'nın en batısı Arnavutluk'tan, anne tarafı ise en doğu Buhara'dandır. Sahip olduğu bu maddi ve manevi mirasıyla adeta Osmanlı insanının cisimleşmiş temsilidir. Baytar Mektebini bitirip 1894'te Orman ve Maadin Nezareti (Orman ve Madencilik Bakanlığı) emrine Müfettiş olarak atanarak Rumeli, Anadolu ve Arabistan'ın çeşitli bölgelerinde çalışır. Taa ki 1913'de müdürünün haksız yere görevinden alınmasına isyan edip memuriyetinden istifa edene kadar. Haksızlığa asla tahammül edemeyen Mehmet Akif sonuçlarına aldırılmadan hesap yapmadan yaşama uğraşı veren bir dürüstlük numunesidir.

"Üçbuçuk soysuzun ardından zağarlık yapamam;
Hele hak namına haksızlığa ölsem tapamam.
Doğduğumdan beridir, aşığım istiklale;
Bana hiç tasmalık etmiş değil altın lale!
Yumuşak başlı isem, kim dedi uysal koyunum
Kesilir belki, fakat çekmeye gelmez boyunum!"

İlk şiirini yayınladığı 1893'ten beri edebiyat dünyasının içindedir. İkinci meşrutiyetin ilan edildiği 1908'de Ebu'l-Ula ve Eşref Edip ile Sırat-ı Müstakim Mecmuasını çıkarır. Daha sonra "Milli Mücadele" yıllarında aynı arkadaşıyla Sebilürreşad dergisini Ankara'da çıkarmaya devam edecektir.

Bürokrat ve edip Akif'in vaiz Akif'e inkılabı, İzmir'in işgal edilmesiyle başlar. İşgali haber alan Akif kadim dostu Eşref Edip ile Balıkesir'e geçer. Balıkesir Zağanos Paşa Camiinde milli mücadelenin meşalelerinden birini yakacak şu vaazı verir: "Yaşamak, diğer milletler gibi bizim de hakkımızdır. Fakat biliniz ki haklı olmak başka, haklı çıkmak başkadır. Haklı çıkmak için kuvvet lazımdır. Hangi milletin adalet mahkemesine müracaat ederseniz edin, kuvvetiniz varsa hakkınızı verirler. Yoksa ağlamakla, onların insanlık duygusuna, medeniyet duygusuna ilticaya kalkmakla bir şey elde edemezsiniz, hüsrandan başka bir netice alamazsınız."

Milli Mücadeleye aktif olarak katılan Akif, Ankara, Konya ve Kastamonu'da verdiği vaazlarla mücadelenin mecburiyetini anlatır. Kastamonu Nasrullah Camii'nde verdiği hutbesi Sebilürreşad dergisinde yayınlanarak halka ve askere dağıtılmıştır. Savaşın en harareti olduğu 12 Mart 1921'de yazdığı "İstiklal Marşı" meclis tarafından ayakta alkışlanarak Milli Marşımız olarak kabul edilir. Üstelik çok fazla ihtiyacı olmasına rağmen, Akif, verilen ödülün tek kuruluşuna dokunmadan Dâr'ül-Mesâi adıyla kurulan ve fakir kadın ve çocuklara iş öğretmekle uğraşan bir hayır cemiyetine bağışlamıştır.

Savaşın sona kendisine verilen Kur'an tercümesi görevini hakkıyla yerine getirebilmek için inzivaya çekildiği Mısır'dan 1936 da döndüğünde çok hastadır, siroz teşhisi konmuştur. 28 Aralık 1936 günü Beyazıt Camiinde büyük bir insan seliyle Edirnekapı şehitliğine getirilen naaşı, çok sevdiği dostu Ahmet Naim Bey'in yanına defnedilir.

Oh martyr son of a martyr; don't want grave from me.

The prophet is waiting you his arms open!

Mehmet Akif, one of the few names that comes to mind when we think of poetry, the poet of "To Dardanelles Martyrs" and the Turkish National Anthem, is born on November 22, 1873 as the son of İpekli Tahir Efendi and Hacı Emine Şerife Hanım in Sarıgözel district of İstanbul, Fatih. The paternal side comes from the most western of the Ottomans, Albania, and the maternal side comes from Buhara. With this important heritage, he is an embodied representation of the Ottoman people.

As soon as he completes the veterinary school, he is appointed as inspector in the Ministry of Forestry and Mines in 1894 and works in various regions of Rumelia, Anatolia and Arabia. It continues until his resignation in 1913 because of his director's unrightly removal. Mehmet Akif, who can never tolerate injustice, is a sample of honesty and living upright life without accounting for its consequences.

I can't grovel behind sketchy bastards
Above all, I will never admire injustice in the name of justice
I fall in love with independence since I was born
The golden tulip never become a leash on me
If I am compliant, who said that I am a docile sheep
It may be cut, but my neck doesn't submit

Since 1893, when he published his first poem, he is in the world of literature. In 1908, when the Second Constitution was declared, with Ebu'l-Ula and Eşref Edip he issues Sırat-ı Müstakim Magazine. Later on in the "War of Independence" he continues to publish Sebilürreşad Magazine with his same friend in Ankara.

The conversion of Akif, a government bureaucrat and man of literature, to a preacher begins with the invasion of İzmir. As well as Akif gets the news of invasion, he goes to Balıkesir with his friend Eşref Edip. He gives the sermon in Balıkesir Zağanos Pasha Mosque, which lights one of the torches of War of Independence: "Living, like any other nation, is our right. But you know "to be right" is different from "overriding of the right". We need strength to make the right override. You can get your right in any nation's court you apply only if you have strong enough to get it. Or in any case you can not get anything tearing or take shelter in their humanity; you can not get another result from frustration."

Akif, who is actively involved in the War of Independence, tells the obligation of struggle with sermons he gave in Ankara, Konya and Kastamonu. In Kastamonu Nasrullah Mosque he gives a sermon and this sermon is published in Sebilürreşad Magazine and distributed to the public and soldiers. "The National Anthem" he wrote on 12 March 1921 in the hottest days of the war, is applauded by the parliament and accepted as national anthem. In spite of his great need, not touching a single penny of the award, Akif has donated it to a charity founded by the name of Dâr'ül-Mesâi, that is dealing with teaching business to poor women and children.

He is very ill and diagnosed with cirrhosis when he returns from Egypt in 1936, where he estranged himself from social life to be able to fulfill enthusiastically his duty of translating the Qur'an. On December 28, 1936, his body is brought from Beyazıt Mosque to The Martyrs' Cemetery of Edirnekapı by a great human flood. He is buried next to his very beloved friend Ahmet Naim Bey.

EVLIYA ÇELEBİ'NİN DÜNYA KLASİĞİ ESERİ

SEYAHATNAME

A world's classic: The Travelogue of Evliya Çelebi

ÖMER YALÇINOVA

TR Eğer gerçekten dünya klasikleri diye nitelendirecek, her milletten insanın rahatlıkla okuyacağı, istifade edeceği, tat alacağı, insanlığa mal olmuş eserler listesi varsa, onun başında gelecek kitaplardan biri de 'Evliya Çelebi Seyahatnamesi'dir. Seyahatname'de anlatılan şehir, ülke ve insanların çeşitliliği ve çokluğu hesaba katıldığında, bu söylediğimiz daha iyi anlaşılır.

Evliya Çelebi'nin farklılıklara ayrı bir ilgisi vardır. O, gezip gördüğü yerlerin değişik özelliklerine dikkat çeker; yöre halkıyla sohbet eder; onların kılık kıyafet ve dillerinden mutlak eşyalarına, eğlence anlayışlarına, dünya ve insanlara dönük yaklaşımlarına kadar her şeylerini öğrenmek ve anlatmak ister. Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde Türkçe dışında İbranice, Arapça, Rusça, İtalyanca, Rumence gibi yaklaşık otuz farklı dilden kelime, deyim ve ibareye rastlanır. Bu açıdan bakıldığında Evliya Çelebi Seyahatnamesi, bir dünya klasığıdır.

Evliya Çelebi, 17. yüzyılın Osmanlı İmparatorluğunda yaşamış, bir 'seyyah-ı âlem'dir. Evliya Çelebi Seyahatname'sinde geçen olaylar 1630'la 1681 yılları arasında Bakü'den Budin'e, Kırım'dan Kahire'ye kadar geniş bir coğrafya içinde yaşanmıştır. Seyahatname'de şahıslar, anlatılmakta olan olayın içinde ne kadar etkili ve önemliler, ancak o kadar yer alırlar. Evliya Çelebi tekrara düştüğü yerlerde bile belli bir amaç ve plan gözetmiştir. Onun anlatımında sanatçılara özgü toparlama ve sonuçlandırmayla karşılaşırız. Başka ifadeyle Evliya Çelebi Seyahatnamesi, çok sağlam bir kurgunun ürünüdür. Daha net söylersek, bir romancı nasıl ki romanı için gerekli şahıs, mekân, zaman ve olayları ölçüsünce kullanırsa, Evliya Çelebi de aynı şekilde Seyahatnamesi'nde lüzumsuz hiçbir ayrıntıya yer vermez; her şeyi yerli yerince ve ölçüsünce anlatır.

Evliya Çelebi Seyahatnamesi, her biri ortalama altı yüz sayfayı bulan on ciltten oluşmasına rağmen baştan sona okunacak sadelik ve akıcılıktadır. 'Evliya Çelebi dünya çapında bir sanatçıdır' derken kastettiğimiz hususlardan biri de budur: Onun üslup, dil ve anlatımına doyum olmamaktadır. Seyahatname, her tür okuyucuya seslenecek zenginliktedir. Seyyahımız ağır konuları işlerken veya acı dolu olayları anlatırken bile okuyucusunu yormaz. Her şeyden önemlisiyse o, okuyucuyu serbest bırakır. Okuyucunun

EN If there is a list of literal works that can be described as "the world classics", that people from all nations can easily read, enjoy, taste and that can be taken as the legacy of mankind; one of the books that should be written at the beginning of this list is 'The Travelogue of Evliya Çelebi'. When the diversity and the multiplicity of cities, countries and people described in this travelbook are taken into account, our claim can be understood better.

Evliya Çelebi has a different interest in the differences. He draws attention to the different characteristics of the places he travels; converses with local people; he wants to learn and explain everything from their costumes and tongues to kitchenware, to their sense of entertainment, till their world and people-oriented approaches. In The Travelogue of Evliya Çelebi, other than the Turkish, we face words, idioms and phrases from about thirty different languages like Hebrew, Arabic, Russian, Italian, Romanian. From this point of view, 'The Travelogue of Evliya Çelebi is a world's classic.

Evliya Çelebi is "a man travelling all over the world", lived in the Ottoman Empire of the 17th century. The events of Evliya Çelebi's Travelogue are experienced between 1630 and 1681 in a wide geography from Baku to Budin, from Crimea to Cairo. Individuals in the travelogue take place to the degree of their influence and importance in the event being described. Evliya Çelebi pursues a certain goal and plan even in places where he falls into repetition. In his narrative, we encounter artistic roundups and conclusions. In other words, Evliya Çelebi's Travelogue is a product of very solid construction. As to be clearer, a novelist uses persons, places, times and events as necessary and sufficient as for his novel; Evliya Çelebi does not give any unnecessary details in his travelogues, either; everything take place properly in consideration to their importance. Even though it consists of ten volumes, each of which has an average of six hundred pages, Evliya Çelebi's Travelogue has a simplicity and fluency that can be read to the end. "Evliya Çelebi is world famous artist" means that the reader can not get enough of his style, language and narration. The travelogue has a rich content appealing to readers from all strata. Our writer does not tire the reader even when he is talking about heavy matters or painful events. Important than everything is that he lets the reader free. He says his thought about persons and happenings directly

neyi nasıl düşüneceğine karışmadan, anlattığı şahıs ve olaylara dair düşüncelerini söyler. Evliya Çelebi sadece bir sanatçıda görülecek şekilde cesurdur. Onun hesapsızlığı, içinin ve dışının bir olması, anlattıklarına ayrı bir ferahlık ve sevecenlik kazandırır.

Ağır bir Türkçesi yoktur Evliya Çelebi'nin. O, anlattığı olay ve şahıslara göre değişen yerel ağız, kelime kullanımı ve telaffuzları da eserine dâhil etmek ister. Bu da Seyahatname'ye ayrı bir renk, etkileyicilik ve cazibe kazandırır. Çelebi, kelimelerin farklı kullanımlarını da ayrıca açıklar. Öyle ki 17. yüzyıl Anadolu'su, Rumeli'si veya İran'ında kullanılan dillerle ilgili araştırma yapanlarca Seyahatname tam bir hazinedir. Ondan dil konusunda çıkaracakları yorumları, alacakları bilgileri belki de hiçbir eserde bulamayacaklar. Evliya Çelebi yer yer –özellikle şehir tasvirlerinde– Osmanlı'nın resmi yazışmalar için geliştirdiği inşa üslubunu kullansa da eserinin genelinde, döneminin konuşma diline yakın diyebileceğimiz, kendine özgü oluşturduğu dil ve üslubu kullanır. Mesela Evliya Çelebi eğer bir savaşı anlatmak istiyorsa, bunu kısa cümlelerle yapar. Anlatılan olaylar hareketli olduğu için, o hareketi hissettirecek ve yansıtacak şekilde ibareleri kısaltır. Fakat bir manzarayı tasvir etmek istiyorsa, onun gereği olarak uzun cümleler kurar ki okuyucu kelimelerle resmi çizilen manzaranın durgunluğunu hissetsin, gözünde canlandırınsın. Evliya Çelebi'nin sanatçılığı, bu tür anlatım biçimlerini kendiliğinden bulmasındadır.

Evliya Çelebi'nin dil ve anlatım zenginliği, Osmanlı'nın 17. yüzyılda kazandığı kültürel birikimle de ilgilidir. Osmanlı 17. yüzyılda bir imparatorluk, sınırlarını ne kadar genişletebilirse o kadar genişletmişti. Evliya Çelebi de seyahatname türünü, aynen mensubu olduğu imparatorluk gibi genişletebilecek en son sınırına kadar genişletmişti. Onda yalnızca Evliya Çelebi'nin yaptığı yolculuklar yoktur; 17. yüzyıl Osmanlı'sının tarihi, coğrafyası, hayal dünyası, dünyayı algılayış ve yorumlayış, iç ve dış siyaseti, şehirleri, azınlıkları, örf ve adetleri, dini uygulamalarına kadar tahmin edilebilecek her yönü bulunmaktaydı. Dolayısıyla hangi disiplinden olursa olsun, herhangi bir uzman, kendi alanıyla ilgili Evliya Çelebi Seyahatnamesi'ne başvurursa, eli boş dönmeyecektir. Seyahatname'nin farklı uzmanlarca tarih, coğrafya, hatırat veya gezi kitabı gibi değişik şekillerde sınıflandırılmasının sebebi de, bu kültürel zenginliğinin sonucudur.

Edebi türlerin sınırlarını genişletmek, büyük dehaların yapabileceği bir iştir. Denemede Montaigne; romanda Cervantes, Balzac ve Ahmet Mithat Efendi; mesnevîde Mevlana; mukaddimede İbn Haldun bunlardan birkaçıdır sadece. Saydığım filozof ve sanatçılar, yazdıkları türün olanaklarını çoğaltmışlardır. Kendilerinden önce aynı türde benzer girişimlerde bulunan birine rastlamak zordur. Kendilerinden sonraysa, yine aynı türde o çapta bir esere rastlanmamış. Fakat onlar, ortaya çıkardıkları olanaklarla, kendilerinden sonra gelen sanatçı ve akademisyenlere ilham kaynağı olmuşlardır. Evliya Çelebi de, dâhi sanatçılardan... O, seyahatname türünün olanaklarını genişletmiş, gidilebilecek en son sınırına kadar gitmiştir.

2013'te UNESCO Dünya Belleği Listesine dâhil edilen Evliya Çelebi Seyahatname'si Orhan Pamuk, İhsan Oktay Anar ve Hasan Ali Toptaş gibi romancıların ilham kaynağı olmaya devam etmektedir.

without worrying about what the readers think about. Evliya Çelebi is brave enough to be seen only in an artist. His pure-mind, his being an open book, gives a different refreshment and compassion to what he says.

Evliya Çelebi has not a pompous language. He also wants to include local language, vocabulary, and pronunciations that vary according to the events and individuals he talks about. This gives the Travelogue a distinctive color, fascination and charm. Çelebi also explains the different uses of the words. Such that the Travelogue is a treasure for those making research on the 17th century Anatolia, Rumelia or Iran. They will perhaps not be able to find any commentary on the language in any other work. Eventhough Evliya Çelebi uses time to time the style of writing that the Ottoman Empire developed for the official correspondence especially in the city depictions; but when it comes to the whole of his work, he uses his own wording that resembles the colloquial language of the period. For example, if Evliya Çelebi wants to talk about a war, he does this using short sentences. Since the events described are animated, he shortens the phrases to reflect the movement. But if he wants to describe a scene, he generally uses long sentences so that the reader feels the stillness of it. The artistry of Evliya Çelebi comes from finding such forms of expression spontaneously.

Evliya Çelebi's language and narrative richness is also related to the cultural wealth of the Ottoman Empire in the 17th century. In 17th century, the Ottoman empire has expanded its borders as much as it could extend. Evliya Çelebi also expanded the borders of his travel route to the last limits that could be expanded like the empire to which he belongs. There are not only journeys made by Evliya Çelebi in its pages but also the history, geography, imagination, perceptions and interpretations about the world, internal and foreign politics, cities, minorities, traditions and religious practices of the 17th century Ottoman Empire, with everything to be predicted. Therefore, any expert will not return empty-handed if he applies to Evliya Çelebi Travelogue. It is the result of this cultural richness that Travelogue is categorized by different experts in different forms such as history, geography, memorabilia or travel books.

To expand the boundaries of literary genres is an activity that great genius can do. Montaigne on essay; Cervantes, Balzac and Ahmet Mithat Efendi on novel, Mevlana in masnavi are only a few of them. These and many other philosophers and artists have multiplied the possibilities of their writing's literary genre. It is difficult to find someone who has similar writings of the same kind before them. After them, it is hard to find such a good writing of the same genre. They have been inspired by the artists and academics who come after them with the opportunities they have emerged. Evliya Çelebi is also one of these genius artists ... He has extended the possibilities of the travel writing to the last limit.

Evliya Çelebi's Travelogue, which is included in the UNESCO World Memory List in 2013, continues to be an inspiration as seen in of novelists Orhan Pamuk, İhsan Oktay Anar and Hasan Ali Toptaş.